

ΕΤ' 89 ΣΧΒ
ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
505

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1947

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΤ'

89

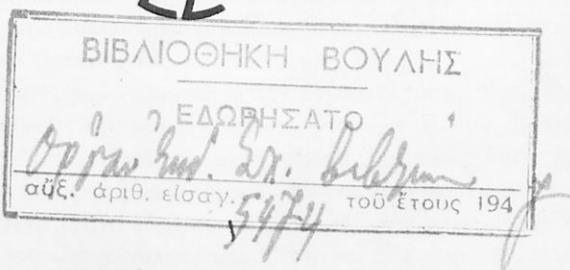
ΣΧΒ

ΝΙΚ. ΑΘ. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Τζόρτζης

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΑΙΔΩΝ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1947

009

γας

ετρβ

505

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. ΠΛΑΤΩΝ

1. Βίος τοῦ Πλάτωνος.

Ο Πλάτων ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 428 ἢ 427 π.Χ. Ο πατὴρ αὐτοῦ Ἀριστών ἦτο εὐγενῆς, ἀλλ᾽ ἀγνώστου πιθανῶς ἰστορικῆς γενεᾶς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Περικλίνη ἀνῆκεν ἐπίσης εἰς ἐπιφανῆ οἰκογένειαν ἀνάγουσαν τὸ γένος αὐτῆς εἰς τὸν Σόλωνα. Τὸ ἀρχικὸν ὄνομα τοῦ Πλάτωνος ἦτο Ἀριστοκλῆς, τὸ δὲ τοῦ πάππου του, Πλάτων δὲ ὄνομάσθη, ὃς ἀναφέρεται, διότι εἶχεν εὐρέα στέρνα καὶ μέτωπον. Περὶ τῆς παιδείας αὐτοῦ δὲν γνωρίζομεν πολλά, ἀλλὰ πάντως ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀνατροφῆς ὡς νίδις πλουσίας καὶ εὐγενοῦς οἰκογενείας καὶ εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον κατετέθησαν βαθέως εἰς τὴν ψυχήν του τὰ σπέρματα τῆς ἀρετῆς, ποὺ τὸν κοσμεῖ καθ' ὅλην του τὴν ζωήν. Εἶναι ὅμως βέβαιον, ὅτι ἐμύνθη εἰς τὴν φιλοσοφίαν ὑπὸ τοῦ Κρατίλου, μαθητοῦ τοῦ Ἡρακλείτου. Ἀλλὰ τὸν ἐνεθουσίαζε μᾶλλον ἡ ποίησις καὶ μάλιστα ἡ τραγικὴ ἡ γνωριμία του ὅμως μὲ τὸν Σωκράτη, ἡ δοπία συμπίπτει μὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἥλικίας του, ἐπέφερε φιλικὴν μεταβολὴν εἰς τὰς νεανικάς του κλίσεις. Παρέδωσεν εἰς τὸ πῦρ τὰ ποιητικά του πονήματα καὶ παρεδόθη ὅλος εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν προσωπικότητα τοῦ Σωκράτους, πλησίον τοῦ ὅποιου παρέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ο ἄδικος θάνατος τοῦ διδασκάλου τὸν ἐπίκρανε τόσον, ὥστε ἔφυγεν εἰς τὰ Μέγαρα πλησίον τοῦ Εὐκλείδου, ὅπου μὲ ἄλλους Σωκρατικοὺς ἐθρήνησαν αὐτόν· ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ πιθανῶς διάστημα ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Κατὰ διάφορα ἐπειτα χρονικὰ διαστήματα ἔκαμεν ἀρκετὰ ταξίδια ἐπανερχόμενος ἐκ νέου εἰς τὴν γενέτειραν. Τὸ μακρότερον ὅλων ἦτο εἰς Αἴγυπτον καὶ Κυρηνῆν. Εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐγνώρισε τὸν ἐκεὶ πανάρχαιον πολιτισμόν, ἐδιδάχθη ἵσως ἰστορίαν καὶ μαθηματικά, τὸ δὲ πολίτευμα τῆς χώρας τοῦ ἀφῆκε μεγάλην ἐντύπω-

σιν, τῆς δοπίας ὡγη βλέπομεν εἰς τὰ περὶ πολιείτας ἔφα του. Εἰς τὴν Κυρήνην ἤκουσε τοὺς μαθηματικούς της καὶ ἐγνώρισε τὸν διάσημον γεωμέτρην Θεόδωρον, Τὸ 389 π.Χ. ἥλθεν εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν καὶ Σικελίαν. Ὁ πιθανώτερος λόγος τῶν ταξιδίων αὐτῶν ἦτο ἡ ἐπιθυμία του νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς σοφίας τῶν χωρῶν αὐτῶν. Τὸ εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν ταξίδι του ὑπῆρξεν ἀφορμὴ νὰ γνωρίσῃ ὁ Πλάτων τοὺς Πυθαγορείους ἐκ τοῦ πλησίου, νὰ λάβῃ γνῶσιν τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν, νὰ μυηθῇ πληρότερον εἰς τὰ Ὀρφικὰ καὶ νὰ γνωρισθῇ ἀκόμη μὲ τοὺς Ἐλεάτας καὶ τὰς δρεσσίας αὐτῶν. Ἡ ἀποδημία του αὐτὴ ὑπῆρξεν ἔνεκα τούτου σημαντικώτητη διὰ τὴν μετέπειτα πνευματικὴν αὐτοῦ ἔξέλιξιν. Διάφορος ὅμως ὑπῆρξεν ἡ πνευματικὴ του συγκομιδὴ ἐκ τῆς Σικελίας. Ἐκεῖ ἐγνώρισεν ἐκ πείρας μίαν τυραννίδα ζήσας εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου Α' καὶ ἐκέρδισε φίλον καὶ θαυμαστὴν τὸν γυναικάδελφον τούτου Δίωνα. Ἀλλ᾽ ἡ γνωριμία του μὲ τὸν Διονύσιον εἶχεν οἰκτρὸν τέλος. Ὁ τύραννος, διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἐνοχλητικοῦ ἡθικολόγου, τὸν ἐπεβίθασε διὰ τῆς βίας πλοίου ἀναχωρούντος διὰ τὴν Ἑλλάδα· δικυβερνήτης αὐτοῦ κατ' ἐντολὴν πιθανώτατα τοῦ Διονυσίου τὸν ἐπώλησεν ώς δοῦλον εἰς τὴν Αἴγιναν. Ὁ Ἀννίκερις ὅμως δικυβερνήτης Κυρηναῖος παρευρισκόμενος ἐκεῖ τὸν ἔξηγόρασε καὶ ἔτσι ὁ Πλάτων ἐπανῆλθεν εἰς Αθήνας τὸ 387 π.Χ. εἰς ἡλικίαν 40 ἐτῶν περίπου.

Ἐκτοτε ὁ Πλάτων παρέμεινεν εἰς Αθήνας πλὴν δύο διακοπῶν παρὰ τὰ πρότερα παθήματά του. Τὸ 366 π.Χ. μετέβη καὶ πάλιν εἰς Σικελίαν, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ νέου τυράννου Διονυσίου Β' διαδεχθέντος τὸν πατέρο του, πρὸς διαφορύμισιν τῶν ἐκεῖ πολιτικῶν πραγμάτων κατὰ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ίδεας. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ πατήθη ὁ Πλάτων εἰς τὰς προβλέψεις του καὶ ἡ ναγκάσθη νὰ καταλίπῃ τὰς Συρακούσας, ἀφοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ἄλλως δὲν τοῦ ἐπέτρεπον νῦν ἀναχωρήσῃ. Καὶ πράγματι τὸ 361 π.Χ. ἐπανῆλθεν εἰς Σικελίαν, ὅπου ὅχι μόνον δὲν κατώρθωσε νὰ διαλλάξῃ τὸν τύραννον μὲ τὸν Δίωνα καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ ἐκ τῆς ἔξορίας τὸν δεύτερον, ἀλλὰ καὶ κατέστη ὑποπτος, ἔνεκα τοῦ δοπίου ἐκινδύνευσεν αὐτὴ ἡ ζωὴ του. Ἔσωθη μόνον κατόπιν ἐπεμβάσεως τῶν ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ Πυθαγορείων φίλων του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Αθήνας χωρὶς πλέον νῦν ἀπομακρυνθῆ ἔξ αὐτῶν.

Εἶναι ἐπίσης βέβαιον, ὅτι ως ἀνὴρ ὑγιὴς καὶ ρωμαλέος πλέον ἦ

ἄπαξ ἐστρατεύθη κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ὅτι δὲν ἀνεμέίχη εἰς τὰ πολιτικά, διότι καὶ ἐκ πεποιθήσεως καὶ ἐκ καταγωγῆς δὲν συνεπάθει τὴν δημοκρατίαν, ἡ δποία ἔθανάτωσε τὸν ἄριστον τῶν πολιτῶν Σωκράτη, ὅτι παρέμεινεν ἄγαμος καὶ ὅτι ἦτο λίαν φιλομαθῆς καὶ πολυμαθέστατος, ὃς ἐμφαίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων του.

“Οτε τὸ πρῶτον ἐπανῆλθεν ἐκ Σικελίας εἰς Ἀθήνας, ἐφιλοτιμήθη νὰ καταστήσῃ κοινωνοὺς τῆς πείρας του καὶ τῶν γνώσεών του τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ κοινωνήσουν τούτων. Ἰδουσε λοιπὸν πρὸς τοῦτο παρὰ τὸ Γυμνάσιον «Ἀκαδήμεια» μόνιμον φιλοσοφικὴν σχολήν, διώνυμον μὲ αὐτό, διατηρηθεῖσαν μέχρι τοῦ Ἱουστινιανοῦ, διότε κατηργήθη. Ἡ Ἀκαδημία ἔγινε κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Πυθαγορείου σχολῆς, ἀλλὰ δὲ ἰδρυτής της δὲν ἀπεδέχετο οὔτε τὴν ἐχεμύθειαν τῶν Πυθαγορείων, οὔτε τὸ δυσπρόσοδον τῶν μαθητῶν πρὸς τὸν διδάσκαλον, ἀλλ᾽ ἔζητει νὰ συμβιβάσῃ τὴν ἀκροαματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας μετὰ τῆς διαλογικῆς τοῦ Σωκράτους. Ἡ Ἀκαδημία ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, τῶν δποίων δὲ Πλάτων ἰδουσεν εἰς τὸν κῆπον τῆς σχολῆς ἴερόν, καὶ οἱ διμιλητὰ κατὰ τὸ πρότυπον τῶν Ὁρφικῶν καὶ Πυθαγορείων ἀπετέλουν ἴερὰν ἔνωσιν. Ἐντὸς τῆς σχολῆς κατώκησεν δὲ Πλάτων καθὼς καὶ οἱ ἔκαστοτε σχολάρχαι τῆς Ἀκαδημίας ἐκ αἰληρονομίας τοῦ ἰδρυτοῦ. Ἐπιφανεῖς Ἀθηναῖοι καὶ ἔνοι ἥσαν οἱ ἀποτελοῦντες τὸν δημιλον τῆς σχολῆς, μεταξὺ τῶν δποίων καταλέγονται δὲ Ἀριστοτέλης καὶ δὲ Δημοσθένης.

Ο Πλάτων ἔξηκολούθησεν ἀνελλιπῶς, πλὴν τῶν δύο διακοπῶν ποὺ εἴδομεν, νὰ διδάσκῃ εἰς τὴν σχολήν, χωρὶς καὶ νὰ παύῃ νὰ γράφῃ. Μόνον δὲ θάνατος περὶ τὸ ὅγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν γόνιμον δρᾶσίν του. Ο νεκρὸς τοῦ πρώτου σχολάρχου τῆς Ἀκαδημίας ἐτάφη εἰς τὸν κῆπον αὐτῆς.

2. Συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος.

Υπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Πλάτωνος φέρονται 44 ἔργα. Ἐκ τούτων θεωρῶνται γνήσια τοεῖς ἐπιστολαὶ καὶ 24—26 συγγράμματα ἔχοντα τὴν μορφὴν διαλόγου, πλὴν τῆς Ἀπολογίας, ποὺ εἶναι γραμμένη εἰς συνεχῆ λόγον. Ἡ μορφὴ δὲ αὐτὴ τοῦ λόγου δὲν εἶναι κάτι ἔξωθεν δάνειον, ἀλλὰ φυσικὴ ἀναπαράστασις τῆς διαλογικῆς διδασκαλίας τοῦ Σωκράτους, ἡ δποία ἔγινετο μὲ τόσην δεξιότητα καὶ ἀσφάλειαν.

Ἐτσι λοιπὸν προδῆλθεν ἡ νέα μορφὴ τοῦ ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, διατονικὸς διαλόγος, γραμμένος μὲ τόσην λογοτεχνικὴν χάριν εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς.

Ἄλλὰ δὲν πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τοὺς Πλατωνικοὺς διαλόγους ὡς ἔνα εἶδος στενογραφημένων πρακτικῶν τῶν Σωκρατικῶν τοιούτων· ἡ ζωή, ἡ μορφὴ καὶ τὸ πλαίσιον τούτων εὐρύνονται, παρελθόν καὶ παρόν συνενοῦνται, αἱ κρατοῦσαι ἰδέαι ἀνάγονται εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα, ὥστε πανταχοῦ διακρίνεται ὁ ἀνώτερος νοῦς, ποὺ διαμορφώνει, καλλιώπιζει καὶ ἔξυψώνει, ὡς χρωστήρος ἔξοχου καλλιτέχνου ἐπεξεργαζομένου ὅραιαν, ἀλλ᾽ ἀτελῆ καταλειφθεῖσαν εἰκόνα, τὴν δποίαν θέλει νὰ ἐμφανίσῃ οὗτος ὃς ἔργον οὐχὶ ἰδιόν του, ἀλλὰ τοῦ πρώτου σχεδιάσαντος. Ἡ τοιαύτη εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις τοῦ Πλάτωνος πρὸ τὸν Σωκράτη ἀποτελεῖ μοναδικὸν εἰς τὴν ἴστορίαν παράδειγμα σχέσεως μαθητοῦ πρὸς διδάσκαλον, τοῦ δποίου τὴν προσωπικότητα μᾶς παρέδωσεν ὅλως ἰδανικήν.

Β'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΥΤΗΣ

Ἡ φιλοσοφία, ὅπως καὶ τὸ δρᾶμα, ἔχει πατρίδα τὴν Ἑλλάδα. Ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἑλληνικὰς ἀποικίας, καὶ μάλιστα τὰς Ἰωνικάς, καὶ ἡνδρώθη καὶ ἔξυψώθη εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἄλλὰ τί εἶναι φιλοσοφία; Φιλοσοφία κυρίως εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς σοφίας ἢ τῆς γνώσεως. Ἡ ἔρευνησις τῆς ἀληθείας καὶ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων· ἡ ἐπιστήμη τῶν ὄντων, τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν αἰτίων αὐτῶν. Ὁ Πλάτων φιλοσοφίαν θεωρεῖ τὴν γνῶσιν τοῦ ὄντως ὄντος, τοῦ ἀγενήτου, ἀφράτου, μονοειδοῦς καὶ αἰώνιου. Ὁ Ἄριστοτέλης πάλιν λέγει, ὅτι φιλοσοφία εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὄντων. Ἔξ ἀλλου κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἄλλοι διαφορετικὰ δρίζουν τὴν φιλοσοφίαν.

Τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας εἶναι κυρίως τρία:

1) Τὸ Γ νωσιολογικόν, ἡτοι α') Ἡ ἔρευνα τοῦ πῶς συντελεῖται ἡ γνῶσις ἡμῶν καὶ ποία ἡ πηγὴ αὐτῆς. Εἶναι δηλαδὴ αἱ αἰσθήσεις ἢ ἡ νόησις; Ἐλλοι τῶν φιλοσόφων δέχονται ὡς πηγὴν τὴν αἴσθησιν (αἰσθησιαρχικοῦ) καὶ ἄλλοι τὴν νόησιν (νοησιαρχικοῦ). β') Ποῖον τὸ κῦρος τῆς γνώσεως ἡμῶν· ἡ γνῶσις δηλαδὴ ἡμῶν περὶ τοῦ

κόσμου ἔχει ὑποκειμενικὸν κῦρος ἢ ἀντικειμενικόν ; Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος διάφορος ἀπὸ ὅ, τι μᾶς φαίνεται ἢ εἶναι οὗτος πράγματι, ὅπως τὸν νομίζουμεν ; γ') Ποῖον τὸ ὄριον τῆς γνώσεως ἡμῶν ; Μέχρι ποίου σημείου δηλαδὴ φθάνει ἡ γνῶσις μας ; Δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐσχάτην τοῦ παντὸς οὐσίαν ;

2) Τὸ Ὁν τολογικόν, τὸ δποῖον ἔξετάζει περὶ τῆς οὐσίας τοῦ κόσμου καὶ παντὸς ὑπάρχοντος καὶ φαινομένου. Εἶναι δηλαδὴ ὁ κόσμος ὥλη ἢ πνεῦμα ἢ εἶναι καὶ τὰ δύο μαζί ;

3) Τὸ Ἀξιολογικόν, τὸ δποῖον ἐρευνᾷ περὶ τῶν παντὸς εἴδους ἀξιῶν. Ἡτοι ἡ φιλοσοφία ἔξετάζει πῶς δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν τὸ Α ἢ Β φαινόμενον ἢ πρᾶγμα, ποία εἶναι ἡ οὐσία του καὶ ποία ἡ ἀξία του.

Γ.' Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πρὸς κατανόησιν τοῦ Φαιδροῦ εἶναι ἀνάγκη νὰ δώσωμεν μίαν σαφῆ, ἀλλὰ περιληπτικὴν εἰκόνα, τόσον περὶ τῆς πίστεως κλ. τῶν Ὁρφικῶν, ὃσον καὶ περὶ τῆς ἴστορικῆς ἔξελιξεως τῆς φιλοσοφίας.

Ὄρφικοί.

Παντοῦ εἰς τὴν γῆν προηγήθη τῆς γνώσεως ἡ πίστις καὶ τῆς φιλοσοφίας ἡ θρησκεία, ποὺ ἔδωσαν κάποιαν λύσιν εἰς τὰ προβλήματα τῆς φιλοσοφίας. Ποία ἦτο ἡ πίστις τῶν Ἑλλήνων εἶναι γνωστόν. Τὰ Ὁρφικὰ ὅμως μυστήρια, τῶν δποίων ἡ ἵδρυσις ἀποδίδεται εἰς τὸν θρυλικὸν Ὁρφέα, ἀπονέμουν τὴν ὑπαρξίν καὶ τὴν μοῖραν τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἄλλην αἰτίαν. Οἱ μυημένοι εἰς αὐτὰ ἀπετέλουν θρησκευτικὰς κοινότητας καὶ εἶχον ἰδίαν πίστιν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὁρφικῶν ὁ ἀνθρωπὸς ἔγινεν ἀπὸ τὴν τέφραν τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς φονευθέντων Τιτάνων, διότι οὗτοι εἶχον καταφάγει τὸν Ζαρέα, υἱὸν αὐτοῦ καὶ τῆς Περσεφόνης. Δύο λοιπὸν στοιχεῖα φέρει ὁ ἀνθρωπὸς· τὸ Τιτανικόν, ἀπὸ τὸ δποῖον ἔγινε τὸ σῶμα, καὶ τὸ θεῖον, τοῦ υἱοῦ τοῦ Διός, ἀπὸ τὸ δποῖον προσήλθεν ἡ ψυχή. Ἐπομένως ὁ ἀνθρωπὸς ὀφείλει νὰ φορούτῃ διὰ τὴν θείαν ψυχὴν καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἀπελευθερώσῃ αὐτήν, ἡ ὁποία διὰ τῆς γεννήσεως ἐνεκλείσθη εἰς τὰ δεσμὰ τοῦ σώματος. Τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ δεικνύει εἰς τὸν ἀνθρωπὸν τὸν τρό-

πον, μὲ τὸν δόπον θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ζαγορεὺς ἐφονεύθη μὲν ὑπὸ τῶν Τιτάνων, ἀλλ᾽ ἀνεστήθη ὑπὸ τοῦ Διός· διότι οὗτος κατέπιε τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐγέννησε τὸν Διόνυσον, προωρισμένον νὰ συμμερίζεται τὴν δόξαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τοῦ πατρός. Ἡ ὑπαρξίας εἰς τὸν κόσμον εἶναι ἀμίστημα καὶ ἀπαιτεῖ διὰ τοῦτο ἔξιλεωσιν· δι᾽ αὐτῆς μόνον δὲν πάροχων εἰς τὸν ἀνθρώπον θεῖος σπινθῆρ θὰ διασωθῇ εἰς τὸν ἀνάτερον κόσμον. Κάθε ἀνθρώπος λοιπὸν πρέπει νὰ πάθῃ, ν᾽ ἀποθάνῃ καὶ ν᾽ ἀναγεννηθῇ. Αὐτὴ εἶναι ἡ βαθυτέρα ἔννοια τῶν Ὀρφικῶν μυστηρίων. Ἐπίγειος βίος χωρὶς μόνιμον δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς. Ἔπρεπε λοιπὸν δὲν ἀνθρώπος νὰ μηθῇ—ν᾽ ἀρχίσῃ νὰ πάσχῃ. Ἐτοι δὲ μημένος ἐπίστευε πλέον, ὅτι ἥγοντο μὲ τὸ θεῖον καὶ ἔπειροτε ἀπὸ τὸν «φοβερὸν κύκλον», δὲν δόποιος ἦτο ἡ μετεμψύχωσις ἢ μετενσωμάτωσις. Διότι δὲ μάνητος καὶ θὰ ἐτιμωρεῖτο μετὰ θάνατον καὶ θὰ ἐπανήρχετο ἡ ψυχή του εἰς τὴν ζωὴν εἰς τὸ σῶμα ἀνθρώπου ἢ ζώου, «ἀνακύκλησις τῶν γεννήσεων». Μόνον ἡ καθαρὰ καὶ μημένη ψυχὴ θὰ ἔδῃ τὸ φῶς τῆς ἀναστάσεως πλησίον τῶν φωτεινῶν θεῶν.

Ἴωνες φιλόσοφοι.

Οἱ Ἴωνες φιλόσοφοι πρῶτοι ἔζητοσαν νὰ εῦρουν τὴν ἀρχὴν τοῦ παντὸς οὐχὶ διὰ τοῦ μύθου, ἀλλὰ διὰ τῆς λογικῆς σκέψεως. Καὶ ὡς τοιαύτην ἀρχὴν ἐθεώρησαν μόνον τὴν ὕλην, ἀγένητον καὶ ἀνώλεθρον, ἔχουσαν δυναμιν κινητικήν, ζωικὴν καὶ λογικήν, ἔνα εἰδος θείας δυνάμεως ἢ ψυχῆς, (ἥλοζωία ἢ ὑλοψυχία, ἀρχὴ διφυής), ἀπὸ τὴν δοπίαν πηγάδουν τὰ πάντα καὶ εἰς τὴν δόπιαν ἀφανίζονται τὰ πάντα. Ἐκ τούτων ὁ Θαλῆς ἐθεώρησεν διὰ πρώτην ἀρχὴν τὸ ὄντων ἢ ὑγρόν, δὲν δέκεται τὸ ἀπειρον (πλῆθος ἢ ζάος) καὶ δὲν ἀναξιμένης τὸν ἀέρα.

Οἱ Πυθαγόρειοι.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀντιμέτως πρὸς τοὺς Ἴωνας δὲν ἐδέχθησαν μίαν ὕλην μετὰ δυνάμεως λογικῆς καὶ ζωιγόνου, ἀλλὰ μίαν νοῦσαν διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐνυπόστατον, ποὺ ἔχει δηλαδὴ συγχορητικήν τὴν ὕλην, τὴν δόπιαν διακοσμεῖ καὶ διευθύνει. Καὶ ὡς τοιαύτην ἐδέχθησαν τὸν ἀριθμούς. Ὅπως τὸ σύμπαν, δὲν κόσμος, διποτεῖται, τοιαύτην οἱ Πυθαγόρειοι τὸν ὀνόμασαν, δὲν εἶναι παρὰ μία συμμετοχία καὶ

ἀρμονία καθ' ὧδισμένας ἀριθμητικὰς ἀναλογίας διατεταγμένος μὲ βάσιν μόνον τοὺς ἀριθμούς, ἔτσι καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ πρέπει νὰ εἶναι μόνον οἱ ἀριθμοί. Οἱ ἀριθμοὶ λοιπὸν εἶναι οὖσια αὐτοτελεῖς, αὐθίπαροι καὶ πραγματικά, ποὺ ἔχουν συγχρόνως καὶ τὴν δύναμιν τῆς διαπλάσεως: «μιμῆσει τὰ ὄντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν». Υπερτάῃ πραγματικότης εἶναι ἡ μονάς, τὸ ἐν, δὲ ἀγένητος θεός, μὴ καταληπτὸς ἐπὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ κεντρικὸν πῦρ, ἐξ οὗ ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος, στερούμενος ὅμως τοῦ προσόντος τῆς τελειότητος τοῦ θείου, διότι, ἐνῶ εἶναι εἴς, συγχρόνως μορφοῦται καὶ διαπλάσεται εἰς πολλά: (ἔννυλος πανθεῖσμός, διφυής ἀρχή). Η ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀρμονία προερχομένη ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς σχέσεως τῶν σωματικῶν στοιχείων καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωὴν πρὸς κάθαρσιν (μετεμφύγωσις). Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει ἡ θεωρία περὶ τῆς ψυχῆς ὡς ἀρμονίας πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς ἀρμονικὴ σύνδεσις τῆς ἀθανάτου ψυχῆς μετὰ τῶν στοιχείων τοῦ σώματος.

Ἐλαιᾶται.

Οἱ Ἐλαιᾶται—Ξενοφάνης, Παρμενίδης, Ζήνων—ἐκαμαν ἔνα βῆμα περαιτέρῳ. Ἀντὶ τῆς διφυῶντος καὶ μεταβλητῆς ἀρχῆς τῶν Πυθαγορείων ἐδέχθησαν μίαν, ἔνα θεόν· τὸ «ἐν καὶ πᾶν» ἀγένητον, ἀνώλεθρον, ἀκίνητον, μονοειδὲς καὶ ἀναλλοίωτον, νοοῦν καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπτόν, ἐπομένως ἀποκλείον πᾶσαν κοσμολογικὴν ἢ φυσικὴν ἑωμηνείαν· (ἔνισμὸς ἔννυλου πνεύματος πανθεῖστικῶς). Αἱ μεταβολαὶ τῶν αἰσθητῶν δὲν εἶναι προϊόντα τῆς μεταβολῆς τοῦ ἐνὸς ὄντος, ἀλλὰ γεννήματα τῶν αἰσθήσεων, ποὺ μᾶς τὸ ἐμφανίζουν εἰς ποικίλας μορφάς. Αἱ αἰσθήσεις λοιπὸν μᾶς ἀπατοῦν καὶ μόνον ἡ νόησις εἶναι τὸ μέσον, διὰ νὰ εὔρωμεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ ὄντος. Διότι τὸ ὅμοιον διὰ τοῦ ὅμοίου καὶ τὸ νοητὸν διὰ τοῦ νοῦ, ὡς ὅμοίου, εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ γνωστόν. Ἐν τούτοις πρὸς ἐρμηνείαν τῶν ὄντων δέχονται τὴν μεξιν δύο στοιχείων, τοῦ λαμπροῦ (πῦρ, φῶς κ. τ. ὅ.) καὶ τοῦ σκοτεινοῦ (νύξ, σκότος κ. τ. ὅ.). Τὸ φωτεινὸν εἶναι ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κινήσεως, τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς νοήσεως. Ἐπομένως ἡ ἀναλογία κατὰ τὴν μεξιν τοῦ φωτεινοῦ καὶ σκοτεινοῦ κανονίζει τὴν τελειότητα τῶν ὄντων. Καὶ ἡ ψυχὴ λοιπὸν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἰδία οὐπόστασις, ἀλλὰ μία κατάστασις ἐνεργείας, ἔνα προϊόν μεξειν δύλικῶν στοιχείων.

·Ηράκλειτος.

‘Ο ‘Ηράκλειτος κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς Ἐλεάτας δέχεται οὐχὶ τὸ ἔνιαίνον καὶ ἀκίνητον τοῦ ὄντος, ἀλλὰ τὴν διαρκῆ μεταβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀντίθετον μᾶλιστα μορφήν. «Τὰ πάντα ἡεῖ». Πᾶσα μονιμότης καὶ ἀκινησία τῶν αἰσθητῶν εἶναι ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων, τούναντίον ἀληθῆς εἶναι ή κίνησις καὶ ή μεταβολή, ή δοπία ὡς ἐκ τούτου δὲν ἐπιτρέπει τὴν γνῶσιν. ‘Η μεταβολὴ εἶναι ή μόνη αἰτία τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ζωῆς· «πόλεμος πάντων πατήρ». Φορεὺς δὲ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς εἶναι διφυής ὑπόστασις, δύος καὶ τῶν Πυθαγορείων, ὑλική καὶ πνευματική, τὸ πῦρ προικισμένον μὲν λόγον καὶ δημιουργοῦν κατὰ λόγον· (διόψυχος πανθεϊσμός· ἀρχὴ διφυής). ‘Ἐκ τῆς διαρκοῦς κινήσεως τοῦ ἀειζώου πυρὸς ἐκπορεύονται τὰ ὄντα γινόμενα ἐκ τῶν ἀντιθέτων αὐτῶν· «ταῦτὸ ἔνι ζῶν καὶ τεθνηκός καὶ τὸ ἐγωγορός καὶ τὸ καθεύδον... τάδε γὰρ μεταπεσόντα ἐκεῖνά ἔστι κάκεῖνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα». ‘Η «φθορὴ δὲ πᾶσιν ἀπ’ ἀλλήλων, τῷ μέζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μέζονος..». ‘Η ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μέρος τοῦ ἀειζώου πυρὸς καὶ μετέχει τοῦ λόγου αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ λόγου (λογικοῦ) γίνεται γνωστὴ ή ἀλήθεια. ‘Αλλὰ ἀθανασία τῆς ἀτομικῆς ψυχῆς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ, διότι κατὰ τὸν θάνατον, ποὺ διαδέχεται τὴν ζωήν, καὶ τάναπαλιν, ἔχομεν ἀτελεύτητον σειρὰν προσώπων καὶ ψυχῶν.

·Εμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας.

‘Ο ‘Εμπεδοκλῆς καὶ ὁ ‘Ἀναξαγόρας ἐσημείωσαν αἰσθητὴν πρόοδον, διότι εἰσήγαγον ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων στοιχείον ξένον πρὸς τὴν ὕλην. ‘Εδέχθησαν μὲν τὰς ἴδιότητας τοῦ Ἐλεατικοῦ ὄντος, τὸ ἀγένητον καὶ ἀνώλεθρον, ἀλλὰ τὸ δὲ τὸ ἐδέχθησαν πολλαπλοῦν τὴν μορφήν. ‘Εδέχθησαν ἀκόμη καὶ τὸ γίγνεσθαι τοῦ ‘Ηρακλείτου διὰ τῆς διαρκοῦς μεταβολῆς. ‘Αλλὰ διακοσμητικὴν ἀρχὴν ἐδέχθησαν δύναμιν ξεωθεῖν. ‘Η ἀρχὴ τῶν ὄντων λοιπὸν εἶναι διαρχία ἢ διύσιμος, διότι οὗτοι ἐχώρισαν τὴν κινοῦσαν αἰτίαν ἀπὸ τῆς κινουμένης ὕλης, καὶ πολναρχία, διότι η κινουμένη ὕλη δὲν εἶναι ἔν, ἀλλὰ πολλά.

‘Ο ‘Εμπεδοκλῆς δέχεται τέσσαρα δόντα, στοιχεῖα ὑλικά, τὸ πῦρ, τὴν γῆν, τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ, τὰ δοποῖα κυβερνῆσαι καὶ κατευθύνει δύναμις κινητικὴ ὑπὸ διπλῆν μορφήν· ὡς φιλότης, ή δοπία μειγνύοντα παράγει, καὶ ὡς νεῖκος, τὸ δοποῖον χωρίζει καὶ φθείρει, διόπτε τὰν-

λαμβάνει ἡ φιλότης ἐκ νέου τὸ ἔργον τῆς. Ἡ ψυχὴ εἶναι ἡ μεῖζις τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ὅλα τὰ ἐνόργανα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν μερικὴν μετεμφύγωσιν.

Οὐ Αναξαγόρας δέχεται ὡς ἀρχὴν ὑλικὴν ἀπειρα σωμάτια (χοήματα) διαιρετὰ καὶ ἔτεροειδῆ, τὰ δοῖα διεκόσμησε καὶ διακοσμεῖ ὁ χωρὶς ὕλην Νοῦς, δύναμις αὐθυπόστατος, διανοητικὴ καὶ βιουλητικὴ. Οὐ Νοῦς ὅμως δὲν ἔχει οὔτε τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, οὔτε συνείδησιν ἔαυτοῦ, καὶ δῷῃ συνήθως, ὅπου ἐμφανίζεται κίνησις καὶ ζωὴ, ὡς αἴτια τούτων. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ τύπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Νοῦ εἰς πάντα τὰ ἐνόργανα. Οὐ δὲ θάνατος εἶναι ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἐπιβίωσις ἀτομικῆς ψυχῆς ἐπομένως δὲν δύναται νὰ νοηθῇ.

·Ατομικοί.

Οἱ ἀτομικοὶ—Δημόκοιτος, Λεύκιππος—ἀντιθέτως δέχονται ὡς ἀρχὴν τῶν ὄντων ὁν ὑλικόν, χωρὶς ζωικὴν ἢ νοητικὴν δύναμιν, τὰ ἀτομα. Τὰ ἀτομα εἶναι τόσον μικρά, ὥστε εἶναι ἀόρατα, καὶ εἶναι ἀπειρα τὸν ἀριθμόν, ἀδιαιρετα, ἀφθαρτα καὶ ἀναλλοίωτα, τὰ αὐτὰ κατὰ ποιόν, διάφορα ὅμως κατὰ τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν καὶ τὴν τάξιν. Ταῦτα κινούμενα λόγῳ τοῦ βάρους των εἰς τὸν κενὸν χῶρον παραγόντων συνενούμενα τὴν γένεσιν, διαλυόμενα τὴν φθορὰν καὶ ἀλλάσσοντα θέσιν, τάξιν κλ. τὴν μεταβολήν. Μία λοιπὸν εἶναι ἡ αἴτια τοῦ κόσμου, ἡ ὕλη, ἐκ τῆς μηχανικῆς κινήσεως τῆς δοπίας γίνονται τὰ ὄντα (ἐνισμὸς ὑλικός).

Ἐν τούτοις παρὰ τὸν ἀκρατὸν ὑλισμὸν οἱ ἀτομικοὶ διακρίνουν ψυχὴν καὶ σῶμα. Τὰ πυρώδη ἀτομα τῆς ψυχῆς εἶναι πυλυτιμότερα τῶν σωματικῶν καὶ εἶναι αἴτια τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σώματος καθὼς καὶ τῆς νοήσεως τῆς ψυχῆς. Ἡ νόησις μόνον μᾶς δίδει τὴν ἀληθῆ γνῶσιν, ἐνῶ ἡ αἰσθητικὴ μᾶς ἀπατᾷ. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τῆς διὰ τῶν αἰσθητικῶν γνῶσεως δέχονται «τῷ ὅμοιῷ ἡ γνῶσις» ὡς καὶ οἱ Ἐλεῖται. Οὐ χωρισμὸς τῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀτόμων ἐπιφέρει τὸν θάνατον καὶ ἐπομένως ἡ ψυχὴ ἔχει βίον περιωρισμένον.

Οἱ σοφισταί.

Οἱ σοφισταὶ ἀφησαν κατὰ μέρος τὰς ἀλληλοσυγκρουομένας καὶ ἀληθηλοιαριομένας ἀκάρπους συζητήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ὄντων καὶ ἐστροφήσαν εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀνθρωπίνων καὶ τὴν ἔρευναν τῆς

ἀξιοπιστίας τῆς γνώσεως. Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, ἔδειξαν, φαίνεται διάφορον εἰς διαφόρους ἀνθρώπους καὶ πολλάκις διάφορον εἰς τὸν ὕδιον ἀνθρώπον. Ἐκήρυξαν λοιπόν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια μὲν γενικὸν καὶ θεός· μοναδικὴ βάσις πάσης γνώσεως εἶναι ἡ προσωπικὴ ἐκάστου κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις (αἰσθησιαρχικοί). Ἀληθές εἶναι ὅ τι συμφέρει εἰς τὸ ἀτομον, καὶ ἀγαθὸν ὅ τι ὠφελεῖ αὐτό· «πάντων χοημάτων μέτρον ἀνθρωπος» διεκήρυξεν ἐξ αὐτῶν ὁ Πρωταγόρας. Διὰ νὰ εὐτυχήσῃ ὁ ἀνθρωπος, πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τέχνην νὰ πείθῃ τοὺς ἄλλους εἰς ὅ τι τὸν συμφέρει. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἡτο τὸ μοναδικὸν θέμα τῆς διδασκαλίας των. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνήργησαν ἀκόμη περισσότερον ἀπὸ τοὺς προηγηθέντας φιλοσόφους εἰς τὴν διάσεισιν τῶν θρησκευτικῶν, ἥθικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀξιῶν καὶ ἔγιναν ἀφορμὴ νὰ γίνη ἀναθεώρησις ἀπὸ τοὺς μετὰ τούτους φιλοσόφους τοῦ ὅλου πνευματικοῦ οἰκοδομήματος τῶν Ἑλλήνων.

Σωκράτης.

Ο Σωκράτης ἀπέκλειε πᾶσαν μηχανικὴν ἢ ὑλιστικὴν ἐξήγησιν τῶν ὄντων καὶ ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τούτων εἰς τὸ ἔλλογον θείον· ἔτσι ἔγινεν ὁ πρῶτος εἰσηγητὴς τῆς τελεολογικῆς ἀποδείξεως τῆς ὑπάρξεως καὶ προνοίας τοῦ θεοῦ. Η ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου μετέχει τοῦ θείου καὶ κατ' ἀνάγκην ὑπάρχει ἀτομικὴ ἀθανασία τῆς ψυχῆς. Ἀντικείμενον ὅμως τῆς φιλοσοφικῆς ἐρεύνης του δὲν εἶναι ὁ κόσμος, ἀλλ' ὁ ἀνθρωπος. Βασικὴ πίστις του εἶναι, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς σοφιστάς, ὅτι ὑπάρχει καὶ ἀλήθεια καὶ ἀγαθόν, ποὺ δὲν μετροῦνται μὲ τὰς ἀτομικὰς ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ θελήσεις, ἀλλὰ μὲ τὸ γενικῶς παραδεκτὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. «Πάντων χοημάτων μέτρον» δὲν πρέπει νὰ εἶναι ὁ «ἀνθρωπος», ἀλλ' οἱ ἀνθρώποι, τοῦτεστι τὸ λογικὸν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ δόπιον εἶναι ἀμετάβλητον καὶ ὅμοιον εἰς ὅλους. Πρὸς τοῦτο σκοπὸν τῆς ἐρεύνης του ἔθεσε τὴν εὑρεσιν τῶν αἰωνίων ἥθικῶν νόμων, τοὺς δόπιους ἀκολουθῶν δ ἀνθρωπος ὀφείλει νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης ἀποφεύγων τὸ κακόν. Σκοτὸς τοῦ ἀνθρώπου δὲν πρέπει νὰ εἶναι ἡ νομιζομένη εὐτυχία, ὅπως ἐπρέσβευον οἱ σοφισταί, ἀλλὰ ἡ ἀρετὴ, ποὺ εἶναι ἡ πραγματικὴ εὐτυχία. Ἀρετὴ δὲ εἶναι ἡ σαφῆς γνῶσις, ἡ δὲ ἐπιδίωξις αὐτῆς εἶναι καθῆκον πάντὸς ἀνθρώπου. Πρὸς εὑρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἡκολούθησεν ὕδιον δρό-

μον, ποὺ φέρει τὸ δύνομά του : Σωκρατικὴ μέθοδος ἢ Σωκρατικὸς διάλογος, ὁ δποῖος, ἀν καὶ διχάζεται εἰς δύο, φέρει εἰς τὸ αὐτὸ τέρμα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὁ Σωκράτης ὡς ἀγνοῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ζητεῖ νὰ τὴν μάθῃ ἀπὸ τοὺς γνωρίζοντας. Διὰ διαφόρων ἔπειτα ἐρωτήσεων περιέπλεκε τὸν συνομιλητὴν καὶ τὸν ἔξηνάγκαζε νὰ δομολογήσῃ τὸ λάθος του. Τοῦτο δμως ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀγνοίας μας, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν πρώτην βαθμίδα, ἢ δποία φέρει εἰς τὴν γνῶσιν. Ἡ ἀμφιβολία εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς φιλοσοφίας· («ἐν οἴδα, ὅτι οὐδὲν οἴδα» ἔλεγεν ὁ Ἰδιος). Ἔτσι ἔχομεν τὴν Σωκρατικὴν εἰδωνείαν. Κατὰ τὴν δευτέραν δοματὰ ἀπὸ γνωστὰ καὶ συγκεκριμένα πράγματα καὶ χειραγωγῶν τὸν συνομιλητὴν ἐπαγωγικῶς διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων τὸν ἀπαλλάσσει τῶν πλανῶν καὶ τὸν προωθεῖ. πρὸς εὔφεσιν τοῦ δομοειδοῦς καὶ οὐσιώδους διὰ τὸν δοισμὸν τοῦ ἀφηρημένου καθόλου, (τῆς ἐννοίας, τῆς ἀληθείας). Καὶ ἔχομεν πάλιν τὴν Σωκρατικὴν μαιευτικήν. Ὄπως ἡ γέννησις τοῦ παιδίου εἶναι δυσχερῆς καὶ ἔχει ἀνάγκην μαίας, ἔτσι καὶ ἡ γέννησις τῆς δομῆς γνῶσεως, ἡ δποία ἐνυπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Σωκράτη, ἔχει ἀνάγκην ἐμπείρου βοηθείας. Ἀστεῖόμενος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐκληρονόμησε τὴν μαιευτικὴν τέχνην ἀπὸ τὴν μαίαν μητέρα του.

Καὶ εὗρισκε βέβαια, ὅτι τὰ αἰσθητὰ δομολογευμένως, δέουν, δπως ἑδίδασκε καὶ ὁ Ἡράκλειτος, καὶ ἐδέχετο ἐπομένως, ὅτι ἡ ἐπιστήμη τούτων δὲν εἶναι ἐφικτή· ἀλλὰ ἐδέχετο, ὅτι παρὰ τὴν φοίην των ἔχουν γενικὰς ἰδιότητας ἀναλλοιώτους, καταληπτὰς μόνον διὰ τοῦ νοῦ. Ἀπὸ τὰ πολλὰ λευκὰ π.χ. ὁ νοῦς συνάγει τὴν κοινὴν αὐτῶν ἰδιότητα, τὴν ἔννοιαν τῆς λευκότητος, καὶ ἀπὸ τὰς πολλὰς δικαίας πράξεις τὴν κοινὴν αὐτῶν ἰδιότητα, τὴν ἔννοιαν τῆς δικαιοσύνης κλ. Τῶν κοινῶν τούτων ἰδιότητῶν ἔχειται νὰ λάβῃ ἐπιστήμην πιστεύων, ὅτι δὲν δύναται κανεὶς νὰ κρίνῃ δρμῶς τὰ καθ' ἔκαστον, ἀν δὲν λάβῃ γνῶσιν προηγουμένως τῶν καθόλου. Ὁ Πλάτων ἔφερεν ἔπειτα εἰς φῶς τὰ εἰς τοὺς διαλόγους τοῦ διδασκάλου ἐνυπάρχοντα σπέρματα τῆς ἐπιστημονικῆς γνῶσεως.

Δ'. ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ἔξελιξις τοῦ Πλάτωνος ἐσημείωσε δύο μεταβολάς, τὴν πρώτην μετὰ τὴν γνωριμίαν του μὲ τὸν Σωκράτη καὶ τὴν δευτέραν μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὴν Μ. Ἐλλάδα. Ἡ μύησίς του

ἐκεῖ εἰς τὰ Ὀρφικὰ μυστήρια, ἡ πίστις τῶν Πυθαγορείων εἰς τὴν ὑπαρξίν ὑπεροκουμίου ζωῆς, ἡ διδασκαλία περὶ μετεμψυχώσεως, καὶ ἡ ἔνεκα τούτων ὑποχρέωσις τοῦ ἀνθρώπου διὰ βίου ἀπολύτως ἀγνόν, ἔσχον σημαντικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐπίδρασιν. Ἡ διδασκαλία ἐξ ἄλλου τῶν Πυθαγορείων περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀριθμῶν, τὸ ἀπόλυτον τῶν μαθηματικῶν ἐννοιῶν, ἡ ἔξαρσις τῶν Ἐλεατῶν εἰς τὴν ἐννοιαν τοῦ ἀφηρημένου ὅντος, ἐστερεώσαν εἰς τὴν ψυχήν του τὴν ἰδέαν τῆς ἐρεύνης δι' ἔνα ἀνώτερον κόσμον. Ἔτσι δὲ Πλάτων ἐγκαταλείπει τὴν ἀρνησιν, τὴν δοπίαν ἥσκει μέχρι τοῦτο ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ διδασκάλου, καὶ προχωρεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν. Δὲν ἀπαρνεῖται βέβαια τὰς Σωκρατικὰς ἀρχὰς περὶ λογικῆς ἐρεύνης καὶ καθορισμοῦ τῶν ἐννοιῶν· ἀλλὰ ἡ πεῖρα καὶ ἡ μελέτη τὸν ὠδήγησαν εἰς νέον δρόμον, ποὺ φέρει ἀπὸ τῆς κριτικῆς σκέψεως εἰς τὸ ἀπόλυτον, ἀπὸ τῆς διαιροῦσς ἐρεύνης εἰς τὴν σταθερὰν βεβαιότητα, ἡ δοπία βασίζεται εἰς ἔνα ἀνώτερον πνευματικὸν κόσμον.

Ο νέος αὐτὸς κόσμος ἔχει ἥδη ὠδιμάσει εἰς τὴν διάνοιαν του καὶ ἔχει ἐξετασθῆ ἐις τὴν Ἀκαδημίαν μὲ τοὺς δπαδοὺς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς. Ο Φαίδων καὶ τὸ Συμπόσιον, τὰ ὠραιότερα καὶ ὑψηλότερα καλλιτεχνήματα τῆς δημιουργίας του, περιέχουν ἐκτενῶς καὶ σαφῶς τὸ νέον κήρυγμα, τὴν καθ' ἔαυτὸ φιλοσοφικὴν δημιουργίαν τοῦ ὡρίμου πλέον σωματικῶς καὶ πνευματικῶς Πλάτωνος μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἀπὸ τὸ ἀνά τὴν Μεσόγειον ταξίδι του (387 π. Χ.).

Εἰς τὸ μελαγχολικὸν δεσμωτήριον δέχεται δὲ Σωκράτης εἰς τὸν Φαίδωνα τοὺς πιστοὺς κατὰ τὰς ἐπιθανατίους στιγμάς. Συγκεντρωμένοι οὗτοι γύρῳ ἀπὸ τὸν διδάσκαλον μόλις συγκρατοῦν τὸν πόνον των, διότι ἡ πηγὴ τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας ἐντὸς δλίγου τόσον ἀδίκως θὰ ἐκλείψῃ. Ἀλλ' δὲ Σωκράτης ἀντιπατάσσει εἰς τὴν λύπην καὶ τοὺς θρήνους αὐτῶν τὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν· εἰς τὴν δυσφορίαν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν δεικνύει, διτὶ δὲ φιλόσοφος γνωρίζει ν' ἀποθήσκῃ κωδίς πικρίαν ὑπεράνω τῶν ἀνθρωπίνων ωπαροτήτων· καὶ εἰς τὸν φόβον διὰ τὴν μετὰ θάνατον ἀνυπαρξίαν ἐλέγχει, διτὶ δὲ θάνατος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κακόν, ἀλλ' ἀπολύτωσις τῶν δεινῶν τοῦ κόσμου, διὰ ν' ἀνέλθῃ κανεὶς εἰς τὰς πηγὰς τῆς θείας σοφίας. Υπάρχει δημος ὁ ὑπεραισθητὸς κόσμος τῆς θείας σοφίας καὶ ὑπάρχει ψυχὴ μετὰ θάνατον, καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβωμεν γνῶσιν αὐτῶν ἢ γνῶσιν καθόλου; Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ποῖος πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνθρώπινος βίος; Ἰδοὺ τὰ προβλήματα, τὰ δοπία ἐπιχειρεῖ νὰ λύσῃ δὲ Πλάτων διὰ

τῆς φιλοσοφίας του, δημιουργήσας πρὸς λύσιν αὐτῶν τὸν μεγαλειώδη κόσμον τῶν ἡδεῶν του.

Ἡ Σωκρατικὴ διδασκαλία περὶ ἐννοιῶν ἔχοησίμευσεν εἰς αὐτὸν ὡς βάσις πρὸς διαμόρφωσιν τῆς θεωρίας του. Αἱ Σωκρατικαὶ ἐννοιαὶ ἔχουν μὲν ἴσχυν μόνιμον καὶ διαιρκῆ, ὅλλα στηρίζονται μόνον εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν ἀντιλήψεις καὶ σκέψεις καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ ἐν τῷ αἰσθητῷ κόσμῳ πράγματα. Ὁ Πλάτων λοιπὸν ἐπροχώφησεν ἀκόμη περαιτέρῳ. Ἐδέχθη δηλαδή, ὅτι πέραν τοῦ ἀσταθοῦς καὶ μεταβλητοῦ κόσμου τῶν αἰσθήσεων ὑπάρχει εἰς τὸν ὑπεραισθητὸν κόσμον κάποια πραγματικότης ἀμετάβλητος, τὴν ὅποιαν ὁ νοῦς μόνον δύναται νὰ συλλάβῃ· ὑπάρχει ἔνας κόσμος μεγάλων ἐννοιῶν, ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, ἀντίστοιχος τῶν ἐννοιῶν τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πραγμάτων.

Ἄλλα διὰ ποίας ὄδοις ἔφθασεν ὁ Πλάτων εἰς τὰς ἰδέας; Αἱ λέξεις εἰδος, ἰδέα, ἐσήμαντον κοινῶς μιαρῷ ἡ, δηλαδὴ τί λογῆς φαίνεται ἔνα πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα αἰσθητὸν ἔχει κάποιαν μορφήν, δηλαδὴ σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος κλ. Ἡ μορφὴ ὅμως—τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα—δὲν εἶναι ὅλον τὸ πρᾶγμα, διότι τοῦτο ἔχει καὶ ὕλην. Ἐπομένως πᾶν αἰσθητὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὕλην καὶ ἀπὸ μορφὴν—εἶδος, ἰδέαν. Ἄλλος δὲ μὲν ὕλη εἶναι τὸ ἀεὶ ρέον, ἡ δὲ μορφὴ—τὸ εἶδος, ἡ ἰδέα—εἶναι μόνιμον. Ὁ ἀνθρώπος λοιπὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων λαμβάνει γνῶσιν τῶν αἰσθητῶν—τῆς ὕλης—διὰ δὲ τοῦ νοῦ τῶν κοινῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν, δηλαδὴ τῆς μορφῆς—τοῦ εἴδους, τῆς ἰδέας—, καὶ ἔτσι ἔχει τὰς ἐννοίας αὐτῶν. Τὰ αἰσθητὰ ὅμως—ἡ ὕλη—, ὅπως εἴπομεν, ρέοντας αἰώνιως καὶ κεῖνται μεταξὺ ὅντος καὶ μὴ ὅντος καὶ ἐπομένως μόνον ἀβέβαιον γνῶσιν, δόξαν, ἔχομεν αὐτῶν, ἐνῶ αἱ ἐννοιαὶ—τὰ εἴδη, αἱ ἰδέαι—δὲν μεταβάλλονται καὶ ἐπομένως αὐτῶν μόνον δύναται νὰ ἔχῃ κανεὶς ἐπιστήμην. Ἄλλα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πᾶς δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὸ εἶναι εἰς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια εἶναι ὅντως μόνιμα καὶ ἐπιστητά; Ἀρά ὑπάρχουν πράγματα τὰ εἴδη—αἱ ἰδέαι—καὶ μόνον αὐτῶν ὡς ἀληθῆς ὅντων εἶναι νοητὴ ἡ ἐπιστήμη.

Ἡ ἐννοια λοιπὸν ἡδέα δὲν εἶναι πλέον ὑποκειμενικὴ ἐννοια κατὰ Πλάτωνα, ἀλλ’ ὑφίσταται καὶ ἔαυτὴν καὶ ἔχει οὐσίαν. Αἱ ἰδέαι εἶναι τὰ ἀοχέτυπα καὶ ὑποδείγματα ὅλων τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, τὰ «παραδείγματα», τὰ δὲ πράγματα εἶναι τὰ εἴδωλα ἡ αἱ ἀπομιμήσεις, αἱ «μιμήσεις», τούτων. Τὰ αἰσθητὰ μετέχουν τῶν ἰδεῶν («μεθέξεις») καὶ ἔνεκα τούτου λαμβάνουν τὴν προσωνυμίαν αὐτῶν· εἶναι καὶ λέγονται δηλαδὴ λευκά, μεγάλα, λίσα κλ., διότι μετέχουν τῆς ἰδέας τῆς λευκότητος, τοῦ μεγέθους, τῆς ἵστητος κλ. Ἡ Πυθαγόρειος θεωρία «μιμήσει

τὰ ὅντα εἶναι τῶν ἀριθμῶν» μεταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς «μεθέξει» τῶν ἰδεῶν. Αἱ ἰδέαι εὐρίσκονται χωριστὰ ἀπὸ τὰ πράγματα «ἐν ἐπουρανίῳ τόπῳ», καὶ εἶναι θεῖαι, ἄφθαρτοι, ἀναλλοίωτοι, μονοειδεῖς, ἀγένητοι καὶ ἀνόλεθροι, νοοῦσαι καὶ διὰ τοῦ νοῦ μόνον καταληπταί. Αἱ Πλατωνικαὶ ἰδέαι εἶναι τρόπον τινὰ ἔνα μόριον τοῦ Ἐλεατικοῦ ὅντος μὲ τὰς γενικὰς αὐτοῦ ἰδιότητας. Υπάρχουν δὲ τόσαις ἰδέαι, ὅσαι καὶ αἱ ἔννοιαι τῶν αἰσθητῶν.

Αἱ ἰδέαι εἶναι ἀγαθὰ καὶ συνδέονται μεταξύ των, ὅπως καὶ αἱ ἔννοιαι τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων, εἴτε ὡς συνάλληλοι εἴτε ὡς ὑπάλληλοι. «Ολαι δὲ ὑποτάσσονται εἰς τὴν ὑψίστην αὐτῶν, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, αὐτὸ τὸ ἀγαθόν, αὕταρκες καὶ παντοδύναμον, ἢ δροία ὡς τελικὴ αἵτια εἶναι καὶ ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ εἶναι καὶ τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς θεότης κατευθύνει τὰ πάντα. Κατ' ἀνάγκην δὲ ἀνθρώπος πρέπει νὰ ἔχῃ ἀδάμαστον τὸν πόθον, τὸν ἔρωτα, νὰ πλησιάσῃ τὸ ὑπέροχαν τὸν, τὸ τέλειον, τὸ τελείως ὠραιόν, τὸ ἀγαθόν, αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸ δροῖον μόνον μετὰ θάνατον δύναται νὰ ἐπιτύχῃ. Ἐν δὲ τῇ ζωῇ δύναται νὰ λάβῃ γνῶσιν τούτου ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν μόνον διὰ τῆς ἐπιστήμης, (τῆς ἀληθοῦς γνώσεως, δηλαδὴ διὰ τῆς φιλοσοφίας), καὶ πρὸς αὐτὸ πρέπει πάντοτε ν^τ ἀποβλέπῃ. Καὶ ὅσον πληρεστέρα εἶναι ἡ διανοητικὴ ἡμῶν καθαρότης, τόσον καλύτερον ἐπιτυγχάνομεν τὴν γνῶσιν· τούναντίον, ὅσον περισσότερον λαμβάνονται ὑπ^τ ὅψει αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ σῶμα, τόσον βεβαιότερον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τὴν γνῶσιν.

Πῶς δὲ ἀνθρώπος ἔλαβε τὸ πρῶτον γνῶσιν τῶν ἰδεῶν; Ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἀδάνατος, πρὸιν νὰ συνδεθῇ μὲ τὸ σῶμα, εἶχε γνωρίσει τὰς ἰδέας. «Αμα λοιπὸν ἐνσωματωθῆ εἰς τὸν ἀνθρώπον, διὰ τῶν αἰσθήσεων προσλαμβάνει τὰς ἔννοιας τῶν ἀντικειμένων, αἱ δροῖαι εἶναι εἴδωλα τῶν ἰδεῶν· ταῦτα λόγῳ τῆς δύμοιότητος αὐτῶν ἀνακαλοῦν εἰς τὴν μνήμην τὰ ἀρχέτυπα, τὰς ἰδέας· (τῷ δύμοιῷ ἡ γνῶσις, Ἐλεᾶται — Δημόκριτος). Πᾶσα λοιπὸν ἐπιστημονικὴ γνῶσις εἶναι συνειδητὴ ἐπανέγεοσις τῆς περὶ οὗ δὲ λόγος ἀναμνήσεως τῶν ἰδεῶν.

Ἐτσι δὲ οἱ Πλάτων ἔλυσε διὰ τῶν ἰδεῶν τους, ὡς ἐκτίθεται εἰς τὸν Φαίδωνα, τὰ τεθέντα προβλήματα, τὸ θρησκευτικὸν τῶν Ὁρφικῶν κλ.: ποία εἶναι ἡ μοῖρα τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τὸ ἡθικὸν πρόβλημα τοῦ Σωκράτους: πῶς δύναμαι νὰ εῦρω ἀσφαλῆ ἐγγύησιν διὰ τὴν δροιότητα τῶν πρᾶξεών μου, καὶ τὸ γνωσιολογικόν: πῶς δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἀσφαλῆ γνῶσιν ἀπηλλαγμένην τῆς ἀπατηλότητος τῶν αἰσθήσεων, ἐνώσας στενῶς καὶ ἀδιαφορήτως θρησκείαν, ἡθικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν γνῶσιν.

ΦΑΙΔΩΝ

[Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ· ΗΘΙΚΟΣ]

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ:

ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ, ΦΑΙΔΩΝ, [ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΣΩΚΡΑΤΗΣ, ΚΕΒΗΣ,
ΣΙΜΜΙΑΣ, ΚΡΙΤΩΝ, Ο ΤΩΝ ΕΝΔΕΚΑ ΥΠΗΡΕΤΗΣ].

1. ΕΧΕΚΡΑΤΗΣ. Αὐτός, ὃ Φαιδων, παρεγένου
Σωκράτει ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ἢ τὸ φάρμακον ἔπιεν ἐν τῷ δε-
σμωτηρίῳ, ἢ ἄλλου του ἥκουσας;

ΦΑΙΔΩΝ. Αὐτός, ὃ Ἐχέκρατες.

EX. Τί οὖν δή ἐστιν ἄττα εἰπεν ὁ ἀνὴρ πρὸ τοῦ θα-
νάτου; Καὶ πῶς ἐτελεύτα; Ἡδέως γὰρ ἂν ἐγὼ ἀκούσαιμι·
καὶ γὰρ οὔτε τῶν πολιτῶν Φλειασίων οὐδεὶς πάνυ τι ἐπιχω-
ριάζει τὰ νῦν Ἀθήναζε, οὔτε τις ξένος ἀφίκεται χρόνου συ-
χνοῦ ἐκεῖθεν, ὅστις ἀν ἡμῖν σαφές τι ἀγγεῖλαι οὗτος τ' ἦν
περὶ τούτων, πλὴν γε δὴ ὅτι φάρμακον πιὼν ἀποθάνοι· τῶν
δὲ ἄλλων οὐδὲν εἶχε φράζειν.

ΦΑΙΔ. Οὐδὲ τὰ περὶ τῆς δίκης ἀρά ἐπύθεσθε, ὅν τρόπον
ἐγένετο;

EX. Ναί, ταῦτα μὲν ἡμῖν ἥγγειλέ τις, καὶ ἐθαυμά-
ζομέν γε, ὅτι πάλαι γενομένης αὐτῆς πολλῷ ὕστερον φαίνε-
ται ἀποθανών. Τί οὖν ἦν τοῦτο, ὃ Φαίδων;

ΦΑΙΔ. Τύχη τις αὐτῷ, ὃ Ἐχέκρατες, συνέβη· ἔτυχε
γὰρ τῇ προτεραιᾳ τῆς δίκης ἡ πρόμνα ἐστεμμένη τοῦ πλοίου,
ὅ εἰς Δῆλον Ἀθηναῖοι πέμπουσιν.

EX. Τοῦτο δὲ δὴ τί ἐστιν;

ΦΑΙΔ. Τοῦτο ἔστι τὸ πλοῖον, ὃς φασιν Ἀθηναῖοι, ἐνῷ Θησεύς ποτε εἰς Κρήτην τοὺς δὶς ἐπτὰ ἑκείνους ὥχετο ἄγων καὶ ἔσωσέ τε καὶ αὐτὸς ἐσώθη. Τῷ οὖν Ἀπόλλωνι εὔξαντο, ὃς λέγεται, τότε, εἰς σωθεῖεν, ἑκάστου ἔτους θεωρίαν ἀπάξειν εἰς Δῆλον· ἦν δὴ ἀεὶ καὶ νῦν ἔτι ἐξ ἑκείνου κατ' ἐνιαυτὸν τῷ θεῷ πέμπουσιν. Ἐπειδὰν οὖν ἀρξονται τῆς θεωρίας, νόμος ἐστὶν αὐτοῖς ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ καθαρεύειν τὴν πόλιν καὶ δημοσίᾳ μηδένα ἀποκτιννύναι, πρὸν ἂν εἰς Δῆλόν τε ἀφίκηται τὸ πλοῖον καὶ πάλιν δεῦρο. Τοῦτο δ' ἐνίστε ἐν πολλῷ χρόνῳ γίγνεται, δταν τύχωσιν ἀνεμοὶ ἀπολαβόντες αὐτούς. Ἄρχῃ δ' ἐστὶ τῆς θεωρίας, ἐπειδὰν ὁ ιερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος στέψῃ τὴν πρύμναν τοῦ πλοίου· τοῦτο δ' ἔτυχεν, ὥσπερ λέγω, τῇ προτεραιᾳ τῆς δίκης γεγονός. Διὰ ταῦτα καὶ πολὺς χρόνος ἐγένετο τῷ Σωκράτει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὁ μεταξὺ τῆς δίκης τε καὶ τοῦ θανάτου.

2. EX. Τί δὲ δὴ τὰ περὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, ὡς Φαίδων; Τί ἦν τὰ λεχθέντα καὶ πραχθέντα, καὶ τίνες οἱ παραγενόμενοι τῶν ἐπιτηδείων τῷ ἀνδρὶ; Ἡ οὐκ ἔισται οἱ ἀρχοντες παρεῖναι, ἀλλ᾽ ἔρημος ἐτελεύτα φίλων;

ΦΑΙΔ. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρῆσάν τινες καὶ πολλοί γε.

EX. Ταῦτα δὴ πάντα προθυμήθητι ὡς σαφέστατα ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι, εἰ μή τίς σοι ἀσχολία τυγχάνει οὗσα.

ΦΑΙΔ. Ἀλλὰ σχολάζω γε καὶ πειράσομαι ὑμῖν διηγήσασθαι· καὶ γὰρ τὸ μεμνῆσθαι Σωκράτους καὶ αὐτὸν λέγοντα καὶ ἄλλους ἀκούοντα ἔμοιγε ἀεὶ πάντων ἥδιστον.

EX. Ἀλλὰ μήν, ὡς Φαίδων, καὶ τοὺς ἀκουσομένους γε τοιούτους ἐτέρους ἔχεις· ἀλλὰ πειρῶ ὡς ἂν δύνῃ ἀκριβέστατα διεξελθεῖν πάντα.

ΦΑΙΔ. Καὶ μὴν ἔγωγε θαυμάσια ἔπαθον παραγενόμενος. Οὕτε γὰρ ὡς θανάτῳ παρόντα με ἀνδρὸς ἐπιτηδείου ἔλεος

εἰσήγει· εὐδαιμών γάρ μοι ἀνὴρ ἐφαίνετο, ὃ Ἐχέκρατες, καὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων, ὡς ἀδεῶς καὶ γενναίως ἐτελεύτα, ὥστε μοι ἐκεῖνον παρίστασθαι μηδέ εἰς Ἀιδου ἰόντα ἀνευ θείας μοίρας ἴεναι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖσε ἀφικόμενον εὗ πράξειν, εἴπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος. Διὰ δὴ ταῦτα οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήγει, ὡς εἰκὸς ἂν δόξειεν εἶναι παρόντι πένθει· οὔτε αὖ ἥδονὴ ὡς ἐν φιλοσοφίᾳ ἡμῶν ὅντων, ὥσπερ εἰώθειμεν· καὶ γάρ οἱ λόγοι τοιοῦτοί τινες ἥσαν. Ἀλλ' ἀτεχνῶς ἀτοπόν τί μοι πάθος παρῆν καί τις ἀγάθης ιρᾶσις ἀπό τε τῆς ἥδονῆς συγκεκραμένη διμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς λύπης ἐνθυμουμένῳ, ὅτι αὐτίκα ἐκεῖνος ἔμελλε τελευτᾶν. Καὶ πάντες οἱ παρόντες σχεδόν τι οὕτω διεκείμεθα, δτὲ μὲν γελῶντες, ἐνίστε δὲ δακρύοντες, εἴς δὲ ἡμῶν καὶ διαφερόντως, Ἀπολλόδωρος· οἷσθα γάρ που τὸν ἄνδρα καὶ τὸν τρόπον αὐτοῦ.

ΕΧ. Πῶς γὰρ οὓ;

ΦΑΙΔ. Ἐκεῖνός τε τοίνυν παντάπασιν οὕτως εἶχεν, καὶ αὐτὸς ἔγωγε ἐτεταράγμην καὶ οἱ ἄλλοι.

ΕΧ. Ἐτυχον δέ, ὃ Φαίδων, τίνες παραγενόμενοι;

ΦΑΙΔ. Οὗτός τε δὴ ὁ Ἀπολλόδωρος τῶν ἐπιχωρίων παρῷν καὶ ὁ Κριτόβουλος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ [Κρίτων], καὶ ἔτι Ἐρμογένης καὶ Ἐπιγένης καὶ Αἰσχύνης καὶ Ἀντισθένης· ἦν δὲ καὶ Κτήσιππος ὁ Παιανιεὺς καὶ Μενέξενος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἐπιχωρίων· Πλάτων δέ, οἶμαι, ησθένει.

ΕΧ. Ξένοι δέ τινες παρῆσαν;

ΦΑΙΔ. Ναί, Σιμίας τέ γε ὁ Θηβαῖος καὶ Κέβης καὶ Φαιδώνδης, καὶ Μεγαρόθεν Εὐκλεΐδης τε καὶ Τερψίων.

ΕΧ. Τί δέ; Ἀρίστιππος καὶ Κλεόμβροτος παρεγένοντο;

ΦΑΙΔ. Οὐ δῆτα· ἐν Αἰγίνῃ γὰρ ἐλέγοντο εἶναι.

ΕΧ. Ἀλλος δέ τις παρῇν;

ΦΑΙΔ. Σχεδόν τι οἶμαι τούτους παραγενέσθαι.

EX. Τί οὖν δή; Τίνες, φήσ, ἥσαν οἱ λόγοι;

3. ΦΑΙΔ. Ἐγώ σοι ἔξ ἀρχῆς πάντα πειράσομαι διηγήσασθαι. Άει γὰρ δὴ καὶ τὰς πρόσθεν ἡμέρας εἰώθειμεν φοιτᾶν καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἄλλοι παρὰ τὸν Σωκράτη συλλεγόμενοι ἔωθεν εἰς τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ καὶ ἡ δίκη ἐγένετο· πλησίον γὰρ ἦν τοῦ δεσμωτηρίου. Περιεμένομεν οὖν ἐκάστοτε, ὡς ἀνοιχθείη τὸ δεσμωτήριον, διατρίβοντες μετ' ἄλλήλων· ἀνεψιγνετο γὰρ οὐ πρώτης ἐπειδὴ δὲ ἀνοιχθείη, εἰσῆμεν παρὰ τὸν Σωκράτη καὶ τὰ πολλὰ διημερεύομεν μετ' αὐτοῦ. Καὶ δὴ καὶ τότε προφαίτερον συνελέγημεν· τῇ γὰρ προτεραιᾳ [ἡμέρᾳ], ἐπειδὴ ἔξηλθομεν ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἑσπέρας, ἐπυθόμεθα, δτι τὸ πλοῖον ἐκ Δήλου ἀφιγμένον εἴη. Παρηγγείλαμεν οὖν ἀλλήλοις ἥκειν ώς προφαίτατα εἰς τὸ εἰωθός. Καὶ ἥκομεν, καὶ ἡμῖν ἔξελθῶν δι υρωρός, διπερ εἰώθει ὑπακούειν, εἶπε περιμένειν καὶ μὴ πρότερον παριέναι, ὡς ἀν αὐτὸς κελεύσῃ· λύουσι γάρ, ἔφη, οἱ ἔνδεκα Σωκράτη καὶ παραγγέλλουσιν, δπως ἀν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ τελευτήσῃ. Οὐ πολὺν δ' οὖν χρόνον ἐπισχὼν ἥκε καὶ ἐκέλευεν ἡμᾶς εἰσιέναι.

Εἰσιόντες οὖν κατελαμβάνομεν τὸν μὲν Σωκράτη ἄρτι λελυμένον, τὴν δὲ Ξανθίππην — γιγνώσκεις γὰρ — ἔχουσάν τε τὸ παιδίον αὐτοῦ καὶ παρακαθημένην. Ὡς οὖν εἶδεν ἡμᾶς ἡ Ξανθίππη, ἀνευφήμησέ τε καὶ τοιαῦτα ἄττα εἶπεν, οἷα δὴ εἰώθασιν αἱ γυναῖκες, δτι· «ὦ Σώκρατες, ὕστατον δή σε προσεροῦσι νῦν οἱ ἐπιτίθειοι καὶ σὺ τούτους». Καὶ δι Σωκράτης βλέψας εἰς τὸν Κρίτωνα· «ὦ Κρίτων, ἔφη, ἀπαγέτω τις αὐτὴν οἰκαδε».

Καὶ ἔκεινην μὲν ἀπῆγόν τινες τῶν τοῦ Κρίτωνας βιωσάν τε καὶ κοπτομένην. Ο δὲ Σωκράτης ἀνακαθιζόμενος εἰς τὴν κλίνην συνέκαμψέ τε τὸ σκέλος καὶ ἐξέτριψε τῇ χειρί, καὶ τρίβων ἄμα· ως ἄτοπον, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἔοικε τι εἶναι τοῦτο,

ὅ καλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἡδύ· ὡς θαυμασίως πέφυκε πρὸς τὸ δοκοῦν ἐναντίον εἶναι, τῷ λυπηρόν, τῷ ἀμα μὲν αὐτῷ μὴ ἔθέλειν παραγίγνεσθαι τῷ ἀνθρώπῳ, ἐὰν δέ τις διώκῃ τὸ ἔτερον καὶ λαμβάνῃ, σχεδόν τι ἀναγκάζεσθαι λαμβάνειν καὶ τὸ ἔτερον, ὥσπερ ἐκ μιᾶς κορυφῆς συνημμένῳ δύ' ὅντε. Καί μοι δοκεῖ, ἔφη, εἰ ἐνενόησεν αὐτὰ Αἴσωπος, μῆθον ἄν συνθεῖναι, ὡς δὲ θεός βουλόμενος αὐτὰ διαλλάξαι πολεμοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἐδύνατο, συνῆψεν εἰς ταύτον αὐτοῖς τὰς κορυφάς· καὶ διὰ ταῦτα, φίλον τὸ ἔτερον παραγένηται, ἐπακολουθεῖ ὑστερον καὶ τὸ ἔτερον. «Ωσπερ οὖν καὶ αὐτῷ μοι ἔοικεν· ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦν ἐν τῷ σκέλει τὸ ἀλγεινόν, ἤκειν δὴ φαίνεται ἐπακολουθοῦν τὸ ἡδύ.

4. Ό οὖν Κέβης ὑπολαβών· νὴ τὸν Δία, φίλοι· Σώκρατες, ἔφη, εὗρε γένηταις ἀναμνήσας με. Περὶ γάρ τοι τῶν ποιημάτων, ὃν πεποίηκας ἐντείνας τοὺς τοῦ Αἰσώπου λόγους καὶ τὸ εἰς τὸν Ἀπόλλω προοίμιον, καὶ ἄλλοι τινές με ἡδη ἥροντο, ἀτὰ καὶ Εὔηνος πρόφην, δὲ τι ποτὲ διανοηθείς, ἐπειδὴ δεῦρο ἥλθες, ἐποίησας αὐτὰ πρότερον οὐδὲν πώποτε ποιήσας. Εἰ οὖν τί σοι μέλει τοῦ ἔχειν ἐμὲ Εὐήνῳ ἀποκρίνασθαι ὅταν με αὐθίς ἐρωτᾷ — εὗρε οἶδα γάρ, δτι ἔργησται — εἰπέ, τί γρὴ λέγειν.

— Λέγε τοίνυν, ἔφη, αὐτῷ, φίλοι Κέβης, τάληθη, δτι οὐκ ἔκεινφ βουλόμενος οὐδὲ τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ ἐντίτεχνος εἶναι ἐποίησα ταῦτα — γέδειν γάρ, ὡς οὐράδιον εἶη — ἀλλ' ἐνυπνίων τινῶν ἀποπειρώμενος, τί λέγει, καὶ ἀφοσιούμενος, εἰς ἄρα πολλάκις ταύτην τὴν μουσικὴν μοι ἐπιτάττοι ποιεῖν. «Ἡ γὰρ δὴ ἀττα τοιάδε πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸν ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἀλλοτέ ἐν ἄλλῃ ὅψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον· «ὦ Σώκρατες, ἔφη, μουσικὴν ποίει καὶ ἐργάζειν». Καὶ ἐγὼ ἐν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ, δπερ ἐπραττον,

τοῦτο ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύσθαι τε καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θέουσι διακελευόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον, ὅπερ ἔπραττον, τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὕσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πράττοντος. Νῦν δ' ἐπειδὴ ἡ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἡ τοῦ θεοῦ ἔορτὴ διεκόλυε με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προσιάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην τὴν δημώδη μουσικὴν ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ, ἀλλὰ ποιεῖν· ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπίεναι, πρὸν ἀφοσιώσασθαι ποιῆσαντα ποιήματα [καὶ] πειθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ. Οὕτω δὴ πρῶτον μὲν εἰς τὸν θεὸν ἐποίησα, οὗ ἦν ἡ παροῦσα θυσία· μετὰ δὲ τῷ θεὸν ἐννοήσας, ὅτι τὸν ποιητὴν δέοι, εἴπερ μέλλοι ποιητῆς εἶναι, ποιεῖν μύθους, ἀλλ' οὐ λόγους, καὶ αὐτὸς οὐκ ἡ μυθολογικός, διὰ ταῦτα δῆ, οὓς προχείρους εἶχον καὶ ἡπιστάμην μύθους τοὺς Αἰσώπου, τούτους ἐποίησα, οἵς πρώτοις ἐνέτυχον.

5. Ταῦτα οὖν, ὁ Κέβης, Εὐήνωφ φράζε, καὶ ἔρρωσθαι καί, ἀν σωφρονῇ, ἐμὲ διώκειν ὡς τάχιστα. Ἀπειμι δέ, ὡς ἔοικε, τήμερον κελεύοντι οὐδὲ Αθηναῖοι.

Καὶ δὲ Σιμμίας· οἶον πάρακελεύει, ἔφη, τοῦτο, ὁ Σώκρατες, Εὐήνωφ; Πολλὰ γὰρ ἡδη ἐντετυχηκα τῷ ἀνδρὶ σχεδὸν οὖν, ἐξ ὧν ἐγὼ ἔσθημαι, οὐδὲ διωστιοῦν σοι ἐκὼν εἰναι πείσεται.

— Τί δαί; ἡ δ' ὁσ. οὐ φιλόσοφος Εὔηνος;

— Ἐμοιγε δοκεῖ, ἔφη δὲ Σιμμίας.

— Ἐθελήσει τοίνυν καὶ Εὔηνος καὶ πᾶς, ὅτῳ ἀξίως τούτου τοῦ πράγματος μέτεστιν. Οὐ μέντοι ἵσως βιάσεται αὐτὸν οὐ γάρ φασι θεμιτὸν εἶναι. Καὶ ἀμα λέγων ταῦτα καθῆκε τὰ σκέλη [ἀπὸ τῆς κλίνης] ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ καθεζόμενος οὗτως ἡδη τὰ λοιπὰ διελέγετο.

“Ηρετο οὖν αὐτὸν ὁ Κέβης· πῶς τοῦτο λέγεις, ὁ Σώ-

κρατεῖς, τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἔαυτὸν βιάζεσθαι, ἐθέλειν δ' ἄν τῷ ἀποθνήσκοντι τὸν φιλόσιφον ἔπεσθαι;

— Τί δέ, ὦ Κέβης; Οὐκ ἀκτικότες σύ τε καὶ Σιμμίας περὶ τῶν τοιούτων Φιλολάφ συγγεγονότες;

— Οὐδέν γε σαφές, ὥστα κρατεῖς.

— Άλλὰ μὴν καὶ ἐγὼ ἔξ ακοῆς περὶ αὐτῶν λέγω· ἂν μὲν οὖν τυγχάνω ἀκηκοώς, φθόνος οὐδεὶς λέγειν. Καὶ γὰρ ἵσως καὶ μάλιστα πρόπει μέλλοντα ἐκεῖσε ἀποδημεῖν διασκοπεῖν τε καὶ μυθολογεῖν περὶ τῆς ἀποδημίας τῆς ἑκεῖ, ποίαν τινὰ αὐτὴν οἰδίμεθα εἶναι. Τί γὰρ ἄν τις καὶ ποιοῖ ἄλλο ἐν τῷ μέχρι ήλίου δυσμῶν χρόνῳ;

6.—Κατὰ τί δὴ οὖν ποτε οὕ φασι θεμιτὸν εἶναι αὐτὸν ἔαυτὸν ἀποκτιννύναι, ὥστα κρατεῖς; Ἡδη γὰρ ἔγωγε, ὅπερ νῦν δὴ σὺ ήρουν, καὶ Φιλολάου ἡκουσα, ὅτε παρ' ἡμῖν διητάτο, ἥδη δὲ καὶ ἄλλων τινῶν, ώς οὐ δέοι τοῦτο ποιεῖν· σαφὲς δὲ περὶ αὐτῶν οὐδενὸς πώποτε οὐδὲν ἀκήκοα.

* — Άλλὰ προθυμεῖσθαι χρή, ἔφη. Τάχα γὰρ ἄν καὶ ἀκούσαις. Ἰσως μέντοι θαυμαστόν σοι φανεῖται, εἰ τοῦτο μόνον τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀπλοῦν ἐστιν καὶ οὐδέποτε τυγχάνει τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ καὶ τᾶλλα, ἐστιν ὅτε καὶ οἵς βέλτιον τεθνάναι ἡ ζῆν· οἵς δὲ βέλτιον τεθνάναι, θαυμαστὸν ἵσως σοι φαίνεται, εἰ τούτοις τοῖς ἀνθρώποις μὴ δσιον αὐτοὺς ἔαυτοὺς εὖ ποιεῖν, ἄλλὰ ἄλλον δεῖ περιμένειν εὐεργέτην.

Καὶ ὁ Κέβης ηρέμα ἐπιγελάσας· ἵττω Ζεύς, ἔφη, τῇ αὐτοῦ φωνῇ εἰπών.

— Καὶ γὰρ ἄν δόξειεν, ἔφη ὁ Σωκράτης, οὗτος γ' εἶναι ἄλογον· οὐ μέντοι ἀλλ' ἵσως γ' ἔχει τινὰ λόγον. Ό μὲν οὖν ἐν ἀπορρήτοις λεγόμενος περὶ αὐτῶν λόγος, ώς ἐν τινι φρουρῷ ἐσμεν οἱ ἀνθρώποι καὶ οὐ δεῖ δὴ ἔαυτὸν ἐκ ταύτης λύειν οὐδ' ἀποδιδράσκειν, μέγας τέ τίς μοι φαίνεται καὶ οὐ δύσιος

διιδεῖν· οὐ μέντοι ἀλλὰ τόδε γέ μοι δοκεῖ, ὃ Κέβης, εὗ λέγεσθαι, τὸ θεοὺς εἶναι ἡμῶν τοὺς ἐπιμελουμένους καὶ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῶν κτημάτων τοῖς θεοῖς εἶναι.⁷ Η σοὶ οὐ δοκεῖ οὕτως;

— Ἐμοιγε, φησὶν ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν, ή δ' ὅς, καὶ σὺ ἄν, τῶν σαυτοῦ κτημάτων εἴ τι αὐτὸ ἑαυτὸ ἀποκτιννύοι μὴ σημήναντός σου, ὅτι βούλει αὐτὸ τεθνάναι, χαλεπαίνοις ἀν αὐτῷ καί, εἴ τινα ἔχοις τιμωρίαν, τιμωροῖο. ἄν;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Ἰσως τοίνυν ταύτῃ οὐκ ἀλογον μὴ πρότερον αὐτὸν ἀποκτιννύναι δεῖν, πρὸν ἀνάγκην τινὰ θεὸς ἐπιπέμψῃ, ὥσπερ καὶ τὴν νῦν ἡμῖν παροῦσαν.

7.— Ἄλλ' εἰκός, ἔφη ὁ Κέβης, τοῦτό γε φαίνεται. Ο μέντοι νῦν δὴ ἔλεγες, τὸ τοὺς φιλοσόφους ὁρδίως ἀν ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἔοικε τοῦτο, ὃ Σώκρατες, ἀτόπῳ, εἴπερ, ὃ νῦν δὴ ἔλεγομεν, εὐλόγως ἔχει, τὸ θεόν τε εἶναι τὸν ἐπιμελούμενον ἡμῶν καὶ ἡμᾶς ἐκείνουν κτήματα εἶναι. Τὸ γὰρ μὴ ἀγανακτεῖν τοὺς φρονιμωτάτους ἐκ ταύτης τῆς θεραπείας ἀπιόντας, ἐν ᾧ ἐπιστατοῦσιν αὐτῶν οἵπερ ἄριστοί εἰσι τῶν ὅντων ἐπιστάται, θεοί, οὐκ ἔχει λόγον. Οὐ γάρ που αὐτός γε αὐτοῦ οἴεται ἄμεινον ἐπιμελήσεθαι ἔλευθερος γενόμενος ἀλλ' ἀνόητος μὲν ἀνθρώπος τάχ' ἀν οἰηθείη ταῦτα, φευκτέον εἶναι ἀπὸ τοῦ δεσπότου, καὶ οὐκ ἀν λογίζοιτο, ὅτι οὐ δεῖ ἀπό γε τοῦ ἀγαθοῦ φεύγειν, ἀλλ' δ τι μάλιστα παραμένειν, διὸ ἀλογίστως ἀν φεύγοι. Ο δὲ νῦν ἔχων ἐπιθυμοῖ που ἀν ἀεὶ εἶναι παρὰ τῷ αὐτοῦ βελτίονι. Καίτοι οὕτως, ὃ Σώκρατες, τούναντίον εἶναι εἰκὸς ή ὁ νῦν δὴ ἔλεγετο τοὺς μὲν γὰρ φρονίμους ἀγανακτεῖν ἀποθνήσκοντας πρέπει, τοὺς δὲ ἄφρονας χαίρειν.

Ἄκούσας οὖν δὲ Σωκράτης ἡσθῆναι τέ μοι ἔδοξε τῇ τοῦ Κέβητος πραγματείᾳ καὶ ἐπιβλέψας εἰς ἡμᾶς· ἀεὶ τοι, ἔφη, [ό] Κέβης λόγους τινὰς ἀνερευνᾷ καὶ οὐ πάνυ εὔθέως ἔθέλει πείθεσθαι, ὅτι ἄν τις εἴπῃ.

Καὶ δὲ Σιμμίας· ἀλλὰ μήν, ἔφη, ὁ Σώκρατες, νῦν γέ μοι δοκεῖ τι καὶ αὐτῷ λέγειν Κέβης· τί γὰρ ἂν βουλόμενοι ἀνδρες σοφοὶ φίς ἀληθῶς δεσπότας ἀμείνους αὐτῶν φεύγοιεν καὶ ὁρδίως ἀπαλλάττοιντο αὐτῶν; Καί μοι δοκεῖ Κέβης εἰς σὲ τείνειν τὸν λόγον, ὅτι οὕτω ὁρδίως φέρεις καὶ ἡμᾶς ἀπολείπων καὶ ἀρχοντας ἀγαθούς, ως αὐτὸς ὅμοιογεῖς, θεούς.

— Δίκαια, ἔφη, λέγετε. Οἷμαι γάρ ὑμᾶς λέγειν, ὅτι χρὴ με πρὸς ταῦτα ἀπολογήσασθαι, ὥσπερ ἐν δικαστηρίῳ.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη δὲ Σιμμίας.

8.— Φέρε δή, ή δ' ὃς, πειραθῶ πιθανώτερον πρὸς ὑμᾶς ἀπολογήσασθαι ἢ πρὸς τοὺς δικαστάς. Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὁ Σιμμία τε καὶ Κέβης, εἰ μὲν μὴ φημην ἡξειν πρῶτον μὲν παρὰ θεοὺς ἄλλους σοφούς τε καὶ ἀγαθούς, ἔπειτα καὶ παρ' ἀνθρώπους τετελευτηκότας ἀμείνους τῶν ἐνθάδε, ἡδίκουν ἂν οὐκ ἀγανακτῶν τῷ θανάτῳ. Νῦν δὲ εὖ ἵστε, ὅτι παρ' ἀνδρας τε ἐλπίζω ἀφίεσθαι ἀγαθούς· καὶ τοῦτο μὲν οὖν ἂν πάνυ δισχυρισάμην· ὅτι μέντοι παρὰ θεοὺς δεσπότας πάνυ ἀγαθούς ἡξειν, εὖ ἵστε, ὅτι, εἴπερ τι ἄλλο τῶν τοιούτων, δισχυρισάμην ἂν καὶ τοῦτο. Ωστέ διὰ ταῦτα οὐχ ὅμοίως ἀγανακτῶ, ἀλλ' εὐελπίς εἰμι εἶναι τι τοῖς τετελευτηκόσι καί, ὥσπερ γε καὶ πάλαι λέγεται, πολὺ ἀμεινον τοῖς ἀγαθοῖς ἢ τοῖς κακοῖς.

— Τί οὖν, ἔφη δὲ Σιμμίας, ὁ Σώκρατες; Αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην ἐν νῷ ἔχεις ἀπιέναι, ἢ κανὸν ἡμῖν μεταδοίης; Κοινὸν γάρ δὴ ἔμοιγε δοκεῖ καὶ ἡμῖν εἶναι ἀγαθὸν τοῦτο, καὶ ἀμα σοι ἡ ἀπολογία ἔσται, ἐάν, ἀπερ λέγεις, ἡμᾶς πείσῃς.

— Ἀλλὰ πειράσομαι, ἔφη. Πρῶτον δὲ Κρίτωνα τόνδε σκεψώμεθα, τί ἔστιν ὁ βούλεσθαι μοι δοκεῖ πάλαι εἰπεῖν.

— Τί δέ, ὦ Σώκρατες, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλο γε ἢ πάλαι μοι λέγει ὁ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, ὅτι χοή σοι φοάζειν ὡς ἐλάχιστα διαλέγεσθαι; Φησὶ γὰρ θερμαίνεσθαι μᾶλλον διαλεγομένους, δεῖν δὲ οὐδὲν τοιοῦτον προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ εἰ δὲ μή, ἐνίστε ἀναγκάζεσθαι καὶ δις καὶ τρὶς πίνειν τούς τι τοιοῦτον ποιοῦντας.

Καὶ ὁ Σώκρατης· ἔα, ἔφη, χαίρειν αὐτόν· ἀλλὰ μόνον τὸ οὔτοῦ παρασκευαζέτω ὡς καὶ δις δώσων, ἐὰν δὲ δέη, καὶ τρίς.

— Ἀλλὰ σχεδὸν μέν τι ἥδειν, ἔφη ὁ Κρίτων, ἀλλά μοι πάλαι πράγματα παρέχει.

— Ἐα αὐτόν, ἔφη. Ἄλλ' ὑμῖν δὴ τοῖς δικασταῖς βούλομαι ἥδη τὸν λόγον ἀποδοῦναι, ὃς μοι φαίνεται εἰκότως ἀνὴρ τῷ ὅντι ἐν φιλοσοφίᾳ διατούφας τὸν βίον θαρρεῖν μέλλων ἀποθανεῖσθαι καὶ εὔελπις εἶναι ἐκεῖ μέγιστα οἴσεσθαι ἀγαθό, ἐπειδὰν τελευτήσῃ. Πῶς ἂν οὖν δὴ τοῦθ' οὕτως ἔχοι, ὦ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ἐγὼ πειράσομαι φράσαι.

9. Κινδυνεύουσι γάρ, ὅσοι τυγχάνουσιν ὁρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, λεληθέναι τοὺς ἄλλους, ὅτι οὐδὲν ἄλλο αὐτοὶ ἐπιτηδεύουσιν ἢ ἀποθνήσκειν τε καὶ τεθνάναι. Εἰ οὖν τοῦτο ἀληθές, ἄτοπον δῆπου ἀν εἴη προθυμεῖσθαι μὲν ἐν παντὶ τῷ βίῳ μηδὲν ἄλλο ἢ τοῦτο, ἥκοντος δὲ δὴ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν, δὲ πάλαι προεθυμοῦντό τε καὶ ἐπετήδευον.

Καὶ ὁ Σιμμίας γελάσας· νὴ τὸν Δία, ἔφη, ὦ Σώκρατες, οὐ πάνυ γέ με νῦν γελασείοντα ἐποίησας γελάσαι. Οἷμαι γὰρ ἀν δὴ τοὺς πολλοὺς αὐτὸ τοῦτο ἀκούσαντας δοκεῖν εὐ πάνυ εἰρῆσθαι εἰς τοὺς φιλοσοφοῦντας — καὶ ξυμφόναι ἀν τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν ἀνθρώπους καὶ πάνυ — δτι τῷ ὅντι οἱ

φιλοσοφοῦντες θανατῶσι καὶ σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, δτὶ ἄξιοί εἰσι τοῦτο πάσχειν.

— Καὶ ἀληθῆ γ' ἂν λέγοιεν, ὃ Σιμμία, πλήν γε τοῦ σφᾶς μὴ λεληθέναι. Λέληθε γὰρ αὐτούς, ή τε θανατῶσι καὶ η̄ ἄξιοι εἰσι θανάτου καὶ οἴου θανάτου οἱ ώς ἀληθῶς φιλόσοφοι. Εἴπωμεν γάρ, ἔφη, πρὸς ήμᾶς αὐτοὺς χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις. Ἡγούμεθά τι τὸν θάνατον εἶναι;

— Πάνυ γε, ἔφη ὑπολαβὼν ὁ Σιμμίας.

— Ἄρα μὴ ἄλλο τι ἡ τὴν ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγήν; Καὶ εἶναι τοῦτο τὸ τεθνάγαι, χωρὶς μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀπαλλαγὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ σῶμα γεγονέναι, χωρὶς δὲ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἀπαλλαγῆσαν αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἶναι; Ἄρα μὴ ἄλλο τι ἡ ὁ θάνατος ἡ τοῦτο;

— Οὔκ, ἀλλὰ τοῦτο, ἔφη.

— Σκέψαι δή, ὃ ἀγαθέ, ἐὰν ἄρα καὶ σοὶ ξυνδοκῇ ἅπερ ἔμοι· ἐκ γὰρ τούτων μᾶλλον οἷμαι ήμᾶς εἰσεσθαι, περὶ ὃν σκοποῦμεν. Φαίνεται σοι φιλοσόφου ἀνδρὸς εἶναι ἐσπουδακέναι περὶ τὰς ήδονὰς καλουμένας τὰς τοιάσδε οἰον σίτων καὶ ποτῶν;

— Ἡκιστα, ὃ Σώκρατες, ἔφη ὁ Σιμμίας.

— Τί δέ; Τὰς τῶν ἀφροδισίων;

— Οὐδαμῶς.

— Τί δέ; Τὰς ἄλλας τὰς περὶ τὸ σῶμα θεραπείας δοκεῖ σοι ἐντίμους ἡγεῖσθαι ὁ τοιοῦτος; Οἶον ἴματίων διαφερόντων κτήσεις καὶ ὑποδημάτων καὶ τοὺς ἄλλους καλλωπισμοὺς τοὺς περὶ τὸ σῶμα πότερον τιμᾶν δοκεῖ σοι ἡ ἀτιμάζειν, καθ' ὅσον μὴ πολλὴ ἀνάγκη μετέχειν αὐτῶν;

— Ἀτιμάζειν ἔμοιγε δοκεῖ, ἔφη, ὃ γε ώς ἀληθῶς φιλόσοφος.

— Οὐκοῦν ὅλως δοκεῖ σοι, ἔφη, ἡ τοῦ τοιούτου πραγμα-

τεία οὐ περὶ τὸ σῶμα εἶναι, ἀλλὰ καθ' ὅσον δύναται ἀφεστάναι αὐτοῦ, πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν τετράφθαι;

— Ἐμοιγε.

— Ἄρ' οὖν πρῶτον μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις δῆλός ἐστιν ὃ φιλόσοφος ἀπολύων ὃ τι μάλιστα τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας διαφέροντως τῶν ἄλλων ἀνθρώπων;

— Φαίνεται.

— Καὶ δοκεῖ γέ που, ὡς Σιμία, τοῖς πολλοῖς ἀνθρώποις, φῶ μηδὲν ἥδυ τῶν τοιούτων, μηδὲ μετέχει αὐτῶν, οὐκ ἀξιούντων εἶναι ζῆν, ἀλλ' ἐγγῆς τι τείνειν τοῦ τεθνάντος ὁ μηδὲν φροντίζων τῶν ἥδονῶν, αἵ διὰ τοῦ σώματος εἰσιν;

— Πάνυ μὲν οὖν ἀληθῆ λέγεις.

10.—Τί δὲ δὴ περὶ αὐτὴν τὴν τῆς φρονήσεως κτῆσιν; Πότερον ἔμπόδιον τὸ σῶμα ἢ οὗ, ἐάν τις αὐτὸν ἐν τῇ ζητήσει κοινωνὸν συμπαραχαλαμβάνῃ; Οἷον τὸ τοιόνδε λέγω· ἂρα ἔχει ἀλήθειάν τινα ὅψις τε καὶ ἀκοή τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τά γε τοιαῦτα καὶ οἱ ποιηταὶ ἡμῖν ἀεὶ θρυλοῦσιν, ὅτι οὕτω ἀκούομεν ἀκριβεῖς οὐδὲν οὔτε δρῶμεν; Καίτοι εἴ τις αὐταῖς τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἴσι, μηδὲ σαφεῖς, σχολῇ αἴ γε ἄλλαι πᾶσαι γάρ που τούτων φαυλότεραι εἰσιν· ἢ σοὶ οὐ δοκοῦσιν;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πότε οὖν, ἢ δ' ὅς, ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἀπετεταί; Οταν μὲν γάρ μετὰ τοῦ σώματος ἐπιχειρῇ τι σκοπεῖν, δῆλον, ὅτι τότε ἔξαπατᾶται ὑπὸ αὐτοῦ.

— Ἀληθῆ λέγεις.

— Ἄρ' οὖν οὐκ ἐν τῷ λογίζεσθαι, εἴπερ που ἄλλοθι, κατάδηλον αὐτῇ γίγνεται τι τῶν ὄντων;

— Ναί.

— Λογίζεται δέ γέ που τότε κάλλιστα, ὅταν αὐτὴν τού-

των μηδὲν παραλυπῆ, μήτε ἀκοὴ μήτε ὄψις μήτε ἀλγηθῶν μηδέ τις ηδονή, ἀλλ' ὅ τι μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται ἐῶσα χαίρειν τὸ σῶμα καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοινωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη ὁρέγηται τοῦ ὄντος.

— Ἐστὶ ταῦτα.

— Οὐκοῦν καὶ ἐνταῦθα ἡ τοῦ φίλοσόφου ψυχὴ μάλιστὰ ἀτιμάζει τὸ σῶμα καὶ φεύγει ἀπ' αὐτοῦ, ζητεῖ δὲ αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνεσθαι;

— Φαίνεται.

— Τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε, ὡς Σιμία; Φαμέν τι εἶναι δέ καιον αὐτὸν ἢ οὐδέν;

— Φαμέν μέντοι, νὴ Δία.

— Καὶ καλὸν γέ τι καὶ ἀγαθόν;

— Πῶς δ' οὕ;

— Ἡδη οὖν πώποτέ τι τῶν τοιούτων τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδες;

— Οὐδαμῶς, ἢ δ' ὅς.

— Άλλ' ἄλλῃ τινὶ αἰσθήσει τῶν διὰ τοῦ σώματος ἐφῆψι αὐτῶν; Λέγω δὲ περὶ πάντων, οἷον μεγέθους πέρι, ὕγειας, ἰσχύος καὶ τῶν ἄλλων ἐνὶ λόγῳ ἀπάντων τῆς οὐσίας, διαγγάγει ἔκαστον ὅντα διὰ τοῦ σώματος αὐτῶν τὸ ἀληθέστατον θεωρεῖται, ἢ δὲ ἔχει ὃς ἂν μάλιστα ἡμῶν καὶ ἀκριβέστατα παρασκευάσηται αὐτὸν ἔκαστον διανοηθῆναι, περὶ οὓς σκοπεῖ, οὗτος ἀν ἐγγύτατα ἵοι τοῦ γνῶναι ἔκαστον;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Αρ' οὖν ἔκεινος ἀν τοῦτο ποιήσει καθαρώτατα, ὅστις δὲ τι μάλιστα αὐτῇ τῇ διάνοιᾳ ἵοι ἐφ' ἔκαστον μήτε τὴν ὄψιν παρατιθέμενος ἐν τῷ διανοεῖσθαι μήτε τινὰ ἄλλην αἰσθησιν ἐφέλκων μηδεμίαν μετὰ τοῦ λογισμοῦ, ἀλλ' αὐτῇ καθ' αὐτὴν εἰλικρινεῖ τῇ διάνοιᾳ κρόμμενος αὐτὸν καθ' αὐτὸν εἰλικρινὲς ἔκαστον ἐπιχειροῖ θηρεύειν τῶν ὄντων ἀπαλλαγεὶς ὅ τι μάλιστα

δόφθαλμῶν τε καὶ ὕτων καί, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ξύμπαντος τοῦ σώματος ὡς ταράττοντος καὶ οὐκ ἐῶντος τὴν ψυχὴν κτήσασθαι ἀλήθειάν τε καὶ φρόνησιν, δταν κοινωνῆ; Ἄρούχ οὐτός ἐστιν, ὃ Σιμία, εἴπερ τις καὶ ἀλλος, δ τευξόμενος τοῦ ὄντος;
— Υπερφυῶς, ἔφη δ Σιμίας, ὡς ἀληθῆ λέγεις, ὃ Σώκρατες.

11.— Οὐκοῦν ἀνάγκη, ἔφη, ἐκ πάντων τούτων παρίστασθαι δόξαν τοιάνδε τιγὰ τοῖς γνησίως φιλοσόφοις, ὥστε καὶ πρὸς ἀλλήλους τοιαῦτα ἄττα λέγειν, δτι κινδυνεύει τοι ὥσπερ ἀτραπός τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, ὅτι, ἔως ἂν τὸ σῶμα ἔχωμεν καὶ συμπεφυρμένη ἡ ἡμῶν ἡ ψυχὴ μετὰ τοῦ τοιούτου ἡπακοῦ, οὐ μή ποτε κτησώμεθα ἴκανῶς, οὗ ἐπιθυμοῦμεν φαμὲν δὲ τοῦτο εἶναι τὸ ἀληθές. Μυρίας μὲν γὰρ ἡμῖν ἀσχολίας παρέχει τὸ σῶμα διὰ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν· ἔτι δέ, ἀν τινες, νόσοι προσπέσωσιν, ἐμποδίζουσιν ἡμῶν τὴν τοῦ ὄντος θήραν. Ἐρώτων δὲ καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ φόβων καὶ εἰδώλων παντοδαπῶν καὶ φιλαραίας ἐμπίπλησιν ἡμᾶς πολλῆς, ὥστε τὸ λεγόμενον ὡς ἀληθῶς τῷ ὄντι ὑπ' αὐτοῦ οὐδὲ φρονήσαι ἡμῖν ἐγγίγνεται οὐδέποτε οὐδέν. Καὶ γὰρ πολέμους καὶ στάσεις καὶ μάχας οὐδὲν ἄλλο παρέχει ἡ τὸ σῶμα καὶ αἱ τούτου ἐπιθυμίαι· διὰ γὰρ τὴν τῶν χρημάτων κτησιν πάντες οἱ πόλεμοι γίγνονται, τὰ δὲ χρήματα ἀναγκαῖόμενα κτασθαι διὰ τὸ σῶμα δουλεύοντες τῇ τούτου θεραπείᾳ· καὶ ἐκ τούτου ἀσχολίαν ἄγομεν φιλοσοφίας πέρι διὰ πάντα ταῦτα. Τὸ δ' ἔσχατον πάντων, δτι, ἔάν τις ἡμῖν καὶ σχολὴ γένηται ἀπ' αὐτοῦ καὶ τραπώμεθα πρὸς τὸ σκοπεῖν τι, ἐν ταῖς ζητήσεσιν αὖ πανταχοῦ παραπίπτον θόρυβον παρέχει καὶ ταράχὴν καὶ ἐκπλήττει, ὥστε μὴ δύνασθαι ὑπ' αὐτοῦ καθορᾶν τάληθές. Ἀλλὰ τῷ ὄντι ἡμῖν δέδεικται, δτι, εἰ μέλλομέν ποτε καθαρῶς τι εἰσεσθαι, ἀπαλλακτέον αὐτοῦ καὶ αὐτῇ τῇ ψυχῇ

θεατέον αὐτὰ τὰ πράγματα· καὶ τότε, ὡς ἔοικεν, ἥμιν ἔσται, οὗ ἐπιθυμοῦμέν τε καὶ φαμεν ἐραστὰλ εἶναι, φρονήσεως, ἐπειδὰν τελευτήσωμεν, ὡς δὲ λόγος σημαίνει, ζῶσι δὲ οὖ. Εἰ γὰρ μὴ οἶδόν τε μετὰ τοῦ σώματος μηδὲν καθαρῶς γνῶναι, δυοῖν θάτερον, ἢ οὐδαμοῦ ἔστι κτήσασθαι τὸ εἰδέναι ἢ τελευτήσασιν· τότε γὰρ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἡ ψυχὴ ἔσται χωρὶς τοῦ σώματος, πρότερον δὲ οὔ. Καὶ ἐν ᾧ ἀν ζῶμεν, οὔτως, ὡς ἔοικεν, ἐγγυτάτῳ ἐσόμεθα τοῦ εἰδέναι, ἐὰν δὲ τι μάλιστα μηδὲν δημιλῶμεν τῷ σώματι μηδὲ κοινωνῶμεν, δὲ τι μὴ πᾶσα ἀνάγκη, μηδὲ ἀναπιμπλώμεθα τῆς τούτου φύσεως, ἀλλὰ καθαρεύωμεν ἀπ' αὐτοῦ, ἔως ἂν δὲ θεδες αὐτὸς ἀπολύσῃ ἥμᾶς· καὶ οὔτω μὲν καθαροὶ ἀπαλλαττόμενοι τῆς τοῦ σώματος ἀφοσύνης, ὡς τὸ εἰκός, μετὰ τοιούτων τε ἐσόμεθα καὶ γνωσόμεθα δι' ἥμῶν αὐτῶν πᾶν τὸ εἰλικρινές. Τοῦτο δὲ ἔστιν ἵσως τὸ ἀληθές· μὴ καθαρῷ γὰρ καθαροῦ ἐφάπτεσθαι μὴ οὐ θεμιτὸν ἦ. Τοιαῦτα οἷμαι, ὃ Σιμμία, ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ἀλλήλους λέγειν τε καὶ δοξάζειν πάντας τοὺς δρυμῶς φιλομαθεῖς. Ἡ οὐ δοκεῖ σοι οὔτως;

— Παντός γε μᾶλλον, ὃ Σώκρατες.

12. — Οὐκοῦν, ἔφη δὲ Σιμμίας, εἰ ταῦτα ἀληθῆ, ὃ ἔταιρε, πολλὴ ἐλπὶς ἀφικομένῳ, οἵ ἐγὼ πορεύομαι, ἐκεῖ ἴκανῶς, εἴπερ που ἄλλοθι, κτήσασθαι τοῦτο, οὗ ἔνεκα ἡ πολλὴ πραγματεία ἥμιν ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ γέγονεν, νόστε ἢ γε ἀποδημία ἢ νῦν μοι προστεταγμένη μετὰ ἀγαθῆς ἐλπίδος γίγνεται καὶ ἄλλῳ ἀνδρὶ, δις ἥγειται οἱ παρεσκευάσθαι τὴν διάνοιαν ὅσπερ κεκαθαρμένην.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη δὲ Σιμμίας.

— Κάθαροις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ἔυμβαίνει, ὅπερ πάλαι ἐν τῷ λόγῳ λέγεται, τὸ χωρίζειν, δὲ τι μάλιστα ἀπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχὴν καὶ ἐθίσαι αὐτὴν καθ' αὐτὴν παντάχο-

θεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεσθαι τε καὶ ἀθροίζεσθαι καὶ οἰκεῖν κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν τῷ νῦν παρόντι καὶ ἐν τῷ ἔπειτα μόνην καθ' αὐτὴν ἐκλυσιμένην, δῶσπερ ἐκ δεσμῶν ἐκ τοῦ σώματος;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Οὐκοῦν τοῦτό γε θάνατος ὄνομάζεται, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος;

— Παντάπασί γε, ἦ δ' ὅς.

— Λύειν δέ γε αὐτήν, ὡς φαμεν, προθυμοῦνται ἀεὶ μάλιστα καὶ μόνοι οἱ φιλοσοφοῦντες ὁρθῶς, καὶ τὸ μελέτημα αὐτὸ τοῦτό ἐστι τῶν φιλοσόφων, λύσις καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος· ἦ δὲ οὕ;

— Φαίνεται.

— Οὐκοῦν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔλεγον, γελοῖον ἀν εἴη ἀνδρα παρασκευάζονθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ βίῳ ὅ τι ἐγγυτάτω ὅντα τοῦ τεθνάναι οὔτω ζῆν, κἄπειτο ἥκοντος αὐτῷ τούτου ἀγανακτεῖν;

— Γελοῖον· πᾶς δ' οὗ;

— Τῷ ὅντι ἄρα, ἔφη, δὲ Σιμμία, οἱ ὁρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀποθνήσκειν μελετῶσι, καὶ τὸ τεθνάναι ἥκιστα αὐτοῖς ἀνθρώπων φοβερόν. Ἐκ τῶνδε δὲ σκόπει. Εἰ γὰρ διαβέβληνται μὲν παντοχῇ τῷ σώματι, αὐτὴν δὲ καθ' αὐτὴν ἐπιθυμοῦσι τὴν ψυχὴν ἔχειν, τούτου δὲ γιγνομένου εἰ φοβοῦντο καὶ ἀγανακτοῦντεν, οὐ πολλὴ ἀν ἀλογίᾳ εἴη, εἰ μὴ ἀσμενοὶ ἔκεισε τοιεν, οἵ ἀφικομένοις ἐλπίς ἐστιν, οὖ διὰ βίου ἥρων, τυχεῖν—ἥρων δὲ φρονήσεως — φ τε διεβέβληντο, τούτου ἀπηλλάχθαι συνόντος αὐτοῖς; "Ἡ ἀνθρωπίνων μὲν παιδικῶν καὶ γυναικῶν καὶ νέων ἀποθανόντων πολλοὶ δὴ ἐκόντες ἥθελησαν εἰς "Αἰδου μετελθεῖν ὑπὸ ταύτης ἀγόμενοι τῆς ἐλπίδος, τῆς τοῦ ὄψεσθαι τε ἔκει, δῆν ἐπεθύμουν, καὶ συνέσεσθαι φρονήσεως δὲ ἄρα τις τῷ ὅντι ἔρδων καὶ λαβὼν σφόδρα τὴν αὐτὴν ταύτην ἐλπίδα, μηδαμοῦ ἄλλοθι ἐντεύξεσθαι αὐτῇ ἀξίως λόγου ἦ ἐν "Αἰδου,

ἀγανακτήσει τε ἀποθνήσκων καὶ οὐκ ἄσμενος εἶσιν αὐτόσε; Οἵεσθαι γε ζῷη, ἐὰν τῷ ὄντι γε ἦ, ὃ ἔταιρε, φιλόσοφος· σφόδρα γὰρ αὐτῷ ταῦτα δόξει, μηδαμοῦ ἄλλοθι καθαρῶς ἐντεύξεσθαι φρονήσει ἀλλ' ἡ ἐκεῖ. Εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅπερ ἔργον ἔλεγον, οὐ πολλὴ ἄγη ἀλογία εἴη, εἰ φοβοῖτο τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος;

— Πολλὴ μέντοι, νὴ Δία, ἡ δ' ὅς.

13.— Οὐκοῦν ἴκανόν σοι τεκμήριον, ἔφη, τοῦτο ἀνδρός, ὃν ἂν ἵδης ἀγανακτοῦντα μέλλοντα ἀποθανεῖσθαι, ὅτι οὐκ ἄρ' ἦν φιλόσοφος, ἀλλά τις φιλοσώματος; 'Ο αὐτὸς δέ που οὗτος τυγχάνει ὅν καὶ φιλοχρήματος καὶ φιλότιμος, ἦτοι τὰ ἔτερα τούτων ἡ ἀμφότερα.

— Πάνυ, ἔφη, ἔχει οὕτως, ως λέγεις.

— Ὡρίζεις οὖν, ἔφη, ὃ Σιμμία, οὐ καὶ ἡ ὀνομαζομένη ἀνδρεία τοῖς οὕτω διακειμένοις μάλιστα προσήκει;

— Πάντως δήπου, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ ἡ σωφροσύνη, ἥν καὶ οἱ πολλοὶ ὀνομάζουσι σωφροσύνην, τὸ περὶ τὰς ἐπιθυμίας μὴ ἐπτοῆσθαι, ἀλλ' ὀλιγώρως ἔχειν καὶ κοσμίως, ἄρ' οὐ τούτοις μόνοις προσήκει, τοῖς μάλιστα τοῦ σώματος ὀλιγωροῦσί τε καὶ ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶσιν;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Εἰ γὰρ ἐθέλεις, ἡ δ' ὅς, ἐννοῦσαι τήν γε τῶν ἄλλων ἄνδρείαν τε καὶ σωφροσύνην, δόξει σοι εἶναι ἀτοπος.

— Πῶς δή, ὃ Σώκρατες;

— Οἰσθα, ἡ δ' ὅς, ὅτι τὸν θάνατον ἡγοῦνται πάντες οἱ ἄλλοι τῶν μεγάλων κακῶν εἶναι;

— Καὶ μάλα, ἔφη.

— Οὐκοῦν φόβῳ μειζόνων κακῶν ὑπομένουσιν αὐτῶν οἱ ἄνδρεῖοι τὸν θάνατον, δταν ὑπομένωσιν;

— "Εστι ταῦτα.

— Τῷ δεδιέναι ἄρα καὶ δέει ἀνδρεῖοί εἰσι πάντες πλὴν οἱ φιλόσοφοι· καίτοι ἀλογόν γε δέει τινὰ καὶ δειλίᾳ ἀνδρεῖον εἶναι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ; Οἱ κόσμιοι αὐτῶν οὐ ταῦτὸν τοῦτο πεπόνθασιν, ἀκολασίᾳ τινὶ σώφρονές εἰσιν; Καίτοι φαμέν γε ἀδύνατὸν εἶναι, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς συμβαίνει τούτῳ ὅμοιον τὸ πάθος τὸ περὶ ταύτην τὴν εὐήθυη σωφροσύνην· φοβούμενοι γὰρ ἐτέρων ἡδονῶν στερηθῆναι καὶ ἐπιθυμοῦντες ἐκείνων, ἀλλων ἀπέχονται ὑπ' ἀλλων κρατούμενοι. Καίτοι καλοῦσί γε ἀκολασίαν τὸ ὑπὸ τῶν ἡδονῶν ἀρχεσθαι, ἀλλ' ὅμως συμβαίνει αὐτοῖς κρατουμένοις ὑφ' ἡδονῶν κρατεῖν ἀλλων ἡδονῶν. Τοῦτο δ' ὅμοιόν ἐστιν ὃ νῦν δὴ ἐλέγετο, τῷ τρόπον τινὰ δι' ἀκολασίαν αὐτοὺς σεσωφρονίσθαι.

— "Εοικε γάρ.

— "Ω μακάριε Σιμμία, μὴ γὰρ οὐχ αὕτη ἦ ή ὁρθὴ πρὸς ἀρετὴν ἀλλαγὴν, ἡδονὰς πρὸς ἡδονὰς καὶ λύπας πρὸς λύπας καὶ φόβον πρὸς φόβον καταλλάττεσθαι καὶ μείζω πρὸς ἔλαττω, δισπερ νομίσματα, ἀλλ' ἦ ἐκεῖνο μόνον τὸ νόμισμα ὁρθόν, ἀντὶ οὗ δεῖ ἄπαντά ταῦτα καταλλάττεσθαι, φρόνησις· καὶ τούτου μὲν πάντα καὶ μετὰ τούτου ὀνούμενά τε καὶ πιπασκόμενα τῷ ὄντι ἦ, καὶ ἀνδρεία καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἔυλλήθδην ἀληθῆς ἀρετή, μετὰ φρονήσεως, καὶ προσγιγνομένων καὶ ἀπογιγνομένων καὶ ἡδονῶν καὶ φόβων καὶ τῶν ἀλλων πάντων τῶν τοιούτων· χωριζόμενα δὲ φρονήσεως καὶ ἀλλαττόμενα ἀντὶ ἀλλήλων μὴ σκιαγραφία τις ἦ ή τοιαύτη ἀρετὴ καὶ τῷ ὄντι ἀνδραποδώδης τε καὶ οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ' ἀληθὲς ἔχῃ, τὸ δ' ἀληθὲς τῷ ὄντι ἦ κάθαρσίς τις τῶν τοιούτων πάντων, καὶ ή σωφροσύνη καὶ ή δικαιοσύνη καὶ ἀνδρεία καὶ αὐτὴ ή φρόνησις μὴ καθαρός τις ἦ. Καὶ κινδυνεύουσι

καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἡμῖν οὗτοι καταστήσαντες οὐ φαῦλοι εἶναι, ἀλλὰ τῷ ὅντι πάλαι αἰνίττεσθαι, ὅτι, διὸ ἀν ἀμύητος καὶ ἀτέλεστος εἰς "Αἰδου ἀφίκηται, ἐν βορβόφῳ κείσεται, δὲ κεκαθαρμένος τε καὶ τετελεσμένος ἐκεῖσε ἀφικόμενος μετὰ θεῶν οἰκήσει. Εἰσὶ γὰρ δῆ, ὡς φασιν οἱ περὶ τὰς τελετάς, «ναρθηκοφόροι μὲν πολλοί, βάκχοι δέ τε παῦροι». οὗτοι δὲ εἰσὶ κατὰ τὴν ἐμὴν δόξαν οὐκ ἄλλοι ἢ οἱ πεφιλοσοφηκότες ὁρθῶς. Ὡν δὴ καὶ ἐγὼ κατά γε τὸ δυνατὸν οὐδὲν ἀπέλιπον ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ προυσθυμήθην γενέσθαι. Εἰ δὲ ὁρθῶς προυσθυμήθην καὶ τι ἡνύσαμεν, ἐκεῖσε ἐλθόντες τὸ σαφὲς εἰ- σόμεθα, ἀν θεὸς ἐθέλῃ, διλύγον ὑστερον, ὡς ἔμοι δοκεῖ.

Ταῦτ' οὖν ἐγώ, ἔφη, ὦ Σιμία τε καὶ Κέβης, ἀπολογοῦ- μαι, ὡς εἰκότως ὑμᾶς τε ἀπολείπων καὶ τοὺς ἐνθάδε δεσπό- τας οὐ χαλεπῶς φέρω οὐδὲν ἀγανακτῶ ἥγονύμενος κάκει οὐδὲν ἥττον ἢ ἐνθάδε δεσπόταις τε ἀγαθοῖς ἐντεύξεσθαι καὶ ἔται- δοις· τοῖς δὲ πολλοῖς ἀπιστίαν παρέχει. Εἴ τι οὖν ὑμῖν πιθανώ- τερός εἴμι ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἢ τοῖς Ἀθηναίων δικασταῖς, εὖ ἀν ἔχοι.

14. Εἰπόντος δὴ τοῦ Σωκράτους ταῦτα ὑπολαβὸν ὁ Κέβης ἔφη· ὦ Σώκρατες, τὰ μὲν ἄλλα ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς λέ- γεσθαι, τὰ δὲ περὶ τῆς ψυχῆς πολλὴν ἀπιστίαν παρέχει τοῖς ἀνθρώποις. μή, ἐπειδάν ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος, οὐδαμοῦ ἔτι ἢ, ἀλλ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, διαφθείρηται τε καὶ ἀπολλύηται, ἢ ἂν δ ἀνθρωπος ἀποθνήσκῃ· εὐθὺς ἀπαλλαττομένη τοῦ σώμα- τος καὶ ἐκβαίνουσα ὥσπερ πνεῦμα ἢ καπνὸς διασκεδασθεῖσα οἴχηται διαπτομένη καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ ἢ. Ἐπεί, εἴπερ εἴη που αὐτῇ καθ' αὐτὴν συνηθροισμένη καὶ ἀπηλλαγμένη τούτων τῶν κακῶν, ὃν σὺ νῦν δὴ διῆλθες, πολλὴ ἀν ἔλπις εἴη καὶ καλή, ὦ Σώκρατες, ὡς ἀληθῆ ἔστιν ἢ σὺ λέγεις. Ἀλλὰ τοῦτο δὴ ἵσως οὐκ ὀλίγης παραμυθίας δεῖται καὶ πίστεως, ὡς

ἔστι τε ἡ ψυχὴ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τινα δύναμιν
ἔχει καὶ φρόνησιν.

— Ἄληθῆ, ἔφη, λέγεις, δὲ Σωκράτης, ὁ Κέβης. Ἀλλὰ
τί δὴ ποιῶμεν; Ἡ περὶ αὐτῶν τούτων βούλει διαμυθολογῶ-
μεν εἴτε εἰκὸς οὗτος ἔχειν εἴτε μή;

— Ἐγὼ γοῦν, ἔφη δὲ Κέβης, ἥδεως ἂν ἀκούσαιμι, ἥντι-
να δόξαν ἔχεις περὶ αὐτῶν.

— Οὕκουν γ' ἂν οἷμαι, οὐδὲ δὲ δὲ Σωκράτης, εἰπεῖν τινα
νῦν ἀκούσαντα, οὐδέ τις λόγος, οὐδὲ μεμνήμεθα, ώς εἰσὶν ἐν-
θένδε ἀφικόμεναι ἔκει καὶ πάλιν γε δεῦρο ἀφικιοῦνται καὶ
γίγνονται ἐκ τῶν τεθνεώτων. Καὶ εἰ τοῦθ' οὗτος ἔχει, πάλιν
γίγνεσθαι ἐκ τῶν ἀποθανόντων τοὺς ζῶντας, ἄλλο τι οὐδὲ
ἄν αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἔκει; Οὐ γάρ ἂν που πάλιν ἐγίγνοντο μὴ
οὖσαι, καὶ τοῦτο ἵκανὸν τεκμήριον τοῦ ταῦτ' εἶναι, εἰ τῷ
ὄντι φανερὸν γίγνοιτο, διτὶ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν γίγνονται οἱ
ζῶντες οὐδὲ τῶν τεθνεώτων. Εἰ δὲ μὴ ἔστι τοῦτο, ἄλλου ἂν
του δέοι λόγου.

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη δὲ Κέβης.

— Μὴ τοίνυν κατ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δὲ σκόπει μόνον
τοῦτο, εἰ βούλει ϕῶν μαθεῖν, ἄλλὰ καὶ κατὰ ζών πάντων
καὶ φυτῶν, καὶ ἔυλλήβδην δισπερ ἔχει γένεσιν, περὶ πάντων
ἴδωμεν, ἀλλ' οὐτωσὶ γίγνεται πάντα, οὐκ ἄλλοθεν οὐδὲ τῶν
ἐναντίων τὰ ἐναντία, δισπερ τυγχάνει δὲ τοιοῦτόν τι, οἶν τὸ
καλὸν τῷ αἰσχρῷ ἐναντίον που καὶ δίκαιον ἀδίκῳ, καὶ ἄλλα
δὴ μυρία οὗτος ἔχει. Τοῦτο οὖν σκεψόμεθα, ἄρα ἀναγκαῖον,

δσοις ἔστι τι ἐναντίον, μηδαμόθεν ἄλλοθεν αὐτὸν γίγνεσθαι
ἢ ἐκ τοῦ αὐτῷ ἐναντίον οἷον ὅταν μεῖζόν τι γίγνηται, ἀνάγκη
που ἔξ ἐλάττονος ὅντος πρότερον ἔπειτα μεῖζον γίγνεσθαι;

— Ναί.

— Οὐκοῦν κανέναν ἐλαττον γίγνηται, ἐκ μεῖζονος ὅντος πρό-
τερον ὕστερον ἐλαττον γενήσεται;

— "Εστιν οὗτο, ἔφη.

— Καὶ μὴν ἔξ ισχυροτέρου γε τὸ ὀσθενέστερον καὶ ἐκ
βραδυτέρου τὸ θαττον;

— Πάνυ γε.

— Τί δέ; "Αν τι χεῖρον γίγνηται, οὐκ ἔξ ἀμείνονος, καὶ
ἄν δικαιότερον, ἔξ ἀδικωτέρου;

— Πῶς γὰρ οὖ;

— Ικανῶς οὖν, ἔφη, ἔχομεν τοῦτο, ὅτι πάντα οὗτο γί-
γνεται, ἔξ ἐναντίων τὰ ἐναντία πράγματα;

— Πάνυ γε.

— Τί δ' αὖ; "Εστι τι καὶ τοιόνδε ἐν αὐτοῖς, οἷον με-
ταξὺ ἀμφοτέρων πάντων τῶν ἐναντίων δυοῖν ὅντοιν, δύο γε-
νέσεις, ἀπὸ μὲν τοῦ ἑτέρου ἐπὶ τὸ ἑτερον, ἀπὸ δ' αὐτοῦ ἑτέ-
ρου πάλιν ἐπὶ τὸ ἑτερον. Μεῖζονος γὰρ πράγματος καὶ ἐλάτ-
τονος μεταξὺ αὐξῆσις καὶ φθίσις, καὶ καλοῦμεν οὗτο τὸ μὲν
αὐξάνεσθαι, τὸ δὲ φθίνειν;

— Ναί, ἔφη.

— Οὐκοῦν καὶ διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, καὶ ψύ-
χεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ πάντα οὗτο, κανέν εἰ μὴ χρώμε-
θα τοῖς ὀνόμασιν ἐνιακοῦ, ἀλλ' ἔργῳ γοῦν πανταχοῦ οὕτως
ἔχειν ἀναγκαῖον, γίγνεσθαι τε αὐτὰ ἔξ ἀλλήλων γένεσίν τε
εἶναι ἔξ ἐκατέρου εἰς ἄλληλα;

— Πάνυ μὲν οὖν, ή δ' ὅς.

16. — Τί οὖν; ἔφη. Τῷ ζῆν ἐστί τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη,

— Τί;

— Τὸ τεθνάναι, ἔφη.

— Οὐκοῦν ἐξ ἀλλήλων τε γίγνεται ταῦτα, εἴπερ ἐναντία ἐστίν, καὶ αἱ γενέσεις εἰσὶν αὐτοῖν μεταξὺ δύο δυοῖν ὄντοιν;

— Πῶς γὰρ οὖ;

— Τὴν μὲν τοίνυν ἑτέραν συζυγίαν, ὃν νῦν δὴ ἔλεγον, ἐγώ σοι, ἔφη, ἐρῶ, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὴν καὶ τὰς γενέσεις σὺ δέ μοι τὴν ἑτέραν. Λέγω δὲ τὸ μὲν καθεύδειν, τὸ δὲ ἐγρηγορέναι, καὶ ἐκ τοῦ καθεύδειν τὸ ἐγρηγορέναι γίγνεσθαι καὶ ἐκ τοῦ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν, καὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖν τὴν μὲν καταδαρμάνειν εἶναι, τὴν δ' ἀνεγείρεσθαι. Ἰκανῶς σοι, ἔφη, ἦ οὖ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Λέγε δή μοι καὶ σύ, ἔφη, οὗτο περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Οὐκ ἐναντίον μὲν φήσ τῷ ζῆν τὸ τεθνάναι εἶναι;

— Ἔγωγε.

— Γίγνεσθαι δὲ ἐξ ἀλλήλων;

— Ναί.

— Ἐξ οὗν τοῦ ζῶντος τί τὸ γιγνόμενον;

— Τὸ τεθνηκός, ἔφη.

— Τί δέ, ἦ δ' ὅς, ἐκ τοῦ τεθνεῶτος;

— Ἀναγκαῖον, ἔφη, διμολογεῖν, ὅτι τὸ ζῶν.

— Ἐκ τῶν τεθνεῶτων ἄρα, ὡς Κέρβης, τὰ ζῶντά τε καὶ οἱ ζῶντες γίγνονται;

— Φαίνεται, ἔφη.

— Εἰσὶν ἄρα, ἔφη, αἱ ψυχαὶ ἡμῶν ἐν Ἀιδου.

— Ἔοικεν.

— Οὐκοῦν καὶ τοῖν γενεσέοιν τοῖν περὶ ταῦτα ἦ γ' ἑτέ-

ρα σαφής οὖσα τυγχάνει; Τὸ γὰρ ἀποθνήσκειν σαφὲς δῆπου,
ἢ οὕ;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Πῶς οὖν, ἢ δ' ὅς, ποιήσομεν; Οὐκ ἀνταποδώσομεν
τὴν ἐναντίαν γένεσιν, ἀλλὰ ταύτῃ χωλὴ ἔσται ἡ φύσις; Ἡ
ἀνάγκη ἀποδοῦναι τῷ ἀποθνήσκειν ἐναντίαν τινὰ γένεσιν;

— Πάντως που, ἔφη.

— Τίνα ταύτην;

— Τὸ ἀναβιώσκεσθαι.

— Οὐκοῦν, ἢ δ' ὅς, εἴπερ ἔστι τὸ ἀναβιώσκεσθαι, ἐκ τῶν
τεθνεώτων ἂν εἴη γένεσις εἰς τοὺς ζῶντας αὗτη, τὸ ἀναβιώ-
σκεσθαι;

— Πάνυ γε.

— Όμολογεῖται ἄρα ἡμῖν καὶ ταύτῃ τοὺς ζῶντας ἐκ
τῶν τεθνεώτων γεγονέναι οὐδὲν ἥττον ἢ τοὺς τεθνεῶτας ἐκ
τῶν ζώντων. Τούτου δὲ ὅντος ἵκανόν που ἐδόκει τεκμήριον
εἶναι, ὅτι ἀναγκαῖον τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι που,
οὐδεν δὴ πάλιν γίγνεσθαι.

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, ὁ Σώκρατες, ἐκ τῶν ὀμολογημένων
ἀναγκαῖον οὔτως ἔχειν.

17.— Ἰδὲ τοίνυν οὔτως, ἔφη, ὁ Κέβης, ὅτι οὐδὲν ἀδί-
κως ὀμολογήκαμεν, ὃς ἐμοὶ δοκεῖ. Εἰ γὰρ μὴ ἀεὶ ἀνταποδι-
δοίη τὰ ἔτερα τοῖς ἔτέροις γιγνόμενα, ὥσπερεὶ κύκλῳ περι-
όντα, ἀλλ' εὐθεῖά τις εἴη ἡ γένεσις ἐκ τοῦ ἔτέρου μόνον εἰς τὸ
καταντικὸν καὶ μὴ ἀνακάμπτοι πάλιν ἐπὶ τὸ ἔτερον μηδὲ
καμπὶ τὸν ποιῶτο, οἴσθ' ὅτι πάντα τελευτῶντα τὸ αὐτὸ σχῆμα ἂν
σχοίη καὶ τὸ αὐτὸ πάθος ἂν πάθοι καὶ παύσαιτο γιγνόμενα.

— Πῶς λέγεις; ἔφη.

— Οὐδὲν χαλεπόν, ἢ δ' ὅς, ἐννοῆσαι ὁ λέγω ἀλλ' οἶον
εἰ τὸ καταδαρμάνειν μὲν εἴη, τὸ δ' ἀνεγείρεσθαι μὴ ἀνταπο-

διδοίη γιγνόμενον ἐκ τοῦ καθεύδοντος, οἶσθ' ὅτι τελευτῶντα πάντ' ἀν λῆρον τὸν Ἐνδυμίωνα ἀποδεῖξει καὶ οὐδαμοῦ ἀν φαίνοιτο διὰ τὸ καὶ τᾶλλα πάντα ταῦτὸν ἐκείνῳ περονθέναι, καθεύδειν. Κανὸν εἰ συγκρίνοιτο μὲν πάντα, διακρίνοιτο δὲ μή, ταχὺ ἀν τὸ τοῦ Ἀναξαγόρου γεγονὸς εἴη, «ὅμοῦ πάντα χρήματα». Ὡσαύτως δέ, ὃ φίλε Κέβης, εἰ ἀποθνήσκοι μὲν πάντα, ὅσα τοῦ ζῆν μεταλάβοι, ἐπειδὴ δὲ ἀποθάνοι, μένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τὰ τεθνεῶτα καὶ μὴ πάλιν ἀναβιώσκοιτο, ἀλλ' οὐ πολλὴ ἀνάγκη τελευτῶντα πάντα τεθνάναι καὶ μηδὲν ζῆν; Εἰ γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἀλλων τὰ ζῶντα γίγνοιτο, τὰ δὲ ζῶντα θνήσκοι, τίς μηχανὴ μὴ οὐχὶ πάντα καταναλωθῆναι εἰς τὸ τεθνάναι;

— Οὐδὲ μία μοι δοκεῖ, ἔφη ὁ Κέβης, ὃ Σώκρατες, ἀλλά μοι δοκεῖς παντάπασιν ἀληθῆ λέγειν.

— Ἐστι γάρ, ἔφη, ὃ Κέβης, ὃς ἐμοὶ δοκεῖ, παντὸς μᾶλλον οὗτω, καὶ ἡμεῖς αὐτὰ ταῦτα οὐκέτε πατάρησμενοι διολογοῦμεν. Ἄλλ' ἔστι τῷ ὄντι καὶ τὸ ἀναβιώσκεσθαι καὶ ἐκ τῶν τεθνεώτων τοὺς ζῶντας γίγνεσθαι καὶ τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς εἶναι [καὶ ταῖς μὲν ἀγαθαῖς ἀμεινον εἶναι, ταῖς δὲ κακαῖς κάκιον].

18.— Καὶ μήν, ἔφη ὁ Κέβης ὑπολαβών, καὶ κατ' ἐκεῖνόν γε τὸν λόγον, ὃ Σώκρατες, εἰ ἀληθής ἔστιν, ὃν σὺ εἴωθας θαμὰ λέγειν, ὅτι ἡμῖν ἡ μάθησις οὐκ ἀλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὖσα, καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη που ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι, ἀντὶν ἀναμιμνησκόμεθα. Τοῦτο δὲ ἀδύνατον, εἰ μὴ ἡν που ἡμῖν ἡ ψυχή, πρὸν ἐν τῷδε τῷ ἀνθρωπίνῳ εἴδει γενέσθαι· ὅστε καὶ ταύτῃ ἀθάνατον ἡ ψυχή τι ἔοικεν εἶναι.

— Ἄλλα, ὃ Κέβης, ἔφη ὁ Σιμμίας ὑπολαβών, ποῖαι

τούτων αἱ ἀποδεῖξεις; Ὑπόμνησόν με· οὐ γὰρ σφόδρα ἐν τῷ παρόντι μέμνημαι.

— Ἐνὶ μὲν λόγῳ, ἔφη δὲ Κέβης, καλλίστῳ, ὅτι ἐρωτώμενοι οἱ ἀνθρώποι, ἐάν τις καλῶς ἐρωτᾷ, αὐτοὶ λέγουσι πάντα, ἢ ἔχει καίτοι, εἰ μὴ ἐτύγχανεν αὐτοῖς ἐπιστήμην ἐνοῦσα καὶ ὁρθὸς λόγος, οὐκ ἀν οἶοί τ' ἡσαν τοῦτο ποιήσειν. Ἐπειτα, ἐάν τις ἐπὶ τὰ διαγράμματα ἄγῃ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐνταῦθα σαφέστατα κατηγορεῖ, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει.

— Εἰ δὲ μὴ ταύτη γε, ἔφη, πείθη, ὦ Σιμμία, ὁ Σωκράτης, σκέψαι, ἀν τῆδε πή σοι σκοπουμένῳ συνδόξῃ. Ἀπιστεῖς γὰρ δὴ πῶς ἡ καλουμένη μάθησις ἀνάμνησίς ἐστιν;

— Ἀπιστῶ μὲν ἔγωγε, ἢ δ' ὃς ὁ Σιμμίας, οὗ, αὐτὸ δὲ τοῦτο, ἔφη, δέομαι μαθεῖν, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἀναμνησθῆναι. Καὶ σχεδόν γε, ἐξ ὧν Κέβης ἐπεχείρησε λέγειν, ἥδη μέμνημαι καὶ πείθομαι οὐδὲν μεντᾶν ἥττον ἀκούοιμι νῦν, πῇ σὺ ἐπεχείρησας λέγειν.

— Τῇδ' ἔγωγε, ἢ δ' ὃς. Ομολογοῦμεν γὰρ δήπον, εἴ τις τι ἀναμνησθῆσεται, δεῖν αὐτὸν τοῦτο πρότερόν ποτε ἐπίστασθαι;

— Πάνυ γ', ἔφη.

— Αρ' οὖν καὶ τόδε ὅμολογοῦμεν, ὅταν ἐπιστήμη παραγίγνηται τρόπῳ τοιούτῳ, ἀνάμνησιν εἶναι; Λέγω δέ τινα τρόπον τόνδε· ἐάν τις τι ἔτερον ἢ ἴδων ἢ ἀκούσας ἢ τινα ἀλληγορίας θεωρεῖ, μή μόνον ἐκεῖνο γνῶ, ἀλλὰ καὶ ἔτερον ἐννοήσῃ, οὗ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ἀλλ' ἄλλη, ἀρα οὐχὶ τοῦτο δικαιώσει λέγομεν, ὅτι ἀνεμνήσθη, οὗ τὴν ἐννοιαν ἔλαβεν;

— Πῶς λέγεις;

— Οἶον τὰ τοιάδε· ἄλλη που ἐπιστήμη ἀνθρώπου καὶ λύρας.

— Πῶς γὰρ οὗ;

— Οὐκοῦν οἶσθα, ὅτι οἱ ἐρασταί, ὅταν ἴδωσι λύραν ἢ

ίματιον ἢ ἄλλο τι, οἵς τὰ παιδικὰ αὐτῶν εἴωθε χρῆσθαι, πάσχουσι τοῦτο· ἔγνωσάν τε τὴν λύραν καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ ἔλαβον τὸ εἶδος τοῦ παιδός, οὐδὲν ἡ λύρα; Τοῦτο δέ ἐστιν ἀνάμνησις· ὥσπερ γε καὶ Σιμμίαν τις ἴδων πολλάκις Κέβητος ἀνεμήσθη καὶ ἄλλα που μυρία τοιαῦτ’ ἀν εἴη.

— Μυρία μέντοι, νὴ Δία, ἔφη δὲ Σιμμίας.

— Οὐκοῦν, ἦ δ’ ὅς, τὸ τοιοῦτον ἀνάμνησίς τίς ἐστι; Μάλιστα μέντοι, ὅταν τις τοῦτο πάθῃ περὶ ἐκεῖνα, ἢ ὑπὸ χρόνου καὶ τοῦ μὴ ἐπισκοπεῖν ἥδη ἐπελέληστο;

— Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.

— Τί δέ; ἦ δ’ ὅς· ἐστιν ἵππον γεγραμμένον ἴδοντα καὶ λύραν γεγραμμένην ἀνθρώπου ἀναμνησθῆναι, καὶ Σιμμίαν ἴδοντα γεγραμμένον Κέβητος ἀναμνησθῆναι;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν καὶ Σιμμίαν ἴδοντα γεγραμμένον αὐτοῦ Σιμμίου ἀναμνησθῆναι;

— Ἐστι μέντοι, ἔφη.

19. — Ἡτίον οὐ κατὰ πάντα ταῦτα συμβαίνει τὴν ἀνάμνησιν εἶναι μὲν ἀφ’ ὅμοιών, εἶναι δὲ καὶ ἀπὸ ἀνομοίων;

— Συμβαίνει.

— Ἀλλ’ ὅταν γε ἀπὸ τῶν ὅμοιών ἀναμιμνήσκηται τίς τι, ἂρούσκονταί τοι τόδε προσπάσχειν, ἐννοεῖν, εἴτε τι ἐλλείπει τοῦτο κατὰ τὴν ὅμοιότητα εἴτε μὴ ἐκείνου, οὐδὲ ἀνεμνήσθη;

— Ἀνάγκη, ἔφη.

— Σκόπει δή, ἦ δ’ ὅς, εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει. Φαμέν πού τι εἶναι ἵσον, οὐδὲν λέγω ἕντι φανταστικόν, λίθον λίθῳ οὐδὲν ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα πάντα ἔτερόν τι, αὐτὸ τὸ ἵσον· φῶμέν τι εἶναι ἢ μηδέν;

— Φῶμεν μέντοι, νὴ Δέ, ἔφη δὲ Σιμμίας, θαυμαστῶς γε.

— Ἡ καὶ ἐπιστάμεθα αὐτὸ δὲ ἐστιν;

— Πάνυ γε, ή δ' ὅς.

— Πόθεν λαβόντες αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην; Ἄρο' οὐκ ἔξ
ῶν νῦν δὴ ἐλέγομεν, ή ξύλα ή λίθους ή ἄλλα ἀτταὶ ιδόντες ἵσα,
ἐκ τούτων ἐκεῖνο ἐνενοήσαμεν ἔτερον ὃν τούτων; Ἡ οὐχ
ἔτερόν σοι φαίνεται; Σκόπει δὲ καὶ τῆδε· ἄρο' οὐ λίθοι μὲν
ἵσοι καὶ ξύλα ἐνίστε ταῦτα ὅντα τῷ μὲν ἵσα φαίνεται, τῷ δ' οὐ;

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ; Αὐτὰ τὰ ἵσα ἔστιν ὅτε ἄνισά μοι ἐφάνη, ή ή
ἰσότης ἀνισότης;

— Οὐδεπώποτε γε, ὥς Σώκρατες.

— Οὐ ταῦτὸν ἄρα ἐστίν, ή δ' ὅς, ταῦτά τε τὰ ἵσα καὶ
αὐτὸς τὸ ἵσον.

— Οὐδαμῶς μοι φαίνεται, ὥς Σώκρατες.

— Ἀλλὰ μὴν ἐκ τούτων γ', ἔφη, τῶν ἵσων ἐτέρων ὅν-
των ἐκείνου τοῦ ἵσου διμως αὐτοῦ τὴν ἐπιστήμην ἐννενόηκάς
τε καὶ εἴληφας;

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις.

— Οὐκοῦν ή διμοίου ὅντος τούτοις ή ἀνομοίου;

— Πάνυ γε.

— Διαφέρει δέ γε, ή δ' ὅς, οὐδέν· ἔως ἂν ἄλλο ιδὼν ἀπὸ
ταύτης τῆς ὅψεως ἄλλο ἐννοήσῃς, εἴτε διμοιον εἴτε ἀνόμοιον,
ἀναγκαῖον, ἔφη, αὐτὸς ἀνάμνησιν γεγονέναι.

— Πάνυ μὲν οὖν.

— Τί δέ; ή δ' ὅς· ή πάσχομέν τι τοιοῦτον περὶ τὰ ἐν
τοῖς ξύλοις τε καὶ οἷς νῦν δὴ ἐλέγομεν τοῖς ἵσοις; Ἄρα φαί-
νεται ήμιν οὕτως ἵσα εἶναι ὕσπερ αὐτὸς δέ ἔστιν ἵσον, ή ἐνδεῖ
τι ἐκείνου τῷ τοιοῦτον εἶναι οἷον τὸ ἵσον, ή οὐδέν;

— Καὶ πολύ γε, ἔφη, ἐνδεῖ.

— Οὐκοῦν διμοιογοῦμεν, ὅταν τίς τι ιδὼν ἐννοήσῃ, ὅτι
βούλεται μὲν τοῦτο, ὃ νῦν ἐγὼ διώ, εἶναι οἷον ἄλλο τι τῶν
ὅντων, ἐνδεῖ δὲ καὶ οὐ δύναται τοιοῦτον εἶναι οἷον ἐκεῖνο,
Ψηφιστούμθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀλλ' ἔστι φαυλότερον, ἀναγκαῖόν που τὸν τοῦτο ἐννοοῦντα τυχεῖν προειδότα ἔκεινο, ὃ φησιν αὐτὸν προσεοικέναι μέν, ἐνδεεστέρως δὲ ἔχειν;

— Ἀνάγκη.

— Τί οὖν; Τοιοῦτον πεπόνθαμεν καὶ ἡμεῖς, ή οὔ, περὶ τε τὰ ἵσα καὶ αὐτὸν τὸ ἵσον;

— Παντάπασί γε.

— Ἀναγκαῖον ἄρα ἡμᾶς προειδέναι τὸ ἵσον πρὸ ἔκεινου τοῦ χρόνου, δτε τὸ πρῶτον ἰδόντες τὰ ἵσα ἐνενοήσαμεν, ὅτι ὀρέγεται μὲν πάντα ταῦτα εἶναι οἷον τὸ ἵσον, ἔχει δὲ ἐνδεεστέρως.

— Ἐστι ταῦτα.

— Άλλὰ μὴν καὶ τόδε ὅμολογοῦμεν, μὴ ἄλλοθεν αὐτὸν ἐννενοηκέναι μηδὲ δυνατὸν εἶναι ἐννοῆσαι, ἀλλ' ή ἐκ τοῦ ἰδεῖν ή ἀψασθαι ή ἐκ τινος ἄλλης τῶν αἰσθήσεων ταῦτὸν δὲ πάντα ταῦτα λέγω.

— Ταῦτὸν γάρ ἔστιν, ὢ Σώκρατες, πρός γε ὁ βιούλεται δηλῶσαι ὁ λόγος.

— Άλλὰ μὲν δὴ ἐκ γε τῶν αἰσθήσεων δεῖ ἐννοῆσαι, ὅτι πάντα τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν ἔκείνου τε ὀρέγεται τοῦ ὁ ἔστιν ἵσον, καὶ αὐτοῦ ἐνδεεστερά ἔστιν· ή πῶς λέγομεν;

— Οὕτως.

— Πρὸ τοῦ ἄρα ἀρξασθαι ἡμᾶς ὅρᾶν καὶ ἀκούειν καὶ τἄλλα αἰσθάνεσθαι τυχεῖν ἔδει που εἰληφότας ἐπιστήμην αὐτοῦ τοῦ ἵσου, δτι ἔστιν, εἰ ἐμέλλομεν τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων ἵσα ἔκεισε ἀνοίσειν, δτι προθυμεῖται μὲν πάντα τοιαῦτ' εἶναι οἷον ἔκεινο, ἔστι δὲ αὐτοῦ φαυλότερα.

— Ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, ὢ Σώκρατες.

— Οὐκοῦν γενόμενοι εὐθὺς ἑωρῶμέν τε καὶ ἡκούομεν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις εὑχόμεν;

— Πάνυ γε.

— "Εδει δέ γε, φαμέν, πρὸ τούτων τὴν τοῦ Ἰσου ἐπιστήμην εἰληφέναι;

— Ναί.

— Πρὶν γενέσθαι ἄρα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη ἡμῖν αὐτὴν εἰληφέναι;

— "Εοικεν.

20. — Οὐκοῦν εἰ μὲν λαβόντες αὐτὴν πρὸ τοῦ γενέσθαι ἔχοντες ἐγενόμεθα, ἡ πιστάμεθα καὶ πρὶν γενέσθαι καὶ εὐθὺς γενόμενοι οὐ μόνον τὸ Ἰσον καὶ τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀλλὰ καὶ ἔνμπαντα τὰ τοιαῦτα; Οὐ γὰρ περὶ τοῦ Ἰσου νῦν διάλογος ἡμῖν μᾶλλον τι ἥ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου καὶ δσίου καί, δπερ λέγω, περὶ ἀπάντων, οἵς ἐπισφραγιζόμεθα τοῦτο δέστι, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσιν ἐρωτῶντες καὶ ἐν ταῖς ἀποκρίσεσιν ἀποκρινόμενοι. "Ωστε ἀναγκαῖον ἡμῖν τούτων πάντων τὰς ἐπιστήμας πρὸ τοῦ γενέσθαι εἰληφέναι.

— "Εστι ταῦτα.

— Καὶ εἰ μέν γε λαβόντες ἑκάστοτε μὴ ἐπιλελῆσμεθα, εἰδότας ἀεὶ γίγνεσθαι καὶ διὰ βίου εἰδέναι. Τὸ γὰρ εἰδέναι τοῦτ' ἔστιν, λαβόντα του ἐπιστήμην ἔχειν καὶ μὴ ἀπολωλεῖνται ἥ οὐ τοῦτο λήθην λέγομεν, ὃ Σιμμία, ἐπιστήμης ἀποβολήν;

— Πάντως δήπου, ἔφη, ὃ Σώκρατες.

— Εἰ δέ γε, οἶμαι, λαβόντες πρὶν γενέσθαι, γιγνόμενοι ἀπολέσαμεν, ὕστερον δὲ ταῖς αἰσθήσεσι χρώμενοι περὶ αὐτὰ ἐκείνας ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἃς ποτε καὶ πρὶν εἴχομεν, ἂρ' οὐχ δὲ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἀν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν εἴη; Τοῦτο δέ που ἀναμιμήσκεσθαι λέγοντες δούλως ἀν λέγοιμεν;

— Πάνυ γε.

— Δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτό γε ἐφάνη, αἰσθόμενόν τι ἡ ιδόντα ἢ ἀκούσαντα ἢ τινα ἄλλην αἴσθησιν λαβόντα ἔτερόν τι ἀπὸ τούτου ἐννοῆσαι, ὃ ἐπελέληστο, φῶ τοῦτο ἐπλησίαζεν ἀνόμοιον ὃν ἢ φῶ ὅμοιον. Ὡστε, δπερ λέγω, δυοῖν θάτερον, ἦτοι ἐπιστάμενοί γε αὐτὰ γεγόναμεν καὶ ἐπιστάμεθα διὰ βίου πάντες, ἢ ὕστερον, οὓς φαμεν μανθάνειν, οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ ἀναμιμνήσκονται οὗτοι, καὶ ἡ μάθησις ἀνάμνησις ἀν εἴη.

— Καὶ μάλα δὴ οὕτως ἔχει, φῶ Σώκρατες.

21. — Πότερον οὖν αἰρεῖ, φῶ Σιμμία; Ἐπισταμένους ἡμᾶς γεγονέναι ἢ ἀναμιμνήσκεθαι ὕστερον, ὃν πρότερον ἐπιστήμην εἰληφότες ἥμεν;

— Οὐκ ἔχω, φῶ Σώκρατες, ἐν τῷ παρόντι ἐλέσθαι.

— Τί δέ; τόδε ἔχεις ἐλέσθαι, καὶ πῇ σοι δοκεῖ περὶ αὐτοῦ; ἀνὴρ ἐπιστάμενος περὶ ὃν ἐπίσταται ἔχοι ἀν δοῦναι λόγον ἢ οὐ;

— Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, φῶ Σώκρατες.

— Ἡ καὶ δοκοῦσί σοι πάντες ἔχειν διδόναι λόγον περὶ τούτων, ὃν νῦν δὴ ἐλέγομεν;

— Βουλούμην μεντᾶν, ἔφη ὁ Σιμμίας· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον φοβοῦμαι, μὴ αὐτοὶ τηνικάδε οὐκέτι ἢ ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀξίως οἶός τε τοῦτο ποιῆσαι.

— Οὐκ ἄρα δοκοῦσί σοι ἐπίστασθαι γε, ἔφη, φῶ Σιμμία, πάντες αὐτά;

— Οὐδαμῶς.

— Ἀναμιμνήσκονται ἄρα, ἢ ποτε ἔμαθον;

— Ἀνάγκη.

— Πότε λαβοῦσαι αἱ ψυχαὶ ἡμῶν τὴν ἐπιστήμην αὐτῶν; Οὐ γὰρ δὴ ἀφ' οὗ γε ἀνθρώποι γεγόναμεν.

— Οὐ δῆτα.

— Πρότερον ἄρα;

— Ναι.

— Ὡσαν ἄρα, ὡς Σιμμία, αἱ ψυχαὶ καὶ πρότερον, πρὸν εἶναι ἐν ἀνθρώπου εἴδει, χωρὶς σωμάτων καὶ φρόνησιν εἶχον.

— Εἰ μὴ ἄρα γιγνόμενοι λαμβάνομεν, ὡς Σώκρατες, ταύτας τὰς ἐπιστήμας· οὗτος γὰρ λείπεται ἔτι δὲ χρόνος.

— Εἶν, ὡς ἑταῖρος· ἀπόλλυμεν δὲ αὐτὰς ἐν ποίῳ ἄλλῳ χρόνῳ; — οὐ γὰρ δὴ ἔχοντές γε αὐτὰς γιγνόμεθα, ὡς ἄρτι φυολογήσαμεν — . Ἡ ἐν τούτῳ ἀπόλλυμεν, ἐν ὧπερ καὶ λαμβάνομεν; Ἡ ἔχεις ὅλον τινὰ εἰπεῖν χρόνον;

— Οὐδαμῶς, ὡς Σώκρατες, ἀλλὰ ἐλαθον ἐμαυτὸν οὐδὲν εἰπών.

22. — Ἄρ — οὗν οὕτως ἔχει, ἔφη, ἡμῖν, ὡς Σιμμία; εἰ μὲν ἔστιν, ἢ θρυλοῦμεν ἀεί, καλόν τέ τι καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν, ὑπάρχουσαν πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὖσαν, καὶ ταῦτα ἐκείνῃ ἀπεικάζομεν, ἀναγκαῖον, οὕτως ὥσπερ καὶ ταῦτα ἔστιν, οὕτως καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἶναι καὶ πρὸν γεγονέναι ἡμᾶς· εἰ δὲ μὴ ἔστι ταῦτα, ἄλλως ἀν δὲ λόγος οὗτος εἰρημένος εἴη; Ἄρ — οὕτως ἔχει, καὶ ἵση ἀνάγκη ταῦτά τε εἶναι καὶ τὰς ἡμετέρας ψυχὰς πρὸν καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, καὶ εἰ μὴ ταῦτα, οὐδὲ τάδε;

— Υπερφυῶς, ὡς Σώκρατες, ἔφη δὲ Σιμμίας, δοκεῖ μοι ἡ αὐτὴ ἀνάγκη εἶναι, καὶ εἰς καλόν γε καταφεύγει δὲ λόγος, εἰς τὸ δμοίως εἶναι τὴν τε ψυχὴν ἡμῶν, πρὸν γενέσθαι ἡμᾶς, καὶ τὴν οὐσίαν, ἦν σὺ νῦν λέγεις. Οὐ γὰρ ἔχω ἔγωγε οὐδὲν οὕτω μοι ἐναργὲς δὲν ὡς τοῦτο, τὸ πάντα τὰ τοιαῦτα εἶναι ὡς οἶόν τε μάλιστα, καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ τὰλλα πάντα, ἂν σὺ νῦν δὴ ἔλεγες· καὶ ἔμοιγε δοκεῖ ἴκανῶς ἀποδέεικτα.

— Τί δὲ δὴ Κέβητι; ἔφη δὲ Σωκράτης· δεῖ γὰρ καὶ Κέβητα πείθειν.

— Ἰκανῶς, ἔφη ὁ Σιμμίας, ώς ἔγωγε οἶμαι· καίτοι καρτερότατος ἀνθρώπων ἐστὶ πρὸς τὸ ἀπιστεῖν τοῖς λόγοις. Ἀλλ᾽ οἶμαι οὐκ ἐνδεῶς τοῦτο πεπεῖσθαι αὐτόν, ὅτι, πρὸν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ.

23. Εἰ μέντοι, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, ἔτι ἔσται, οὐδὲ αὐτῷ μοι δοκεῖ, ἔφη, ὁ Σώκρατες, ἀποδεδεῖχθαι, ἀλλ᾽ ἔτι ἐνεστηκεν, ὃ νῦν δὴ Κέβης ἔλεγε, τὸ τῶν πολλῶν, ὅπως μὴ ἡματίαποθνήσκοντος τοῦ ἀνθρώπου διασκεδάννυται ἡ ψυχὴ καὶ αὐτῇ τοῦ εἶναι τοῦτο τέλος ἦ. Τί γὰρ κωλύει γίγνεσθαι μὲν αὐτῇ καὶ ἔυνύστασθαι ἄλλοθέν ποθεν καὶ εἶναι, πρὸν καὶ εἰς ἀνθρώπειον σῶμα ἀφικέσθαι, ἐπειδὰν δὲ ἀφίκηται καὶ ἀπαλλάττηται τούτου, τότε καὶ αὐτῇ τελευτᾶν καὶ διαφθείρεσθαι;

— Εὖ λέγεις, ἔφη, ὁ Σιμμία, ὁ Κέβης. Φαίνεται γὰρ ὥσπερ ἡμισυ ἀποδεδεῖχθαι, οὗ δεῖ, ὅτι, πρὸν γενέσθαι ἡμᾶς, ἦν ἡμῶν ἡ ψυχὴ· δεῖ δὲ προσαποδεῖξαι, ὅτι, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνωμεν, οὐδὲν ἦττον ἔσται ἡ πρὸν γενέσθαι, εἰ μέλλει τέλος ἡ ἀπόδειξις ἔχειν.

— Ἀποδέδεικται μέν, ἔφη, ὁ Σιμμία τε καὶ Κέβης, ὁ Σωκράτης, καὶ νῦν, εἰ θέλετε συνθεῖναι τοῦτόν τε τὸν λόγον εἰς ταῦτὸν καὶ ὃν πρὸ τούτου διμολογήσαμεν, τὸ γίγνεσθαι πᾶν τὸ ζῶν ἐκ τοῦ τεθνεῶτος. Εἰ γὰρ ἔστι μὲν ἡ ψυχὴ καὶ πρότερον, ἀνάγκη δὲ αὐτῇ εἰς τὸ ζῆν ιούσῃ τε καὶ γιγνομένη μηδαμόθεν ἄλλοθεν ἢ ἐκ θανάτου καὶ τοῦ τεθνάναι γίγνεσθαι, πῶς οὐκ ἀνάγκη αὐτῇ, καὶ ἐπειδὰν ἀποθάνῃ, εἶναι, ἐπειδή γε δεῖ αὖθις αὐτῇν γίγνεσθαι; Ἀποδέδεικται μὲν οὖν, ὅπερ λέγεται, καὶ νῦν.

24. Ὁμως δέ μοι δοκεῖς σύ τε καὶ Σιμμίας ἱδέος ἂν καὶ τοῦτον διαπραγματεύσασθαι τὸν λόγον ἔτι μᾶλλον καὶ δεδιέναι τὸ τῶν παιδῶν, μὴ ώς ἀληθῶς ὁ ἀνεμος αὐτῇν ἐκβαί-

νουσαν ἐκ τοῦ σώματος διαφυσῆ καὶ διασκεδάννυσιν, ἄλλως τε καὶ ὅταν τύχῃ τις μὴ ἐν νηνεμίᾳ, ἀλλ᾽ ἐν μεγάλῳ τινὶ πνεύματι ἀποθνήσκων.

Καὶ δὲ Κέβης ἐπιγελάσας· ὡς δεδιότων, ἔφη, ὁ Σώκρατες, πειρῶ ἀναπείθειν· μᾶλλον δὲ μὴ ὡς ἡμῶν δεδιότων, ἀλλ᾽ ἵσως ἔνι τις καὶ ἐν ἡμῖν παῖς, ὅστις τὰ τοιαῦτα φοβεῖται· τοῦτον οὖν πειρῶ μεταπείθειν μὴ δεδιέναι τὸν θάνατον ὥσπερ τὰ μορμολύκεια.

— Ἀλλὰ χρή, ἔφη δὲ Σωκράτης, ἐπάδειν αὐτῷ ἐκάστης ἡμέρας, ἔως ἂν ἐξεπάσητε.

— Πόθεν οὖν, ἔφη, ὁ Σώκρατες, τῶν τοιούτων ἀγαθὸν ἐπωδὸν ληψόμεθα, ἐπειδὴ σύ, ἔφη, ἡμᾶς ἀπολείπεις;

— Πολλὴ μὲν ἡ Ἑλλάς, ἔφη, ὁ Κέβης, ἐν ᾧ ἔνεισί που ἀγαθοὶ ἄνδρες, πολλὰ δὲ καὶ τὰ τῶν βαρβάρων γένη, οὓς πάντας χρὴ διερευνᾶσθαι ζητοῦντας τοιοῦτον ἐπωδὸν μήτε χρημάτων φειδομένους μήτε πόνων, ὡς οὐκ ἔστιν εἰς ὃ τι ἂν εὐκαιρότερον ἀναλίσκοιτε χρήματα. Ζητεῖν δὲ χρὴ καὶ αὐτοὺς μετ' ἀλλήλων ἵσως γὰρ ἂν οὐδὲ ἁρδίως εὔροιτε μᾶλλον ὑμῶν δυναμένους τοῦτο ποιεῖν.

— Ἀλλὰ ταῦτα μὲν δή, ἔφη, ὑπάρξει, ὁ Κέβης· ὅθεν δὲ ἀπελίπομεν, ἐπανέλθωμεν, εἴ σοι ἡδομένῳ ἔστιν.

— Ἀλλὰ μὴν ἡδομένῳ γε· πῶς γὰρ οὐ μέλλει;

— Καλῶς, ἔφη, λέγεις.

25.— Οὐκοῦν τοιόνδε τι, ἦ δέ ὃς δὲ Σωκράτης, δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτούς, τῷ ποίῳ τινὶ ἄρα προσήκει τοῦτο τὸ πάθος πάσχειν, τὸ διασκεδάννυσθαι, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποίου τινὸς δεδιέναι, μὴ πάθη αὐτὸν καὶ τῷ ποίῳ τινὶ οὕτων καὶ μετὰ τοῦτο αὖτε ἐπισκέψασθαι, πότερον ἡ ψυχή ἔστιν, καὶ ἐκ τούτων θαρρεῖν ἦ δεδιέναι ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς;

— Ἀληθῆ, ἔφη, λέγεις.

— Ὡρίζει τῷ μὲν συντεθέντι τε καὶ συνθέτῳ ὅντι φύσει προσήκει τοῦτο πάσχειν, διαιρεθῆναι ταύτῃ, ἥπερ συνετέθη· εἰ δέ τι τυγχάνει ὃν ἀξύνθετον, τούτῳ μόνῳ προσήκει μὴ πάσχειν ταῦτα, εἴπερ τῷ ἄλλῳ;

— Δοκεῖ μοι, ἔφη, οὕτως ἔχειν, ὁ Κέβης.

— Οὐκοῦν, ἄπερ ἀεὶ κατὰ ταῦτα καὶ ώσαύτως ἔχει, ταῦτα μάλιστα εἰκὸς εἶναι τὰ ἀξύνθετα, τὰ δὲ ἄλλοτ’ ἄλλως καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτα, ταῦτα δὲ εἶναι τὰ σύνθετα;

— Ἐμοιγε δοκεῖ οὕτως.

— Ιωμεν δή, ἔφη, ἐπὶ ταῦτα, ἐφ’ ἄπερ ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ. Αὐτὴν ἡ οὐσία, ἵσ λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι καὶ ἐρωτῶντες καὶ ἀποκρινόμενοι, πότερον ώσαύτως ἀεὶ ἔχει κατὰ ταῦτα ἢ ἄλλοτ’ ἄλλως; Αὐτὸ τὸ ἵσον, αὐτὸ τὸ καλόν, αὐτὸ ἔκαστον, δὲ ἔστιν, τὸ ὃν, μή ποτε μεταβολὴν καὶ ἡντινοῦν ἐνδέχεται; Ἡ ἀεὶ αὐτῶν ἔκαστον, δὲ ἔστιν, μονοειδὲς ὃν αὐτὸ καθ’ αὐτό, ώσαύτως κατὰ ταῦτα ἔχει καὶ οὐδέποτε οὐδαμῆς ἄλλοιώσιν οὐδεμίαν ἐνδέχεται;

— Ωσαύτως, ἔφη, ἀνάγκη, ὁ Κέβης, κατὰ ταῦτα ἔχειν, δὲ Σώκρατες.

— Τί δὲ τῶν πολλῶν, οἷον ἀνθρώπων ἢ ἵππων ἢ ἵματίων ἢ ἄλλων ώντινωνοῦν τοιούτων ἢ ἵσων ἢ καλῶν ἢ πάντων τῶν ἔκείνοις δύμωνύμων; Ὡρίζει ταῦτα ταῦτα ἔχειν, ἢ πᾶν τούναντίον ἔκείνοις οὔτε αὐτὰ αὗτοῖς οὔτε ἄλλήλοις οὐδέποτε, ώς ἔπος εἰπεῖν, οὐδαμῆς κατὰ ταῦτα;

— Οὕτως αὖ, ἔφη ὁ Κέβης· οὐδέποτε ώσαύτως ἔχει.

— Οὐκοῦν τούτων μὲν κἀν ἄψαιο, κἀν ἴδοις, κἀν ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσιν αἰσθοιο, τῶν δὲ κατὰ ταῦτα ἔχόντων οὐκ ἔστιν, ὅτῳ ποτ’ ἀν ἄλλῳ ἐπιλάβοιο ἢ τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, ἀλλ’ ἔστιν ἀειδῆ τὰ τοιαῦτα καὶ οὐχ ὁρατά;

— Παντάπασιν, ἔφη, ἀληθῆ λέγεις.

26. — Θῶμεν οὖν βούλει, ἔφη, δύο εἴδη τῶν ὄντων, τὸ μὲν δρατόν, τὸ δὲ ἀειδές;

— Θῶμεν, ἔφη.

— Καὶ τὸ μὲν ἀειδές ἀεὶ κατὰ ταῦτα ἔχον, τὸ δὲ δρατὸν μηδέποτε κατὰ ταῦτά;

— Καὶ τοῦτο, ἔφη, θῶμεν.

— Φέρε δή, ἢ δ' ὅς, ἄλλο τι ἡμῶν αὐτῶν τὸ μὲν σῶμά ἔστι, τὸ δὲ ψυχή;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη.

— Ποτέρῳ οὖν ὄμοιότερον τῷ εἴδει φαῖμεν ἃν εἶναι καὶ ξυγγενέστερον τὸ σῶμα;

— Παντί, ἔφη, τοῦτό γε δῆλον, ὅτι τῷ δρατῷ.

— Τί δὲ ἡ ψυχή; Ὁρατὸν ἢ ἀειδές;

— Οὐχ ὑπ' ἀνθρώπων γε, ὥς Σώκρατες, ἔφη.

— Ἀλλὰ μὴν ἡμεῖς γε τὰ δρατὰ καὶ τὰ μὴ τῇ τῶν ἀνθρώπων φύσει λέγομεν· ἢ ἄλλῃ τινὶ οἵει;

— Τῇ τῶν ἀνθρώπων.

— Τί οὖν περὶ ψυχῆς λέγομεν; Ὁρατὸν ἢ ἀδρατὸν εἰναι;

— Οὐχ δρατόν.

— Ἀειδές ἀρα;

— Ναί.

— Ὅμοιότερον ἀρα ψυχὴ σώματός ἔστι τῷ ἀειδεῖ, τὸ δὲ τῷ δρατῷ.

— Πᾶσα ἀνάγκη, ὥς Σώκρατες.

27. — Οὐκοῦν καὶ τόδε πάλαι ἐλέγομεν, ὅτι ἡ ψυχή, ὅταν μὲν τῷ σώματι προσχρῆται εἰς τὸ σκοπεῖν τι ἢ διὰ τοῦ δρᾶν ἢ διὰ τοῦ ἀκούειν ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως — τοῦτο γάρ ἔστι τὸ διὰ τοῦ σώματος, τὸ δι' αἰσθήσεως σκοπεῖν τι —, τότε μὲν ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ ταῦτά

ἔχοντα, καὶ αὐτὴ πλαγᾶται καὶ ταράττεται καὶ Ἰλιγγιὰ ὥσπερ μεθύουσα ἄτε τοιούτων ἐφαπτομένη ;

— Πάνυ γε.

— “Οταν δέ γε αὐτὴ καθ’ αὗτὴν σκοπῇ, ἔκεισε οὕχεται εἰς τὸ καθαρόν τε καὶ ἀεὶ ὅν καὶ ἀθάνατον καὶ ώσαύτως ἔχον καὶ ως συγγενῆς οὗσα αὐτοῦ ἀεὶ μετ’ ἔκεινου γίγνεται, ὅτανπερ αὐτὴ καθ’ αὗτὴν γένηται καὶ ἔξῃ αὐτῇ, καὶ πέπαυταί τε τοῦ πλάνου καὶ περὶ ἔκεινα ἀεὶ κατὰ ταῦτα ώσαύτως ἔχει ἄτε τοιούτων ἐφαπτομένη· καὶ τοῦτο αὐτῆς τὸ πάθημα φόροντος κέκληται ;

— Παντάπασιν, ἔφη, καλῶς καὶ ἀληθῆ λέγεις, ὃ Σώκρατες.

— Ποτέρῳ οὖν αὖ σοι δοκεῖ τῷ εἴδει καὶ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν νῦν λεγομένων ψυχὴ ὅμοιότερον εἶναι καὶ ἔνγγενέστερον ;

— Πᾶς ἄν μοι δοκεῖ, ἦ δ’ ὅς, συγχωρῆσαι, ὃ Σώκρατες, ἐκ ταύτης τῆς μεθόδου, καὶ διδυμαθέστερος, ὅτι ὅλῳ καὶ παντὶ ὅμοιότερόν ἔστι ψυχὴ τῷ ἀεὶ ώσαύτως ἔχοντι μᾶλλον ἦ τῷ μῷ.

— Τί δὲ τὸ σῶμα;

— Τῷ ἐτέρῳ.

28. — “Ορα δὴ καὶ τῆδε, ὅτι, ἐπειδὴν ἐν τῷ αὐτῷ ὕσι ψυχὴ καὶ σῶμα, τῷ μὲν δουλεύειν καὶ ἀρχεσθαι ἡ φύσις προστάττει, τῇ δὲ ἀρχειν καὶ δεσπόζειν· καὶ κατὰ ταῦτα αὖ πότερόν σοι δοκεῖ ὅμοιον τῷ θείῳ εἶναι καὶ πότερον τῷ θνητῷ;” Η οὐ δοκεῖ σοι τὸ μὲν θεῖον οἶον ἀρχειν τε καὶ ἡγεμονεύειν πεφυκέναι, τὸ δὲ θνητὸν ἀρχεσθαί τε καὶ δουλεύειν;

— Ἐμοιγε.

— Ποτέρῳ οὖν ἡ ψυχὴ ἔστικεν;

— Δῆλα δή, ὃ Σώκρατες, ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ τῷ θείῳ, τὸ δὲ σῶμα τῷ θνητῷ.

— Σκόπει δή, ἔφη, ὁ Κέβης, εἰς πάντων τῶν εἰρημένων τάδε ἡμῖν ἐνδιδούσει, τῷ μὲν θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ νοητῷ καὶ μονοειδεῖ καὶ ἀδιαλύτῳ καὶ ἀεὶ ὠσαύτως κατὰ ταῦτα ἔχοντι ἑαυτῷ διαιρέσθαι εἶναι ψυχήν, τῷ δὲ ἀνθρωπίνῳ καὶ θνητῷ καὶ πολυειδεῖ καὶ ἀνοήτῳ καὶ διαλυτῷ καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτα ἔχοντι ἑαυτῷ διαιρέσθαι αὐτὸν εἶναι σῶμα.⁷ Εἴχομεν τι παρὰ ταῦτα ἄλλο λέγειν, ὃ φίλε Κέβης, οὐδὲ οὕτως ἔχει.

— Οὐκ ἔχομεν.

29. — Τί οὖν; Τούτων οὕτως ἔχόντων ἄρα οὐχὶ σώματι μὲν ταχὺ διαλύεσθαι προσήκει, ψυχῇ δὲ αὐτῷ παράπαν ἀδιαλύτῳ εἶναι ή̄ ἐγγύς τι τούτου;

— Πῶς γάρ οὖν;

— Ἐννοεῖς οὖν, ἔφη, ὅτι, ἐπειδὴν ἀποθάνῃ ὁ ἀνθρωπός, τὸ μὲν δρατὸν αὐτοῦ, τὸ σῶμα, καὶ ἐν δρατῷ κείμενον, ὃ δὴ νεκρὸν καλοῦμεν, φί προσήκει διαλύεσθαι καὶ διαπίπτειν καὶ διαπνεῖσθαι οὐκ εὐθὺς τούτων οὐδὲν πέπονθεν, ἀλλ' ἐπεικῆς συχνὸν ἐπιμένει χρόνον, ἐὰν μέν τις καὶ χαριέντως ἔχων τὸ σῶμα τελευτήσῃ καὶ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ πάνυ μάλα συμπεσὸν γάρ τὸ σῶμα καὶ ταριχευθέν, ὥσπερ οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ταριχευθέντες, ὀλίγους δὲν μένει ἀμήχανον δσον χρόνον· ἔνια δὲ μέρη τοῦ σώματος, καὶ ἀν σαπῆ, δστᾶ τε καὶ νεῦρα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα ὄμιως, ὡς ἐπος εἰπεῖν, ἀθάνατά ἐστιν· η̄ οὔ;

— Ναί.

— Ή δὲ ψυχὴ ἄρα, τὸ ἀειδές, τὸ εἰς τοιοῦτον τόπον ἔτερον οἰχόμενον γενναῖον καὶ καθαρὸν καὶ ἀειδῆ, εἰς "Αἰδους ὡς ἀληθῶς, παρὰ τὸν ἀγαθὸν καὶ φρόνιμον θεόν, οὗ, ἀν θεὸς ἐθέλῃ, αὐτίκα καὶ τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἵτεον, αὕτη δὲ δὴ ἡμῖν ἡ τοιαύτη καὶ οὕτω πεφυκυῖα ἀπαλλαττομένη τοῦ σώματος εὐθὺς

διαπεφύσηται καὶ ἀπόλωλεν, ὡς φασιν οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι; Πολλοῦ γε δεῖ, ὃ φίλε Κέβης τε καὶ Σιμμία, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἔδει ἔχει· ἐὰν μὲν καθαρὰ ἀπαλλάττηται μηδὲν τοῦ σώματος ἔνυνεφέλκουσα ἄτε οὐδὲν κοινωνοῦσα αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἔκοῦσα εἶναι, ἀλλὰ φεύγουσα αὐτὸν καὶ συνηθοισμένη αὐτῇ εἰς αὐτὴν ἄτε μελετῶσα ἀεὶ τοῦτο — τὸ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἔστιν ἢ δορθῆς φιλοσοφοῦσα καὶ τῷ ὅντι τεθνάναι μελετῶσα φαδίως· ἢ οὐ τοῦτο ἀν εἴη μελέτη θαγάτου;

— Παντάπασί γε.

— Οὐκοῦν οὕτω μὲν ἔχουσα εἰς τὸ ὅμοιον αὐτῇ τὸ ἀειδὲς ἀπέρχεται, τὸ θεῖόν τε καὶ ἀθάνατον καὶ φρόνιμον, οὗ ἀφικομένη ὑπάρχει αὐτῇ εὑδαίμονι εἶναι πλάνης καὶ ἀνοίας καὶ φόβων καὶ ἀγρίων ἔρωτων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν ἀνθρωπείων ἀπηλλαγμένη, ὥσπερ δὲ λέγεται κατὰ τῶν μεμυθμένων, ὃς ἀληθῶς τὸν λοιπὸν χρόνον μετὰ τῶν θεῶν διαγουσσα· οὕτω φῶμεν, ὃς Κέβης, ἢ ἄλλως;

— Οὕτω, νὴ Δία, ἔφη δὲ Κέβης.

30. — Ἐὰν δέ γε, οἶμαι, μεμιασμένη καὶ ἀκάθαρτος τοῦ σώματος ἀπαλλάττηται ἄτε τῷ σώματι ἀεὶ ἔνυνοῦσα καὶ τοῦτο θεραπεύουσα καὶ ἔρῶσα καὶ γεγοητευμένη ὑπ' αὐτοῦ ὑπό τε τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ἡδονῶν, ὥστε μηδὲν ἄλλο δοκεῖν εἶναι ἀληθές, ἀλλ' ἢ τὸ σωματοειδές, οὗ τις ἀν ἀφαιτο καὶ ἵδοι καὶ πίοι καὶ φάγοι καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια χρήσαιτο, τὸ δὲ τοῖς ὅμιασι σκοτῶδες καὶ ἀειδές, νοητὸν δὲ καὶ φιλοσοφίᾳ αἰρετόν, τοῦτο δὲ εἰθισμένη μισεῖν τε καὶ τρέμειν καὶ φεύγειν, οὕτω δὴ ἔχουσαν οἵει ψυχὴν αὐτὴν καθ' αὐτὴν εἰλικρινῆ ἀπαλλάξεσθαι;

— Οὐδὲ ὁπωστιοῦν, ἔφη.

— Ἄλλὰ διειλημμένην γε, οἶμαι, ὑπὸ τοῦ σωματοειδοῦς, δὲ αὐτῇ ἢ ὅμιλία τε καὶ συνουσία τοῦ σώματος διὰ τὸ

ἀεὶ ξυνεῖναι καὶ διὰ τὴν πολλὴν μελέτην ἐνεποίησε ξύμφυτον;

— Πάνυ γε.

— Ἐμβριόμες δέ γε, ὃ φίλε, τοῦτο οἶεσθαι χρὴ εἶναι καὶ βαρὸν καὶ γεῶδες καὶ δρατόν· ὅ δὴ καὶ ἔχουσα ἡ τοιαύτη ψυχὴ βαρύνεται τε καὶ ἔλκεται πάλιν εἰς τὸν δρατὸν τόπον φόβῳ τοῦ ἀειδοῦς τε καὶ Ἀιδευ, ὥσπερ λέγεται, περὶ τὰ μνήματά τε καὶ τοὺς τάφους κυλινδουμένη, περὶ ἂ δὴ καὶ ὄφθη ἄττα ψυχῶν σκιοειδῆ φαντάσματα, οἷα παρέχονται αἱ τοιαῦται ψυχαὶ εἰδωλα, αἱ μὴ καθαρῶς ἀπολυθεῖσαι, ἀλλὰ τοῦ δρατοῦ μετέχουσαι, διὸ καὶ δρῶνται.

— Εἰκός γε, ὃ Σώκρατες.

— Εἰκός μέντοι, ὃ Κέρης. Καὶ οὕτι γε τὰς τῶν ἀγαθῶν ταύτας εἶναι, ἀλλὰ τὰς τῶν φαύλων, αἴ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀναγκάζονται πλανᾶσθαι δίκην τίνουσαι τῆς προτέρας τροφῆς κακῆς οὕσης. Καὶ μέχρι γε τούτου πλανῶνται, ἕως ἂν τῇ τοῦ ξυνεπακολουθοῦντος, τοῦ σωματοειδοῦς, ἐπιθυμίᾳ πάλιν ἐνδεθῶσιν εἰς σῶμα.

31. Ἐνδοῦνται δέ, ὥσπερ εἰκός, εἰς τοιαῦτα ἥθη, δποῖα ἄττ’ ἀν καὶ μεμελετηκυῖαι τύχωσιν ἐν τῷ βίῳ.

— Τὰ ποῖα δὴ ταῦτα λέγεις, ὃ Σώκρατες;

— Οἶον τοὺς μὲν γαστριμαργίας τε καὶ ὑβρεις καὶ φιλοποσίας μεμελετηκότας καὶ μὴ διευλαβημένους εἰς τὰ τῶν ὄνων γένη καὶ τῶν τοιούτων θηρίων εἰκός ἐνδύεσθαι. Ἡ οὖκ οὔει;

— Πάνυ μὲν οὖν εἰκός λέγεις.

— Τοὺς δέ γε ἀδικίας τε καὶ τυραννίδας καὶ ἀρπαγὰς προτετιμηκότας εἰς τὰ τῶν λύκων τε καὶ ιεράκων καὶ ἵπτίνων γένη· ἡ ποῖ ἀν ἀλλοσέ φαμεν τὰς τοιαύτας ἔναι;

— Ἀμέλει, ἔφη ὁ Κέρης, εἰς τὰ τοιαῦτα.

— Ούκοῦν, ἢ δ' ὅς, δῆλα δὴ καὶ τāλλα, ἢ ἀν ἔκαστα τοῖς κατὰ τὰς αὐτῶν ὁμοιότητας τῆς μελέτης;

— Δῆλον δὴ, ἔφη πᾶς δ' οὖ;

— Ούκοῦν εὔδαιμονέστατοι, ἔφη, καὶ τούτων εἰσὶ καὶ εἰς βέλτιστον τόπον ιόντες οἵ τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετὴν ἐπιτειχευκότες, ἦν δὴ καλοῦσι σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην ἐξ ἔθους τε καὶ μελέτης γεγονυῖαν ἄνευ φιλοσοφίας τε καὶ νοῦ;

— Πῆ δὴ οὗτοι εὔδαιμονέστατοι;

— "Οτι τούτους εἰκός ἐστιν εἰς τοιοῦτον πάλιν ἀφικνεῖσθαι πολιτικόν τε καὶ ἡμερον γένος ἢ που μελιττῶν ἢ σφηκῶν ἢ μυρμήκων ἢ καὶ εἰς ταῦτόν γε πάλιν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ γίγνεσθαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρας μετρίους.

— Εἰκός.

32. — Εἰς δέ γε θεῶν γένος μὴ φιλοσοφήσαντι καὶ παντελῶς καθαρῷ ἀπιόντι οὐθέμις ἀφικνεῖσθαι ἀλλ' ἢ τῷ φιλομαθεῖ.

Ἄλλὰ τούτων ἔνεκα, ὃ ἔταιρε Σιμμία τε καὶ Κέβης, οἱ ὁρθῶς φιλοσοφοῦντες ἀπέχονται τῶν κατὰ τὸ σῶμα ἐπιθυμιῶν ἀπασῶν καὶ καρτεροῦσι καὶ οὐ παραδιδόασιν αὐταῖς ἔσατοὺς οὖ τι οἰκοφθορίαν τε καὶ πενίαν φοβούμενοι, ὥσπερ οἱ πολλοὶ καὶ φιλοχρήματοι, οὐδὲ αὖ ἀτιμίαν τε καὶ ἀδοξίαν μοχθηρίας δεδιότες, ὥσπερ οἱ φίλαρχοί τε καὶ φιλότιμοι, ἔπειτα ἀπέχονται αὐτῶν.

— Οὐ γάρ ἀν πρέποι, ἔφη, ὃ Σώκρατες, δὲ Κέβης.

— Οὐ μέντοι, μὰ Δία, ἢ δ' ὅς. Τοιγάρτοι τούτοις μὲν ἀπασιν, ὃ Κέβης, ἐκεῖνοι, οἵ τι μέλει τῆς ἔσατῶν ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ σώματα πλάττοντες ζῶσι, χαίρειν εἰπόντες οὐ κατὰ ταῦτα πορεύονται αὐτοῖς ὡς οὐκ εἰδόσιν, δηπτῇ ἔρχονται αὐτοὶ δὲ ἥγονύμενοι οὐ δεῖν ἐναντία τῇ φιλοσοφίᾳ πράττειν καὶ τῇ

έκείνης λύσει τε καὶ καθαριῶς ταύτῃ δὴ τρέπονται ἔκείνη
ἔπομενοι, ἦ ἔκείνη ὑφηγεῖται.

33. — Πῶς, δὴ Σώκρατες;

— Ἐγὼ ἐρῶ, ἔφη. Γιγνώσκουσι γάρ, ἢ δ' ὅς, οἱ φιλο-
μαθεῖς, δτι παραλαβοῦσα αὐτῶν τὴν ψυχὴν ἡ φιλοσοφία ἀτε-
χνῶς δεδεμένην ἐν τῷ σώματι καὶ προσκεκολλημένην, ἀναγκα-
ζομένην δὲ ὥσπερ διὰ εἰργμοῦ διὰ τούτου σκοπεῖσθαι τὰ δόντα,
ἄλλὰ μὴ αὐτὴν δι' αὐτῆς, καὶ ἐν πάσῃ ἀμαθίᾳ κυλινδουμένην
καὶ τοῦ εἰργμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, δτι δι' ἐπιθυμίας
ἔστιν, ὃς ἂν μάλιστα αὐτὸς δεδεμένος ξυλλήπτωρ εἴη τοῦ
δεδέσθαι — δπερ οὖν λέγω — γιγνώσκουσιν οἱ φιλομαθεῖς,
δτι οὗτο παραλαβοῦσα ἡ φιλοσοφία ἔχουσαν αὐτῶν τὴν ψυ-
χὴν ἡρέμα παραμυθεῖται καὶ λύειν ἐπιχειρεῖ ἐνδεικνυμένη,
δτι ἀπάτης μὲν μεστὴ ἡ διὰ τῶν διμάτων σκέψις, ἀπά-
της δὲ ἡ διὰ τῶν ὕπων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων, πεί-
θουσα δὲ ἐκ τούτων μὲν ἀναγωρεῖν, δσον μὴ ἀνάγκη αὐτοῖς
χρῆσθαι, αὐτὴν δὲ εἰς αὐτὴν ξυλλέγεσθαι καὶ ἀμροίζε-
σθαι παρακελευομένη, πιστεύειν δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ἀλλ' ἡ αὐτὴν
αὐτῇ, δ τι ἂν νοήσῃ αὐτὴ καθ' αὐτὴν αὐτὸν καθ' αὐτὸν τῶν
δοντων· δ τι δ' ἂν δι' ἄλλων σκοπῆ ἐν ἄλλοις ὃν ἄλλο, μηδὲν
ἡγεῖσθαι ἀληθές· εἶναι δὲ τὸ μὲν τοιοῦτον αἰσθητόν τε καὶ
δρατόν, δ δὲ αὐτὴ δρᾶ νοητόν τε καὶ ἀειδές. Ταύτη οὖν τῇ λύ-
σει οὐκ οἰομένη δεῖν ἐναντιοῦσθαι ἡ τοῦ ὃς ἀληθῶς φιλοσό-
φου ψυχὴ οὕτως ἀπέχεται τῶν ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ
λυπῶν καὶ φόβων, καθ' δσον δύναται, λογιζομένη, δτι, ἐπειδάν
τις σφόδρα ἡσθῇ ἢ λυπηθῇ ἢ φοβηθῇ ἢ ἐπιθυμήσῃ, οὐδὲν το-
σοῦτον κακὸν ἔπαθεν ἀπ' αὐτῶν, ὃν ὃν τις οἰηθείη, οἷον ἡ νο-
σήσας ἡ τι ἀναλώσας διὰ τὰς ἐπιθυμίας, ἀλλ' δ πάντων μέ-
γιστόν τε κακὸν καὶ ἔσχατόν ἐστι, τοῦτο πάσχει καὶ οὐ λογί-
ζεται αὐτό.

— Τί τοῦτο, ὢ Σώκρατες; ἔφη δὲ Κέβης.

— "Οτι ψυχὴ παντὸς ἀνθρώπου ἀναγκάζεται ὅμα τε ἡ-
σθῆναι ἢ λυπηθῆναι σφόδρα ἐπὶ τῷ καὶ ἡγεῖσθαι, περὶ δὲ ἀν-
μάλιστα τοῦτο πάσχῃ, τοῦτο ἐναργέστατόν τε εἶναι καὶ ἀληθέ-
στατον οὐχ οὕτως ἔχον. Ταῦτα δὲ μάλιστα [τὰ] δοκατά· ἢ οὐ;

— Πάνυ γε.

— Οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ πάθει μάλιστα καταδεῖται ψυ-
χὴ ὑπὸ σώματος;

— Πῶς δή;

— "Οτι ἔκάσιη ἥδονὴ καὶ λύπη ὥσπερ ἵλον ἔχουσα
προσηλοῖ αὐτὴν πρὸς τὸ σῶμα καὶ προσπερονᾶ καὶ ποιεῖ σωμα-
τοειδῆ δοξάζουσαν ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, ἀπερ ἀν καὶ τὸ σῶμα
φῆ. Ἐκ γὰρ τοῦ διμοδοξεῖν τῷ σώματι καὶ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν
ἀναγκάζεται, οἷμαι, διμότροπός τε καὶ διμότροφος γίγνεσθαι
καὶ οὕτα μηδέποτε εἰς Ἄιδου καθαρῶς ἀφικέσθαι, ἀλλ' ἀεὶ τοῦ
σώματος ἀναπλέα ἔξιέναι, ὥστε ταχὺ πάλιν πίπτειν εἰς ἄλλο
σῶμα καὶ ὥσπερ σπειρομένη ἐμφύεσθαι, καὶ ἐκ τούτων ἄμοι-
ρος εἶναι τῆς τοῦ θείου τε καὶ καθαροῦ καὶ μονοειδοῦς συνου-
σίας.

— Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις, δὲ Κέβης, ὢ Σώκρατες.

34. — Τούτων τοίνυν ἔνεκα, ὢ Κέβης, οἱ δικαίως φι-
λομαθεῖς κόσμιοι εἰσὶ καὶ ἀνδρεῖοι, οὐχ ὕν οἱ πολλοὶ ἔνεκά
φασιν· ἢ σὺ οἴει;

— Οὐ δῆτα ἔγωγε.

— Οὐ γάρ· ἀλλ' οὕτω λογίσαιτ' ἀν ψυχὴ ἀνδρὸς φιλο-
σόφου καὶ οὐκ ἀν οἰηθείη τὴν μὲν φιλοσοφίαν χρῆναι ἔαυτὴν
λύειν, λυούσης δὲ ἐκείνης αὐτὴν παραδιδόναι ταῖς ἥδοναῖς καὶ
λύπαις ἔαυτὴν πάλιν αὖ ἐγκαταδεῖν καὶ ἀνήνυτον ἔργον πρά-
τειν Πηνελόπης τινὰ ἐναντίως ίστὸν μεταχειριζομένην. Ἀλλὰ
γαλήνην τούτων παρασκευάζουσα ἐπομένη τῷ λογισμῷ καὶ

ἀεὶ ἐν τούτῳ οὖσα, τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ ἀδόξαστον θεωμένη καὶ ὑπ’ ἔκεινου τρεφομένη, ξῆν τε οἴεται οὕτω δεῖν, ἔως ἂν ζῇ, καί, ἐπειδὰν τελευτήσῃ, εἰς τὸ ξυγγενὲς καὶ εἰς τὸ τοιοῦτον ἀφικομένη ἀπηλλάχθαι τῶν ἀνθρωπίνων κακῶν. Ἐκ δὴ τῆς τοιαύτης τροφῆς οὐδὲν δεινόν, μὴ φοβηθῆ, ταῦτά γ’ ἐπιτηδεύσασα, ὡς Σιμοία τε καὶ Κέβης, ὅπως μὴ διασπασθεῖσα ἐν τῇ ἀπαλλαγῇ τοῦ σώματος ὑπὸ τῶν ἀνέμων διαφυσηθεῖσα καὶ διαπτομένη οἶχηται καὶ οὐδὲν ἔτι οὐδαμοῦ θῆ.

‘Η συζήτησις περὶ ἀμανασίας τῆς ψυχῆς ἐφάνη ἐδῶ περαιωμένη μετὰ τὰ ἀνωτέρῳ ἐπιχειρήματα’ δι Σιμονίας ὅμως καὶ δι Κέρης ἔχουν μερικοὺς δισταγμούς. Καὶ πρῶτος δι Σιμονίας λέγει, ὅτι δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι μία ἀρμονία τῶν στοιχείων τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ ἀρμονία τῆς λύρας. ‘Η λύρα βέβαια εἶναι κάτι σωματειδὲς καὶ σύνθετον, γεῶδες καὶ φθαρτόν· ἡ ἀρμονία ὅμως αὐτῆς εἶναι ἀσώματον, ἀόρατον, πάγκαλον καὶ θεῖον. Ἐν τούτοις ἀμα διαλυθῇ ἡ φθαρτὴ λύρα, ἀφανίζεται καὶ ἡ θεία ἀρμονία. Τὸ αὐτὸ λοιπὸν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τὴν ψυχήν· ὅταν δηλαδὴ τὸ φθαρτὸν σῶμα ἀχρηστεύθῃ, τότε καὶ ἡ ψυχή, τὸ ἀσώματον καὶ ἀόρατον καὶ πάγκαλον καὶ θεῖον, ἀφανίζεται.

‘Ο Κέρης ἔξ ἄλλου δέχεται μὲν συμφώνως μὲ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως τὴν προϋπαρξίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλ’ ἀρνεῖται καὶ τὴν παντοτινὴν ἐπιβίωσιν αὐτῆς. Δέχεται δηλαδή, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι κάτι ἴσχυρότερον καὶ πολυχρονιώτερον τοῦ σώματος, ἀλλὰ φοβεῖται, μήπως ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ κατὰ τὰς ἐπάστοτε γεννήσεις κατατρίψῃ πολλὰ σώματα, εἰς τὸ τέλος ἔξαντληθῇ καὶ ἡ Ιδία καὶ χαθῇ. Ἐπομένως ὑπάρχει κίνδυνος νὰ εἶναι τὸ τελευταῖον σῶμα, αὐτὸ ποὺ φέρομεν σήμερον, καὶ διθάνατός του νὰ σημάνῃ καὶ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς. Κατ’ ἀνάγκην πρέπει ν’ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀπολύτως ἀθάνατος καὶ ἀνώλεθρος. Αἱ δύο ἀντιρρήσεις τῶν Θηβαίων ἀρχίζουν νὰ κλονίζουν τὴν πίστιν καὶ τῶν ἄλλων ἀκροατῶν εἰς τὴν ἀμανασίαν τῆς ψυχῆς.

‘Ο Σω. διὰ νὰ ἐλέγῃ τὴν γνώμην τοῦ Σιμονία χρειάζεται πρῶτον μίαν ὅμολογίαν αὐτοῦ, ποὺ θὰ τοῦ χρησιμεύσῃ διὰ βάσις διὰ τὸν ἔλεγχόν του. Τὸν ἔρωτᾶ λοιπόν, ἐὰν ἔξακολουθῇ νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, ποὺ πρωτύτερα ἐδέχθη. Ἀφοῦ δι Σιμονίας καὶ πάλιν ὅμολογεῖ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν θεωρίαν αὐτήν, δ Σω. ἀποδεικνύει, ὅτι αἱ δύο θεωρίαι, τῆς ἀναμνήσεως καὶ τῆς ἀρμονίας, εἶναι ἀσυμβίβαστοι διὰ τοὺς ἔξης λόγους:

Α’. ‘Η ψυχὴ κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς ἀναμνήσεως, ποὺ ἐδέχθη καὶ πάλιν δι Σιμονίας, προϋπάρχει τοῦ σώματος, ἐνῷ ἡ ἀρμονία τούναντίον εἶναι ὑστερόχρονος τῆς λύρας, διότι πρῶτον γίνεται ἡ λύρα καὶ αἱ χορδαὶ καὶ κατόπιν ἔξ αὐτῶν προκύπτει ἡ ἀρμονία.

Β'. Ἡ ἀρμονία εἶναι δεκτικὴ διαφόρων διαβαθμίσεων, δηλαδὴ ὑπάρχει ἀρμονία εἰς μεγαλύτερον βαθμὸν καὶ περισσοτέραν ἔκτασιν καὶ ἀρμονία εἰς μικρότερον βαθμὸν καὶ διλιγώτεραν ἔκτασιν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ μὲ τὸν ὅποιον εἶναι ἀρμοσμένα τὰ στοιχεῖα, ποὺ τὴν ἀπαρτίζουν. Ἀντιθέτως ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι δεκτικὴ διαβαθμίσεων, διότι ποτὲ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι μία ψυχὴ διαφέρει μᾶς ἄλλης ἔστω καὶ κατὰ τὸ ἐλάχιστον. Καὶ ἀκόμη, ἐὰν μία ψυχὴ εἶναι ἀρμονία, πῶς συμβιβάζεται ἡ ὑπαρξία ἀγαθῆς καὶ κακῆς ψυχῆς; Ἡ ἀρετὴ τῆς ψυχῆς εἶναι ἕνα εἶδος ἀρμονίας καὶ ἡ κακία μία δυσ-
αρμονία. Ἐπομένως μία ἐνάρετος ψυχὴ θὰ εἶναι μία ἀρμονία ἐν τῇ ἀρμονίᾳ καὶ μία κακὴ καὶ ἀφρόνων ψυχὴ θὰ εἶναι καὶ αὐτὴ μία δυσ-
αρμονία ἐν τῇ ἀρμονίᾳ. Τοῦτο ὅμως μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τὰ ἔξης ἀπόπα: 1) Μία ψυχὴ—ὅς ἀρμονία—δύναται νὰ εἶναι περισσότερον ἢ διλιγώτε-
ρον ἀρμονία ἀπὸ μίαν ἄλλην, ἥτοι περισσότερον ἢ διλιγώτερον ψυχή,
πρᾶγμα ποὺ ἀποκλείεται, ἐφ' ὅσον ἔγινε δεκτὸν ἀνωτέρω, ὅτι μία ψυχὴ
οὐδόλως διαφέρει ἀπὸ μίαν ἄλλην. 2) Ἄν δαι αἱ ψυχαὶ εἶναι ἀρμο-
νίαι, ἔπρεπε δαι νὰ εἶναι καὶ ἐνάρετοι ὡς ἀρμονίαι, ποὺ εἶναι ἀτο-
πον, διότι ὑπάρχουν καὶ κακαὶ ψυχαί.

Γ'. Ἡ ἀρμονία οὔτε ἔξουσιάζει οὔτε διαφωνεῖ πρὸς τὰ στοιχεῖα,
ἐκ τῶν ὅποιον προκύπτει, ἀλλ᾽ ἀντιθέτως εἶναι ἔξαρτημα τούτων· τού-
ναντίον ἡ ψυχὴ ἡγεμονεύει τοῦ σώματος καὶ τὸ κατευθύνει καὶ ἀντιτί-
θεται εἰς τὰς ἐπιθυμίας του εἴτε διὰ τῆς πειθοῦς εἴτε διὰ τῆς βίας.

Ο Σιμμίας μετὰ τὰ ἀνωτέρῳ ἐπιχειρήματα διμολογεῖ, ὅτι ἡ ψυχὴ
δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀρμονία.

Ο Σω. ἔπειτα ἐπιχειρεῖ ν̄ ἀνασκευάσῃ τὴν γνώμην τοῦ Κέβητος.
Πρὸς τοῦτο θεωρεῖ ἀναγκαῖον νὰ ἔξιστορήσῃ τὴν φιλεσοφικὴν αὐτοῦ
ἔξέλιξιν ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ εῦρῃ τὴν αἰτίαν τῆς γενέσεως καὶ
ῆγις φθορᾶς τῶν ὅντων. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε φορὰν μὲ τὴν Α ἢ Β θεω-
ρίαν τῶν πρὸ αὐτοῦ φιλοσόφων δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος εἰς τὴν
εὑρεσιν τῆς αἰτίας, ἀφοῦ, ἐκεῖνο ποὺ ἔθεώρει σύμμερον δοθόν, αὐ-
τοιν τὸ ἀπέρροιπτε, διότι τοῦ ἐφαίνετο πλέον ὡς ἀτοπον, ἔξήτησε καὶ
εὗρε ἴδικήν του λύσιν τοῦ προβλήματος, ποὺ τὸν ἀπησχόλει. Καὶ τοῦ-
το εἶναι ἡ θεωρία τῶν ἴδεων. Αἰτία λέγει ὁ Σω. (δηλαδὴ ὁ Πλά-
των) καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ὑπάρ-
χεως εἶναι μόνον ἡ ἴδεα, ἡ ἴδανικὴ καὶ ἀπόλυτος ὑ-
παρξίας, μὲ τὴν παρουσίαν ἢ τὴν κοινωνίαν τῆς δ-

ποίας τὰ πράγματα εἶναι ὅτι εἶναι καὶ γίνονται
ὅ τι γίνονται.

‘Ο Σω. (δηλ. ὁ Πλάτων) ἔπειτα, ποὶ μεταβῆ εἰς τὴν νέαν ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς (4η ἀπόδειξις), τὴν δύοιαν στηρίζει εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἰδεῶν, διευκρινεῖ τὰ ἀκόλουθα:

Α'. Αἱ ἐναντίαι ἰδέαι ἀποκλείονταν ἄλλήλας καὶ καθ' ἑαυτὰς καὶ
ώς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου. Καλοῦμεν βέβαια ἐνίστε τὸν
ἴδιον ἀνθρωπὸν ἄλλοτε μὲν μέγαν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Α, ἄλλοτε δὲ
μικρὸν ἐν συγκρίσει μὲ τὸν Β ἀνθρωπὸν· ἄλλὰ εἰς τὴν περίστασιν αὐ-
τὴν δὲν πρόκειται περὶ ἀπολύτου μεγέθους, ἄλλὰ σχετικοῦ. Εἶναι δη-
λαδὴ μέγας ἐν σχέσει μὲ τὴν μικρότητα τοῦ Α, καὶ μικρὸς ἐν σχέσει μὲ
τὸ μέγεθος τοῦ Β, ἄλλὰ δὲν παύει ποτὲ νὰ εἶναι ὅ τι πράγματι εἶναι·
(ἐν σχέσει μὲ τὴν ἰδέαν). ‘Η ἰδέα ὅμως τοῦ μεγέθους δὲν δύναται νὰ
εἶναι συγχρόνως μέγα καὶ μικρόν· ἐπομένως ἐὰν ἡ ἰδέα τῆς μικρότητος
πλησιάσῃ τὸ μέγα, ἡ φεύγει τὸ μέγεθος καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του
εἰς τὸ μικρόν, ἡ ὑποκύπτει καὶ γάνεται. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ τὸ
μέγεθος, ποὺ ὑπάρχει μέσα μας, ὡς κατηγορήματα τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμέ-
νου, ἡ φεύγει δηλαδὴ καὶ παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τὸ μικρόν, ὅταν
τοῦτο πλησιάσῃ, ἡ ὑποκύπτει καὶ γάνεται. ‘Η συνύπαρξις τῶν ἐναν-
τίων κατηγορημάτων ὑφίσταται εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκειμένον, μόνον ὅταν
τὸ ὑποκείμενον τοῦτο συγκρίνεται πρὸς ἄλλα· (συνάφεια ἐκ περι-
στάσεως· ὅρα ἀνωτέρῳ παραδειγμα τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου, ποὺ εἶναι
μέγας καὶ μικρὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Α καὶ Β ἀνθρώπους).

Β'. Τὰ ὑποκείμενα (πράγματα), ὅταν νοοῦνται πάντοτε μὲ τὴν
παρουσίαν ὠρισμένης ἰδέας, δὲν δύνανται νὰ δεχθοῦν ὡς κατηγόρημα
τὸ ἀντίθετον τῶν κατηγορημάτων αὐτῶν, (δηλαδὴ τὴν παρουσίαν τῆς
ἐναντίας ἰδέας). ‘Η χιών π.χ. δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὸ ἀντίθετον κα-
τηγόρημα τοῦ ψυχροῦ, δηλαδὴ τὸ θερμού· καὶ τὸ πῦρ δὲν δύναται νὰ
δεχθῇ τὸ ἀντίθετον κατηγόρημα τοῦ θερμοῦ, δηλ. τὸ ψυχρόν. Ἐπομέ-
νως, ὅταν τὸ πῦρ πλησιάσῃ τὴν χιόνα, ἡ ἡ χιών πρέπει νὰ ὑποχωρή-
σῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν της εἰς τὸ πῦρ ἡ νὰ ὑποκύψῃ εἰς
αὐτὸ καὶ νὰ λιώσῃ. Καὶ τάναπαλιν, ἐὰν ἡ χιών πλησιάσῃ τὸ πῦρ, ἡ
πρέπει τὸ πῦρ νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του ἡ νὰ
ὑποκύψῃ καὶ νὰ *σβεσθῇ.

Καὶ τώρα ὁ Πλάτων μετὰ τὴν διευκρίνησιν, ὅτι τὰ ἐναντία ἀπο-
κλείονταν ἄλληλα, προβαίνει εἰς τὴν 4ην ἀπόδειξιν περὶ ἀθανασίας τῆς

ψυχῆς. Ἡ ψυχὴ μετέχει τῆς ζωῆς· εἶναι ὑποκείμενον, ποὺ νοεῖται πάντοτε μὲ τὴν παρουσίαν τῆς ἰδέας τῆς ζωῆς· ὅπουδήποτε δηλαδὴ καὶ ἄνθεμὴ ἡ ψυχὴ, φέρει πάντοτε ζωήν, (τὴν ἰδέαν τῆς ζωῆς). Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ψυχὴ φέρει πάντοτε ζωήν, εἶναι ὑποχρεωμένη συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐναντίων, ποὺ ἀποκλείουν ἄλληλα, νὰ μὴ δέχεται τὸ ἀντίθετόν της, δηλαδὴ τὸν θάνατον· ἂρα εἶναι ἀθάνατος. Ἔπειδὴ δέ, διὰ τοῦ θάνατον, δὲ θεός καὶ ἡ ζωὴ εἶναι ἀνώλεθρον, κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ ψυχὴ ὃς ἀθάνατος εἶναι καὶ ἀνώλεθρος. Ἔτσι ἀποδεικνύεται ἡ παντοτενὴ ἐπιβίωσις τῆς ψυχῆς καὶ αἰρεται κατ' ἀνάγκην ἡ ἀντίδοσης τοῦ Κέβητος.

Μετὰ τοῦτο δὲ Πλάτων εἰσέρχεται εἰς τέλειον μῆθογ, εἰς μίαν μυθικὴν κοσμολογίαν. Περιγράφει, ὅπως φαντάζεται, τὴν γῆν καὶ ἔξωτεροικῶς καὶ ἐσωτεροικῶς, καθὼς καὶ τὴν ἐν τῷ Ἀδῃ κρίσιν τῶν ψυχῶν. Ἐκεῖ αἱ μὲν ψυχαὶ τῶν κακῶν ἀνθρώπων, ἀναλόγως τῶν ἐγκλημάτων ποὺ ἔκαμαν εἰς τὴν ζωήν, θὰ τιμωρηθοῦν ἢ θὰ καθαριθοῦν, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν ἀγαθῶν θὰ ἀμειφθοῦν, καὶ μάλιστα ὅσαι ἔκαθαρθησαν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῆς φιλοσοφίας.

.... 63.—Τὸ μὲν οὖν τοιαῦτα δισχυρίσασθαι οὕτως ἔχειν, ὡς ἐγὼ διελήλυθα, οὐ πρέπει νοῦν ἔχοντι ἀνδρὶ· ὅτι μέντοι ἡ ταῦτ' ἔστιν ἡ τοιαῦτ' ἄττα περὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰς οἰκήσεις, ἐπείπερ ἀθάνατόν γε ἡ ψυχὴ φαίνεται οὕσα, τοῦτο καὶ πρέπειν μοι δοκεῖ καὶ ἔξιν κινδυνεῦσαι οἰομένῳ οὕτως ἔχειν· καλὸς γάρ ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὕσπερ ἐπάδειν ἔαυτῷ· διὸ δὴ ἔγωγε καὶ πάλαι μηκύνω τὸν μῆθον. Ἄλλὰ τούτων δὴ ἔνεκα θαρρεῖν χρὴ περὶ τῇ ἔαυτοῦ ψυχῆς ἀνδρα, ὅστις ἐν τῷ βίῳ τὰς μὲν ἄλλας ἥδονάς τὰς περὶ τὸ σῶμα καὶ τοὺς κόσμους εἴασε χαίρειν ὃς ἀλλοτρίους τε ὅντας καὶ πλέον θάτερον ἡγησάμενος ἀπεργάζεσθαι, τὰς δὲ περὶ τὸ μανθάνειν ἐσπούδασέ τε καὶ κοσμήσας τὴν ψυχὴν οὐκ ἀλλοτρίῳ, ἀλλὰ τῷ αὐτῆς κόσμῳ, σωφροσύνῃ τε καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνδρείᾳ καὶ ἔλευθερίᾳ καὶ ἀληθείᾳ, οὕτω περιμένει τὴν εἰς Ἀιδουν πο-

ρείαν ώς πορευσόμενος, διταν ἡ εἰμαρμένη καλῇ. Υμεῖς μὲν οὖν, ἔφη, ὁ Σιμμία τε καὶ Κέρης καὶ οἱ ἄλλοι, εἰς αὐθίς ἐν τινι χρόνῳ ἔκαστοι πορεύεσθε· ἐμὲ δὲ νῦν ἥδη καλεῖ, φαίνη ἀνάντῃ τραγικός, ἡ εἰμαρμένη, καὶ σχεδόν τι μοι ὡρα τραπέσθαι πρὸς τὸ λουτρόν· δοκεῖ γὰρ δὴ βέλτιον εἶναι λουσάμενον πιεῖν τὸ φάρμακον καὶ μὴ πράγματα ταῖς γυναιξὶ παρέχειν, νεκρὸν λούειν.

64. Ταῦτα δὴ εἰπόντος αὐτοῦ, ὁ Κρίτων εἶεν, ἔφη, ὁ Σώκρατες· τί δὲ τούτοις ἡ ἐμοὶ ἐπιστέλλεις ἡ περὶ τῶν παίδων ἢ περὶ ἄλλου του, ὁ τι ἄν σοι ποιοῦντες ἡμεῖς ἐν χάριτι μάλιστα ποιοῦμεν;

— Ἀπερ ἀεὶ λέγω, ἔφη, ὁ Κρίτων, οὐδὲν καινότερον· διτι ὑμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμενοι ὑμεῖς καὶ ἐμοὶ καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν χάριτι ποιήσετε, ἅττ’ ἀν ποιῆτε, καὶ μὴ νῦν δμολογήσητε· ἐὰν δὲ ὑμῶν [μὲν] αὐτῶν ἀμελῆτε καὶ μὴ θέλητε ὕσπερ κατ’ ἵχνη κατὰ τὰ νῦν τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐν τῷ ἐμπροσθεν χρόνῳ ζῆν, οὐδὲ ἐὰν πολλὰ δμολογήσητε ἐν τῷ παρόντι καὶ σφόδρα, οὐδὲν πλέον ποιήσετε.

— Ταῦτα μὲν τοίνυν προθυμησόμεθα, ἔφη, οὗτο ποιεῖν· θάπτωμεν δέ σε τίνα τρόπον;

— Ὁπως ἄν, ἔφη, βούλησθε, ἐάνπερ γε λάβητέ με καὶ μὴ ἐκφύγω ὑμᾶς. Γελάσας δὲ ἄμα ἡσυχῇ καὶ πρὸς ὑμᾶς ἀποβλέψας εἶπεν· οὐ πείθω, ὁ ἄνδρες, Κρίτωνα, ώς ἐγώ εἰμι οὗτος Σωκράτης, δι νυνὶ διαλεγόμενος καὶ διατάττων ἔκαστον τῶν λεγομένων, ἀλλ’ οἰεταί με ἐκεῖνον εἶναι, δν δψεται δλίγονον νεκρόν, καὶ ἐρωτᾷ δὴ πῶς με θάπτῃ. “Οτι δὲ ἐγὼ πάλαι πολὺν λόγον πεποίημαι, δς, ἐπειδὸν πίω τὸ φάρμακον, οὐκέτι ὑμῖν παραμενῶ, ἀλλ’ οἰχήσομαι ἀπιών εἰς μακάρων δή τινας εὐδαιμονίας, ταῦτά μοι δοκῶ αὐτῷ ἄλλως λέγειν, παραμυθούμενος ἄμα μὲν ὑμᾶς, ἄμα δ’ ἐμαυτόν. Ἐγγυήσασθε οὖν

με πρός Κρίτωνα, ἔφη, τὴν ἐναντίαν ἐγγύην ἢ ἡνὶ οὗτος πρὸς τοὺς δικαστὰς ἥγγυατο. Οὗτος μὲν γάρ ἦ μὴν παραμενεῖν· ὑμεῖς δὲ ἦ μὴν μὴ παραμενεῖν ἐγγυήσασθε, ἐπειδὰν ἀποθάνω, ἀλλὰ οἰχήσεσθαι ἀπιόντα, ἵνα Κρίτων ὁρῶν φέρῃ καὶ μὴ δρῶν μου τὸ σῶμα ἢ κατιόμενον ἢ κατορυττόμενον ἀγανακτῇ ὑπὲρ ἐμοῦ ὃς δεινὰ πάσχοντος, μηδὲ λέγῃ ἐν τῇ ταφῇ, ὃς ἦ προτίθεται Σωκράτη ἢ ἐκφέρει ἢ κατορύττει. Εὗ γάρ ἵσθι, ἦ δ' ὅς, ὃ ἄριστε Κρίτων, τὸ μὴ καλῶς λέγειν οὐ μόνον εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές, ἀλλὰ καὶ κακόν τι ἐμποιεῖ ταῖς ψυχαῖς. Ἀλλὰ θαρρεῖν τε χρὴ καὶ φάναι τούμὸν σῶμα θάπτειν, καὶ θάπτειν οὕτως, ὅπως ἂν σοι φίλον ἦ καὶ μάλιστα ἡγῆ νόμιμον εἴναι.

65. Ταῦτ' εἰπὼν ἐκεῖνος μὲν ἀνίστατο εἰς οἴκημά τι ὃς λουσόμενος, καὶ δὸς Κρίτων εἶπετο αὐτῷ, ἡμᾶς δὲ ἐκέλευε περιμένειν. Περιεμένομεν οὖν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαλεγόμενοι περὶ τῶν εἰρημένων καὶ ἀνασκοποῦντες, τοτὲ δὲ αὖ περὶ τῆς ἔνυμφορᾶς διεξιόντες, δση ἡμῖν γεγονυῖα εἴη, ἀτεχνῶς ἡγούμενοι ὕσπερ πατρὸς στερηθέντες διάξειν δρφανοὶ τὸν ἐπειτα βίον. Ἐπειδὴ δὲ ἐλούσατο καὶ ἡνέχθη παρ' αὐτὸν τὰ παιδία—δύο γάρ αὐτῷ υἱεῖς σμικροὶ ἦσαν, εἰς δὲ μέγας—καὶ αἱ οἰκεῖαι γυναῖκες ἀφίκοντο, ἐκείναις ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος διαλεχθείς τε καὶ ἐπιστείλας, ἄττα ἐβούλετο, τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ἀπιέναι ἐκέλευσεν, αὐτὸς δὲ ἤκε παρ' ἡμᾶς. Καὶ ἦν ἦδη ἐγγὺς ἥλιου δυσμῶν· χρόνον γάρ πολὺν διέτριψεν ἔνδον. Ἐλθὼν δὲ ἐκαθέζετο λελουμένος καὶ οὐ πολλὰ μετὰ ταῦτα διελέχθη. Καὶ ἤκεν δὸς τῶν ἔνδεκα ὑπηρέτης καὶ στάς παρ' αὐτόν· ὃ Σώκρατες, ἔφη, οὐ καταγνώσομαι σοῦ, ὅπερ ἄλλων καταγιγνώσκω, δτι μοι χαλεπαίνουσι καὶ καταρῶνται, ἐπειδὰν αὐτοῖς παραγγέλλω πίνειν τὸ φάρμακον ἀναγκαζόντων τῶν ἀρχόντων. Σὲ δὲ ἐγὼ καὶ ἄλλως ἔγνωκα ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ γενναιότατον καὶ πραότατον καὶ ἄριστον

ἄνδρα ὅντα τῶν πώποτε δεῦρο ἀφικομένων· καὶ δὴ καὶ νῦν εὗ οἴδ’ ὅτι οὐκ ἐμοὶ χαλεπαίνεις — γιγνώσκεις γὰρ τοὺς αἰτίους — ἀλλὰ ἔκείνοις. Νῦν οὖν, οἶσθα γὰρ ἡ ἥλθον ἀγγέλλειν, χαῖρε τε καὶ πειρῶ ὡς ὁρᾶστα φέρειν τὰ ἀναγκαῖα. Καὶ ἄμα δακρύσας μεταστρεφόμενος ἀπῆρε.

Καὶ ὁ Σωκράτης ἀναβλέψας πρὸς αὐτόν· καὶ σύ, ἔφη, χαῖρε· καὶ ἡμεῖς ταῦτα ποιήσομεν. Καὶ ἄμα πρὸς ἡμᾶς ἀστεῖος, ἔφη, ὁ ἄνθρωπος· καὶ παρὰ πάντα μοι τὸν χρόνον προσήγει καὶ διελέγετο ἐνίστε καὶ ἦν ἀνδρῶν λῆπτος καὶ νῦν ὡς γενναίως με ἀποδακρύει. Ἀλλ’ ἄγε δή, ὦ Κρίτων, πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ ἐνεγκάτω τις τὸ φάρμακον, εἰ τέτριπται· εἰ δὲ μή, τριψάτω ὁ ἄνθρωπος.

Καὶ ὁ Κρίτων· ἀλλ’ οἴμαι, ἔφη, ἔγωγε, ὦ Σώκρατες, ἔτι ἥλιον εἶναι ἐπὶ τοῖς ὅρεσι καὶ οὐπω δεδυκέναι. Καὶ ἄμα ἔγὼ οἴδα καὶ ἄλλους πάνυ δψὲ πίνοντας, ἐπειδὰν παραγγελθῆ αὐτοῖς, δειπνήσαντάς τε καὶ πιόντας εῦ μάλα . . . Ἀλλὰ μηδὲν ἐπείγου· ἔτι γὰρ ἔγχωρεῖ.

Καὶ ὁ Σωκράτης· εἰκότως γε, ἔφη, ὦ Κρίτων, ἔκεινοι τε ταῦτα ποιοῦσιν, οὓς σὺ λέγεις· οἵονται γὰρ κερδαίνειν ταῦτα ποιήσαντες, καὶ ἔγωγε ταῦτα εἰκότως οὐ ποιήσω· οὐδὲν γὰρ οἴμαι κερδαίνειν ὀλίγον ὑστερον πιὼν ἄλλο γε ἢ γέλωτα δοφλήσειν παρ’ ἐμαυτῷ γλιχόμενος τοῦ ζῆν καὶ φειδόμενος οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος. Ἀλλ’ ἴθι, ἔφη, πιθοῦ καὶ μὴ ἄλλως ποίει.

66. Καὶ ὁ Κρίτων ἀκούσας ἔγειρε τῷ παιδὶ πλησίον ἐστῶτι. Καὶ ὁ παῖς ἔξελθὼν καὶ συχνὸν χρόνον διατρίψας, ἤκεν ἄγων τὸν μέλλοντα δώσειν τὸ φάρμακον ἐν κύλικι φέροντα τετριψμένον. Ἰδὼν δὲ ὁ Σωκράτης τὸν ἄνθρωπον· εἶεν, ἔφη, ὦ βέλτιστε, σὺ γὰρ τούτων ἐπιστήμων, τί χρὴ ποιεῖν;

— Οὐδὲν ἄλλο, ἔφη, ἢ πιόντα περιέναι, ἕως ἂν σου βά-

ρος ἐν τοῖς σκέλεσι γένηται, ἔπειτα κατακεῖσθαι· καὶ οὕτως αὐτὸς ποιήσει. Καὶ ἄμα ὥρεξε τὴν κύλικα τῷ Σωκράτει.

Καὶ ὃς λαβὼν καὶ μάλα ἵλεως, ὡς Ἐχένδρατες, οὐδὲν τρέσας οὐδὲ διαφθείρας οὔτε τοῦ χρώματος οὔτε τοῦ προσώπου, ἀλλ', ὥσπερ εἰώθει, ταυροθόνον ὑποβλέψας πρὸς τὸν ἄνθρωπον· τί λέγεις, ἔφη, περὶ τοῦδε τοῦ πώματος πρὸς τὸ ἀποσπεῖσαί τινι; "Ἐξεστιν ἢ οὐ;

— Τοσοῦτον, ἔφη, ὡς Σώκρατες, τρίβομεν, ὅσον οἰόμεθα μέτριον εἶναι πιεῖν.

— Μανθάνω, ἢ δ' ὅς· ἀλλ' εὔχεσθαι γέ που τοῖς θεοῖς ἔξεστί τε καὶ χρή, τὴν μετοίκησιν τὴν ἐνθένδε ἔκεῖσε εὔτυχῃ γενέσθαι· ἢ δὴ καὶ ἐγὼ εὔχομαι τε καὶ γένοιτο ταύτῃ. Καὶ ἄμ' εἰπὼν ταῦτα ἐπισχόμενος καὶ μάλα εὔχερδος καὶ εὐκόλως ἔξεπιεν. Καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ τέως μὲν ἐπιεικῶς οἴοι τε ἡσαν κατέχειν τὸ μὴ δακρύειν, ὡς δὲ εἴδομεν πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐκέτι, ἀλλ' ἐμοῦ γε βίᾳ καὶ αὐτοῦ ἀστακτὶ ἔχόρει τὰ δάκρυα, ὥστε ἐγκαλυψάμενος ἀπέκλαιον ἐμαυτόν· οὐ γὰρ δὴ ἔκεινόν γε, ἀλλὰ τὴν ἐμαυτοῦ τύχην, οἷον ἀνδρὸς ἐταίρου ἐστεղμένος εἴην. Ὁ δὲ Κρίτων ἔτι πρότερος ἐμοῦ, ἐπειδὴ οὐχ οἰός τ' ἦν κατέχειν τὰ δάκρυα, ἔξανέστη. Ἀπολλόδωρος δὲ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ οὐδὲν ἐπαύετο δακρύων, καὶ δὴ καὶ τότε ἀναβρυχησάμενος κλαίων καὶ ἀγανακτῶν οὐδένα ὅντινα οὐ κατέκλασε τῶν παρόντων πλήν γε αὐτοῦ Σωκράτους.

'Εκεῖνος δέ· οἴα, ἔφη, ποιεῖτε, ὡς θαυμάσιοι. Ἐγὼ μέντοι οὐχ ἥκιστα τούτου ἔνεκα τὰς γυναικας ἀπέπεμψα, ἵνα μὴ τοιαῦτα πλημμελοῖεν· καὶ γὰρ ἀκήροα, δτι ἐν εὐφημίᾳ χρὴ τελευτᾶν. 'Αλλ' ἡσυχίαν τε ἄγετε καὶ καρτερεῖτε.

Καὶ ἡμεῖς ἀκούσαντες ἥσχύνθημέν τε καὶ ἐπέσχομεν τοῦ δακρύειν. Ὁ δὲ περιελθών, ἐπειδὴ οἱ βαρύνεσθαι ἔφη τὰ σκέλη, κατεκλίθη ὑπτιος—οὕτω γὰρ ἔκέλευεν διὸνθρωπος—καὶ ἄμα ἐφαπτόμενος αὐτοῦ οὗτος δ δοὺς τὸ φάρμακον

διαλιπών χρόνον ἐπεσκόπει τοὺς πόδας καὶ τὰ σκέλη· κἄπειτα σφόδρα πιέσας αὐτοῦ τὸν πόδα ἥρετο, εἰ αἰσθάνοιτο· ὁ δὲ οὐκ ἔφη. Καὶ μετὰ τοῦτο αὖθις τὰς κνήμας· καὶ ἐπανιὼν οὕτως ἡμῖν ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψύχοιτό τε καὶ πηγνῦτο. Καὶ αὐτὸς ἦπτετο καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπειδὰν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰγήσεται.

"Ηδη οὖν σχεδόν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἥτρον ψυχόμενα· καὶ ἐκκαλυψάμενος—ἐνεκεκάλυπτο γὰρ—εἶπεν, ὃ δὴ τελευταῖον ἐφθέγξατο· Ὡς Κρίτων, ἔφη, τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε καὶ μὴ ἀμελήσητε.

—'Αλλὰ ταῦτα, ἔφη, ἔσται, ὃ Κρίτων· ἀλλ᾽ ὅρα, εἴ τι ἄλλο λέγεις.

Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλ᾽ ὅλιγον χρόνον διαλιπών ἐκινήθη τε καὶ ὃ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτόν. Καὶ δέ τὰ ὅμιατα ἔστησεν· ἵδην δὲ ὃ Κρίτων συνέλαβε τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

67. "Ηδε ἡ τελευτή, ὡς Ἐχένρατες, τοῦ ἑταίρου ἡμῖν ἐγένετο, ἀνδρός, ὃς ἡμεῖς φαῖμεν ἄν, τῶν τότε, ὃν ἐπειράθημεν, ἀρίστου καὶ ἄλλως φρονιμωτάτου καὶ δικαιοτάτου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(Κατά τὰ κεφάλαια τῆς ἐκλογῆς)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 1

Ἐχεκράτης, πολίτης ἐκ Φλειοῦντος, ὅπου ὁ Ταραντῖνος Εὔφυτος εἶχεν ἴδουσει μικρὸν ὅμαδα ὀπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Ἀπὸ τὴν ὅμαδα αὐτήν, εἰς τὴν ὅποιαν, φαίνεται, εἶχεν ἔξεχουσαν θέσιν ὁ Ἐχεκράτης, γίνεται δεκτὸς ὁ Φαίδων, ποὺ τοὺς ἔξιστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Σωκράτη. Ἡ διήγησις τοῦ Φαίδωνος εἶναι μία ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν ὅσων ὁ Πλάτων ἔζησε μέσα του καὶ μαρτυρεῖ τόσον περὶ τοῦ προσωπικοῦ μεγαλείου τοῦ Σωκράτους, ὃσον καὶ περὶ τοῦ ποιητικοῦ μεγαλείου τοῦ Πλάτωνος.

Αὐτός, Αὐτός, ὁ Ἰδιος· τίθεται ἐν ἀρχῇ, διότι ἡ αὐτοψία καὶ τὸ αὐτήκοον ἐνέχουν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἀποτελεῖ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀκόλουθον ἥ ἄλλον τού.

Φαίδων, Ἡλεῖος τὴν καταγωγήν, εὐγενής, ἔγινε γνωστότατος ἐκ τοῦ διμονύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος. Κατά τινα παράδοσιν, ποὺ δὲν φαίνεται πολὺ πιθανή, οὗτος συνελήφθη αἰγμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν εἰς πόλεμον ἐναντίον τῆς πατρίδος του Ἡλιδος καὶ ἐπωλήθη ὡς δοῦλος εἰς τὰς Ἀθήνας μόλις 18ετῆς περίπου, τὸ 400 π.Χ. Ἐκεῖ προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ Σωκράτους, ὁ δοῦλος παρεκάλεσε ἔνα πλούσιον φίλον του νὰ τὸν ἔξαγοράσῃ. Ἐκτότε ἔξ εὐγνωμοσύνης ἔμεινε πιστὸς θαυμαστῆς τοῦ φιλοσόφου μέχοι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ Πλάτωνος, ποὺ μᾶς ἐμφανίζει τὸν Φαίδωνα διηγούμενον τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ διδασκάλου, ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ δεσμός του μὲ τὸν Σωκράτη ἥτο στεγὸς καὶ ἡ ἀφοσίωσίς του μεγάλη. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωκράτους ὁ Φαίδων ἴδουσεν εἰς τὴν πατρίδα του ἰδίαν σχολήν, περὶ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀκριβὲς γνωρίζομεν. Ἐγραφεν ἐπίσης διαλόγους, οἱ δοῦλοι δὲν διεσώθησαν.

φάρμακον, κοινῶς φαρμάκι, συνεκδοχή, τὸ γένος ἀντὶ τοῦ εἴδους,

δηλητήριον, τὸ κώνειον. Τὸ κώνειον εἶναι φυτόν, πιθανῶς τὸ κοινὸν μαγκούτα, κιρκούτα, βρωμόχορτο, καὶ περιέχει τὴν κωνείνην, δραστικώτατον φυτικὸν δηλητήριον. Τὰ σπέρματα αὐτοῦ ἔηραινόμενα καὶ τριβόμενα διελύοντο ἐντὸς ὅδατος καὶ ἐδίδοντο ἐπειτα εἰς τοὺς μελλοθανάτους.

πολίτης, συμπολίτης.

Φλειάσιος, ὁ πολίτης τοῦ Φλειοῦντος, πόλεως εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἀργολίδος καὶ τῆς περιοχῆς τῆς Σικυῶνος (τοῦ Κιάτου).

οὐδεὶς πάνυ τι, οὐδεὶς ἀπολύτως.

ἐπιχωριάζω, συχνάζω κάπου καὶ παραμένω ἐκεῖ.

χρόνου συχνοῦ, ἀπὸ πολὺν καιρού.

μέν, χωρὶς ν' ἀκολουθῇ ὁ δέ, βεβαίως.

τύχη, τυχαῖον περιστατικόν, τυχαία σύμπτωσις.

ἐστεμμένη, στεφανωμένη διὰ κλάδου δάφνης, ἵεροῦ δένδρου τοῦ Ἀπόλλωνος.

Θησεύς, ὁ σπουδαιότερος μετὰ τὸν Ἡρακλέα ἥρως τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἀθηνῶν, υἱὸς τοῦ βασιλέως Αἰγέως. Κατὰ τὸν μῦθον ὁ Μίνως, βασιλεὺς τῆς ἐν Κρήτῃ Κνωσσοῦ, ἐκδικῶν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του Ἀνδρόγεω φονευθέντος ἐν Ἀττικῇ, ἀφοῦ ἐνίκησε τοὺς Ἀθηναίους, τοὺς ὑπερχρέωσε νὰ στέλλουν κάθε χρόνον ἢ κατ' ἄλλους κάθε ἐννέα χρόνια ἐπτὰ νέοις καὶ ἐπτὰ παρθένους, τοὺς δροῦσις ἔρριπτον ὡς βιοράν τοῦ Μινωταύρου εἰς τὸν Λαβύρινθον. Κατὰ τὴν τρίτην ἀποστολὴν μετεῖχε καὶ ὁ Θησεύς, ὁ δροῦσος μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Ἀριάδνης, θυγατρὸς τοῦ Μίνωος, ἐφόνευσε τὸν Μινώταυρον. Οὗτος σωθεὶς ἴδυσε πρὸς τιμὴν τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος τὰ Δήλια, κατὰ τὰ δροῦσα οἱ Ἀθηναῖοι ἐστέλλον τὴν Δηλιάδα (ναῦν), τὸ ἴδιον πλοῖον τοῦ Θησέως συνεχῶς ἐπισκευαζόμενον καὶ ἀνανεούμενον, ὡς θεωρίδα εἰς τὴν Ἱερὰν Δῆλον.

τοὺς δὶς ἐπτά, τὰ ἐπτὰ ζεύγη τῶν νέων καὶ νεανίδων.

εὔξαντο, ἔταξαν, ἔκαναν τάμα.

θεωρία, ἐπίσημος ἀντιπροσωπεία τῆς πόλεως καὶ μάλιστα θογοσκευτική, πρεσβεία.

ἀπάγω, ἀποστέλλω ὡς ὀφειλήν.

καθαρεύω, εῖμαι καθαρός, ἀγνός.

ἀπολαμβάνω, ἀποκλείω, ἐμποδίζω.

χρόνος, τριάκοντα ἡμέραι (Ξενοφ. Ἀπομνημ. 116 γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 2

ἐπιτήδειοι, φίλοι, σύντροφοι πιστοί.

ἄρχοντες, οἱ ἔνδεκα, προϊστάμενοι τῆς φυλακῆς, οἱ δποῖοι ἔξετέλουν τὰς ποινὰς διὰ τῶν ὑπηρετῶν. Ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δέκα ἔξέλεγον ἀνὰ ἓνα αἱ δέκα φυλαὶ τῶν Ἀθηναίων καὶ τὸν ἐνδέκατον προσέθετον ὡς γραμματέα.

σχολάζω, δὲν ἔχω ἀσχολίαν, εὐκαιρῶ.

τοιούτους ἑτέρους, δομίους μὲ σέ, τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων μὲ σέ, μὲ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς διαθέσεις μὲ σέ.

θαυμάσια ἔπαθον, ἐδοκίμασα παράξενα συναισθήματα.

ἔλεος εἰσήγει με, μὲ κατελάμβανεν οἴκτος, ἐδοκίμαζα οἴκτον.

τρόπος, στάσις, συμπεριφορά.

ὡς ἀδεῶς, διασάφησις τοῦ εὑδαίμων — λόγων.

ὅστε παρίστασθαι μοι, ὅστε παρ. μηδ' ἴεναι ἐκεῖνον ἄνευ θείας μοίρας ιόντα εἰς "Αἰδου" παρίσταται μοι, μοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν, ἔχω τὴν ἐντύπωσιν.

εἶπερ τις πώποτε καὶ ἄλλος, (εὖ ἔπραξεν...) ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

οὐδὲν πάνυ μοι ἐλεεινὸν εἰσήγει, δὲν ἐδοκίμαζα κανένα ἀπολύτως οἴκτον.

ὡς δόξειεν ἄν εἰκὸς εἶναι, (ἔλεεινὸν εἰσιέναι τινί).

ὅντων ἐν φιλοσοφίᾳ, φιλοσοφούντων, ἀπασχολουμένων μὲ φιλοσοφικὰς συζητήσεις.

ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου.

ἄτοπόν τι πάθος, πολὺ παρόξενον ἀλλόκοτον συναίσθημα.

διαφερόντως, ὑπερβολικά, ἔξαιρετικά, περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ἀπολλόδωρος, Ἀπολλ. ὁ Φαῖληρεύς, γνωστὸς διὰ τὴν ἀφοσίωσίν του πρὸς τὸν Σωκράτη, ἐστερημένος ὅμως φιλοσοφικοῦ νοῦ. Ὁρα καὶ τὴν ὀλίγον κατωτέρῳ λέξιν: ὁ πατὴρ αὗτοῦ

πού, ἄν δὲν ἀπατῶμαι.

Κριτόβουνλος, υἱὸς τοῦ Κρίτωνος, γνωστὸς διὰ τὴν ὠραιότητά του. Ὁρα καὶ τὴν ἐπομένην λέξιν: ὁ πατὴρ αὗτοῦ.

ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ Κρίτων, συνομῆλιξ καὶ συνδημότης μὲ τὸν Σω. (ἔξι Ἀλωπεκῆς). Χρηστός, πλούσιος καὶ γενναιόδωρος, συντηρῶν ἔξι ἰδίων τὴν οἰκογένειαν τοῦ Σω. λίαν γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ ὅμωνύμου

διαλόγου, ὅπου προσφέρεται νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγὴν τοῦ φιλοσόφου. Ὁ Κρίτων ἀκόμη μετὰ τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Κριτοβούλου καὶ τοῦ Ἀπολλοδόρου προσεφέρει θήσαν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σω., νὰ ἐγγυηθοῦν ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ τίμημα τῶν 30 μνῶν (Πλ. Ἀπολ. 38 β).

Ἐρμογένης, φίλτατος τοῦ Σω., πένης, ἀν καὶ ἡτο ἀδελφὸς τοῦ πλουσίου Καλλίου.

Ἐπιγένης, νῖὸς τοῦ Ἀντιφῶντος τοῦ Κηφισιέως.

Αἰσχίνης, νῖὸς τοῦ Λυσανίου, διὰ τὸν δροῖον παραδίδεται, ὅτι ἐγραφεῖ ἐπτὰ διαλόγους,

Ἀντισθένης, Ἀθηναῖος, μαθητὴς κατὰ πρῶτον τοῦ σοφιστοῦ Γοργίου καὶ κατόπιν τοῦ Σω. Οὗτος αιμούμενος τὴν ἀπάθειαν καὶ καρτερίαν τοῦ διδασκάλου του, πρῶτος ἐδίδαξε τὴν κυνικὴν ἀδιαφορίαν διὰ τὰ ἔγκοσμα ἴδούσας τὴν κληθεῖσαν κυνικὴν σχολήν. Ὁ Ἀντισθένης διεκρίθη καὶ ὡς οἵτωρ συγγράφας καὶ ορητορικὰ ἔργα.

Κτήσιππος, ἐκ Παιανίας (παρὰ τὸ Λιόπετει τῆς Ἀττικῆς), νέος πλήρους εὐθυνμίας καὶ δομῆς, συγγενὴς τοῦ Μενέξενου.

Μενέξενος, ἐκ Παιανίας ἐξ ἐπιφανοῦς οἴκου, γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ διμωνύμου διαλόγου τοῦ Πλάτωνος.

Σιμμίας καὶ Κέβης, νεανίσκοι Θηβαῖοι (Φαίδ. 89α). Οὗτοι κατὰ πρῶτον ἤκουσαν εἰς τὰς Θύβας τὸν Πυθαγόρειον Φιλόλαον, παρὰ τοῦ δροῖον ἐμυῆθησαν εἰς τὴν Πυθαγόρειον φιλοσοφίαν, ποὺ ἴδιαιτέρως ἥσκολείτο μὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἐπειτα ἥλθον εἰς Ἀθήνας χάριν ἀνωτέρας μορφώσεως, ὅπου ἐγένοντο μαθηταὶ καὶ ἐνθουσιώδεις θαυμασταὶ τοῦ Σω., πρὸς σωτηρίαν τοῦ δροῖον προσεφέρει θῆσαν νὰ ζωηγήσουν τὰ ἀναγκαῖα χρήματα διὰ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς φυγάδευσίν του (Κρίτων 45 β). Ἐκ τούτων ὁ μὲν Σιμμίας ἐγραφεῖ 23 διαλόγους, ὁ δὲ Κέβης 3, ποὺ ὅλοι ἐχάθησαν.

Φαιδώνδης, Θηβαῖος· περὶ τούτου οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν.

Εὐκλείδης, μαθητὴς καὶ θαυμαστὴς τοῦ Σωκράτους, ἀνήκων εἰς τοὺς Ἐλεάτας, καὶ ἰδουτὴς τῆς Μεγαρικῆς σχολῆς. Πρὸς αὐτὸν κατέφυγεν ὁ Πλ. εἰς τὰ Μέγαρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σω.

Τερψίων, ἐκ Μεγάρων γνωστὸς καὶ ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ Θεατήτου.

Ἀρίστιππος, ὁ Κυρηναῖος, μαθητὴς τοῦ σοφιστοῦ Πρωταγόρου, ἀποκλίνων βραδύτερον πρὸς τοὺς δπαδοὺς τοῦ Ἡρακλείτου ἐγγν-

οίσθη μὲ τὸν Σω. καὶ συνεδέθη μαζί του. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σω. ἔδοσε τὴν Κυρηναϊκὴν σγολήν, δεξομένην ὡς τὸ μεγαλύτερον ἀγαθὸν τὴν ἡδονήν, ἐνεκα τοῦ δποίου καὶ Ἡδονικὴ σγολὴ ἀπεκλήθη.

Κλεόμβροτος, ἐξ Ἀμβρακίας, τύπος συναισθηματικός· κατὰ τὸν Καὶ λίμανον (ἐπίγρ. 24) δὲ Κλ. ὅταν ἀνέγνωσε τὸν Φαίδωνα, ηὔτοκτονητείτησε λέγων: Χαῖρε, Ἡλιε...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 3

ἔωθεν, (ἔως, ἥώς, ἔωθινός) πρωὶ-πρωί.

δικαστήριον, τὰ πλεῖστα δικαστήρια τῶν ἡλιαστῶν ἦσαν πλησίον τῆς ἀγορᾶς κειμένης Α. τοῦ λεγομένου σῆμερον Θησείου.

παρηγγείλαμεν ἀλλήλοις, συνεφωνήσαμεν μεταξύ μας.

ύπακούω, ἐπὶ θυρωδῶν ἀνοίγω.

λύουσι, λύουν ἀπὸ τὰ δεσμά, τὴν ποδοκάκην ἢ τὸ ἔῦλον, μὲ τὰ δποῖα ἔδεναν τοὺς φυλακισμένους, ὅπως φαίνεται, μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκτελέσεως.

ἐπισκών, χρονοτριβήσας, ἀργοπορήσας.

καταλαμβάνω, εὑρίσκω.

Ξανθίπτη σύζυγος τοῦ Σω. μὲ τὴν δποίαν ἀπέκτησεν οὗτος τοία τέκνα, τὸν Λαμπροκλέα, τὸν Σωφρονίσκον καὶ τὸν Μενέξενον (Πλ. Ἀπολ. 34 δ). Τὰ περὶ κακοτροπίας τῆς Ξανθίπτης εἶναι μᾶλλον ἀβάσιμα ὀφειλόμενα εἰς τοὺς κωμικούς. Τούναντίον ἐκ τοῦ Φαίδωνος προκύπτει, ὅτι ἡ Ξ. ἥτο καὶ στοργικὴ καὶ εὐαίσθητος σύζυγος.

ἀνευφημῶ, βάλλω γοεράν φωνήν, ξεφωνίζω.

ὕστατον δή, διὰ τελευταίαν λοιπὸν φοράν, νὰ διὰ τελευταίαν φοράν.

κόπτομαι, (κοπτός, κοιμίδς) κτυπῶ τὸ στῆθος ἢ τὴν κεφαλήν μου.

ώς θαυμασίως πέφυκε, πόσον παραδόξον σχέσιν ἐκ φύσεως ἔχει, τί περίεργος πολὺ εἶναι ἡ σχέσις του...

τῷ μὴ ἐθέλειν μὲν αὐτῷ παραγίγνεσθαι ἄμα τῷ ἀνθρώπῳ... σκεδόν τι ἀναγκάζεσθαι..., διότι δὲν θέλουν μὲν (μὰ τὴν ἀλήθειαν) αὐτὰ νὰ ἔρχωνται ταυτοχρόνως εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐάν δέ..., εἶναι σκεδὸν ἡναγκασμένος...

διώκω, ἐπιδιώκω, ἐπιζητῶ,
ἐννοῶ, στοχάζομαι, προσέχω.

Αἴσωπος, δοῦλος τοῦ Σαμίου Ἱάδμονος ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον
ῆμισυ τοῦ βου π.Χ. αἰῶνος. Οὗτος διηγεῖτο μὲν χάριν μύθους εἰς πε-
ζὸν πρὸς παραίνεσιν. Οἱ μέχρι σήμερον φερόμενοι ὡς μῦθοι τοῦ Αἰ-
σώπου εἶναι παράφρασις τῶν Αἰσωπείων μύθων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 4

ύπολαβών, συγνὴ ἡ χρῆσις τοῦ ρ. ὑπολαμβάνω παρὰ Πλ. ἐπεμ-
βάνω εἰς τὴν συζήτησιν, ἀποκρίνομαι, διακόπτω, λαμβάνω τὸν λόγον
καὶ ἀποκρίνομαι.

ῶν, καθ' ἔλξιν, ἀντὶ ἄ...

ἐντείνας, (εἰς μέτρον, εἰς ἔπος) στιχουργήσας.

προοίμιον, ἔσμα ἀδόμενον ὑπὸ τῶν φαντασῶν πρὸς τιμὴν τῶν
θεῶν πρὸ τῶν ἐπῶν, ὕμνος. Διὰ ποίον λόγον ἔκαμεν ὁ Σω. τὸν ὕμνον
εἰς τὸν Ἀπ. μᾶς τὸ ἐξηγεῖ ἀκολούθως ὡς καὶ ἐν 85 β τοῦ Φαίδωνος
«ἔγὼ δὲ καὶ αὐτός που οἶμαι διμόδουλός γε εἶναι τῶν κύκνων καὶ ἵε-
ρος τοῦ αὐτοῦ θεοῦ (Ἀπόλλωνος), καὶ οὐ κείδον τὴν μαντικὴν ἔχειν
παρὰ τοῦ δεσπότου».

ἀτάρ, ἐπικόν, ὥσαύτως, ἀλλά, ἀλλ' ὅμως.

Εὔηνος, Πάριος σοφιστὴς καὶ ποιητής, ἀκμάσας κατὰ τὸν Ε'
π. Χ. αἰῶνα Ἡτο πρεσβύτερος τοῦ Σωκράτους καὶ ἐδίδασκε τὴν τέ-
χνην τὸν ἀντὶ εὐτελοῦς ποσοῦ.

ὅ τι ποτὲ διανοηθείς, τί τέλος πάντων σκοπῶν, μὲ ποίαν ἀραγε-
σκέψιν.

ἀντίτεχνος, ἀντίζηλος ἐν τῇ τέχνῃ.

ἀποπειρώμενος, τί λέγει, δοκιμάζων τί σημαίνουν, προσπαθῶν
νὰ ἔξαριθώσω τὴν σημασίαν, τὸ νόημα...

ἀφοσιοῦμαι, ἐκπληρῶ θρησκευτικὸν καθῆκον, ἀπὸ θρησκευτικὴν
εὐλάβειαν κάνω κατί· ἀλλὰ—ἔκαμα τὰ ποιήματα—προσπαθῶν νὰ
ἔξηγήσω (ἔξαριθώσω) τὸ νόημα κάποιων δνείσων μου καὶ ἐκπληρῶν
ἔτσι ἔνα θρησκευτικὸν καθῆκον, μήπως τυχὸν ὁ θεὸς εἰς τὰ ὄντειρά μου
ἔννοοῦσε νὰ κάνω αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν μουσικήν.

ἄρα, ἵσως, τυχόν.

μουσική, πᾶσα τέχνη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Μουσῶν, καλλιτε-

χνική, πνευματική, καὶ ίδια ἡ μουσική. Πρῶτοι οἱ Πυθαγόρειοι ἐκάλεσαν τὴν φιλοσοφίαν μουσικήν, ἔπειτα δὲ ὁ Πλάτων, ἐδῶ μουσικὴν ἐννοεῖ τὴν φιλοσοφίαν.

παρακελεύομαι, προτρέπω, παρακινῶ τινὰ πρὸ τῆς πρᾶξεως.

ἐπικελεύω καὶ διακελεύομαι, ἐνθαρρύνω κατ' αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν.

θέουσι, μετοχὴ (φ. θέω) θέοντες, οἵ δρομεῖς.

δημώδης μουσική, ἡ ποίησις ποὺ εἶναι μουσικὴ κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ.

ἀσφαλέστερον, ἐννοεῖται τὸ ἔδοξεν.

μετὰ δὲ τὸν θεόν, βραχυλογία, ἀντί: μετὰ δὲ τὸ εἰς τὸν θεόν προοίμιον.

μῦθος, διήγησις φανταστική, ἐνῷ λόγος εἶναι διήγησις πραγματικῶν γεγονότων.

ἡπιστάμην, ἐνεθυμούμην, εἶχα προχείρους εἰς τὴν μνήμην μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5

ἔργωσθαι, (ζόννυμαι) ὃς εἶναι καλά, τοῦ στέλλω τοὺς χαιρετισμούς μου, πρόσφερε τοὺς χαιρετισμούς μου.

διώκω, ἀκολουθῶ.

οἷον.. τοῦτο, οἶον ἔστι τοῦτο, ὁ παρακελεύει· σύμπτυξις δύο προτάσεων.

πολλά, πολλάκις, τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος.

οὐδὲ ὄπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

δαί, κοινὸς τύπος τοῦ δὴ ἐν τῷ διαλόγῳ, ἐν χρήσει μὲν ἐρωτηματικὸς λέξεις πρὸς ἐκφρασιν θαυμασμοῦ ἢ περιεργείας· τί δαί; τί λοιπόν; ἀλλὰ τί λοιπόν; καὶ πῶς λοιπόν;

ἢ, ἀντὶ ἔφη, γ' ἐν. παρατ. ἢ ἀερ. β' τοῦ ἥμιτ (lat. inquam, aio).

μέτεστιν (ὅτῳ) τούτου τοῦ πράγματος, ὅποιος μετέχει τῆς φιλοσοφίας (τ.τ. πράγματος).

βιάσεται αὐτόν, θὰ αὐτοκτονήσῃ.

καθῆκε, (φ. καθίημι) κατεβίβασε.

Φιλόλαος, Πυθαγόρειος φιλόσοφος ἀπὸ τὸν Κρότωνα ἢ τὸν Τάραντα ζήσας τὸν Ε' π. Χ. αἰῶνα. 'Υπῆρξε πιθανῶς μαθητὴς τοῦ Πυθαγόρου καὶ κατέφυγεν εἰς τὰς Θήβας μετὰ τὸν διωγμὸν τῶν Πυθα-

γιορείων τῆς Μ. Ἐλλάδος περὶ τὸ 430 π. Χ. ὅπου ἐχοημάτισε διδάσκαλος τοῦ Σιμύιου καὶ τοῦ Κέβητος. Εἰς τὸν Φιλόλαον ἀποδίδονται ἀποσπάσματά τινα, τὰ δποῖα μὲν μερικὰ χωρία τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Πλάτωνος ἀποτελοῦν μοναδικὴν πηγὴν τοῦ Πυθαγορισμοῦ. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ δοξασία τοῦ Φιλολάου, ὅτι ἡ γῆ σημειώνει καθ' ἑκάστην μίαν περιστροφὴν περὶ ἑαυτὴν καὶ κατ' ἓτος μίαν δομούν περὶ τὸ κεντρικὸν πῦρ, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος. Τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ Φιλ. ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τοῦ συστήματος τοῦ Κοπερνίκου. Ἀναφέρεται δέ, ὅτι παρὰ τούτου ἥγόρασεν δὲ Πλάτων, εὐρισκόμενος εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, τὸ σύγγραμμά του «Κόσμος, Φύσις, Ψυχὴ» ἀντὶ 100 μνῶν, γενόμενος οὕτως ἐνήμερος τῶν Πυθαγορείων δοξασιῶν, περὶ τῶν δποίων ἀδριστα μόνον εἶχεν ἀκούσει δὲ Σωκράτης.

Οἱ Πυθαγόρειοι ἀπετέλουν ἔταιρείας, «συνέδρια ἢ ὄμακοια (δομοῦ - ἀκούειν)», ποὺ ἐπεδίωκον ὅχι μόνον θρησκευτικοὺς καὶ ἡθικοὺς σκοπούς, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικοὺς καὶ πολιτικούς.

Ἡ ψυχὴ παρὰ τούτων ἐθεωρεῖτο ὡς ἀρμονία. Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ ἡμισυ τοῦ κύκλου, τὸ δὲ ἄλλο ἡμισυ, ἡ συμπλήρωσις τῆς ἀρμονίας, κεῖται ἐκτὸς τοῦ κόσμου τούτου, τοῦ δποίου μετέχει μόνον ἡ ψυχὴ. Ἐπίστευον ἀκόμη εἰς τὴν μετεμψύχωσιν, ποὺ εἶναι δόγμα παραμένον ἀπὸ τοὺς Ὁρφικούς. Ὡς φαίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ Φαίδωνος, τὸ σῶμα θεωρεῖται παρὸν ἀντῶν ὡς φυλακὴ τῆς ψυχῆς, ἡ δποία πολλάκις ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωήν, καὶ ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς τελειότητός της ἐγκλείεται εἰς σώματα ζώων ἢ ἀνθρώπων κλ. Ὅθεν ἀπηγένετο σωματικὴ καὶ πνευματικὴ ὑγεία, ἡθικότης καὶ ἐγκράτεια, ἀποχὴ σαρκῶν ζώων καὶ κυνάμων, κάθαρσις τῆς ψυχῆς, καὶ ἐν γένει βίος εὔκοσμος καὶ ἀρμονικός, δπως ἀρμονικὸν εἶναι τὸ σύμπαν, τὸ δποῖον δὲ Πυθ. πρῶτος ἐκάλεσε κόσμον.

συγγεγονότες Φι., ἐνῷ ἔχετε χρηματίσει μαθηταί, ἀκροαταὶ τοῦ Φιλολάου.

οὐδέν γε σαφές, οἱ Πυθαγόρειοι ἐδίδασκον μὲν συμβολικὰ ἀποφθέγματα, μὲν παραγγέλματα καὶ κανόνας αἰνιγματικοὺς καὶ ἐπειτα ἐσιώπων, ἵνα διὰ τοῦ μυστηρίου ἀσκήσουν ὑποβολὴν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν. Ἡ ἐχεμύθεια προσέτι ἥτο κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν Πυθ. Ἡ αὐτὴ ἐχεμύθεια παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ Ἐλευσίνια μυστήρια ὡς καὶ εἰς τὰς νεωτέρας στοὰς τῶν τεκτόνων.

καί, δι σύνδεσμος καὶ πρὸ τῶν ὑπερθετικῶν σημαίνει ἐπίτασιν, ὅλως ἔξαιρετικῶς.

διασκοπῶ, ἐρευνῶ, ἔξετάζω, ἔξετάζω λεπτομερῶς.

μυθολογῶ, διηγοῦμαι ὑπὸ μօρφήν μύθου, διηγοῦμαι μὲ μύθους.

Ο Πλάτων, ὃπου δὲν ἐπαρκεῖ ἡ διαλεκτικὴ ἀπόδειξις, δὲν διστάζει νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τοὺς μύθους (ὅρα καὶ κεφ. 14, 70 β).

ἐν.. ἥλιον δυσμῶν χρόνῳ, ἡ νόμιμος ὥρα διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν καταδίκων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 6

νῦν δή, πολλάκις ἀπαντᾶται παρὰ Πλ. καὶ σημαίνει πρὸ διάγου, μόλις τώρα δά.

Ἴσως μέντοι θαυμαστόν... καὶ οἵς βέλτιον τεθνάναι ἢ ζῆν, ἵσως ὅμως θὰ σοῦ φανῇ παράδοξον, ἐὰν τοῦτο (δηλ. τὸ μὴ θεμιτὸν εἶναι ἔαυτὸν βιάζεσθαι) μόνον ἐξ ὅλων τῶν ἄλλων εἶναι ἀπλοῦν—δεν παρουσιάζει καμίαν ἔξαιρεσιν—καὶ οὐδέποτε ἐμφανίζεται διαφορετικὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἐμφανίζονται τὰ ἄλλα πράγματα (πλοῦτος, δόξα κλ.), ὑπὸ τινας περιστάσεις καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμη οἱ δοποὶ θεωροῦν προτιμότερον τὸν θάνατον τῆς ζωῆς. (δηλ. ἐνῷ διὸ ὅλα τὰ πράγματα δύναται νὰ ὑπάρχῃ διζογνωμία, διὰ τὴν αὐτοκτονίαν μία μόνον γνώμη εἶναι : διτὶ πάντες τὴν θεωροῦν ἀνίερον, καὶ αὐτοὶ ἀκόμη ποὺ προτιμοῦν τὸν θάνατον τῆς ζωῆς). (Τινὲς ὡς διασάφησιν τοῦ τοῦτο δέχονται τὸ τεθνάναι, τὸν θάνατον).

ἴτιτο, βιωτικόν, ἀττικὸν ἴτιτο (οἶδα), ἦς εἶναι μάρτυς μου.

φωνή, διάλεκτος.

οὕτιτο, ἐκ πρώτης δψεως, χωρὶς ἀκριβῆ ἔξέτασιν.

οὐ μέντοι (ἄλογόν ἐστιν) ἀλλ᾽ ἴσως γ' ἔχει τινὰ λόγον, λιτότης, καὶ ὅμως δὲν εἶναι παράλογον, ἀλλ᾽ ἀπεναντίας ἔχει σοβαρὰν δικαιολογίαν.

ἀπορρήτοις, ἐννοεῖ μᾶλλον τὴν ἀπόρρητον διδασκαλίαν τῶν Πυθαγορείων καὶ οὐχὶ ἀπορρήτους λόγους τῶν Ὁρφικῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω λεχθέντων : «οὐκ ἀκηκόατε... Φιλολάφ συγγεγονότες;» εἶναι φανερόν. Τοῦτο ἀκόμη μαρτυρεῖ καὶ ἄλλο χωρίον τοῦ Πλ. Νόμ. 902 β. Εἶναι ὅμως βέβαιον, διτὶ τὰς περὶ ψυχῆς ἴδεας κλ. τῶν Ὁρφικῶν εἶχον δεκθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι. (ὅρα καὶ 63 γ, 67 γ, 69 γ, 70 γ).

φρουρά, εἰρητή, φυλακή.

διδεῖν, ρ. διορῶ, κατανοῶ πλήρως.

σημαίνω, δίδω σημεῖον νὰ εἴπῃ τις ἢ νὰ πρόξῃ τις τι, διὰ σημείου δεικνύω, ὑποδεικνύω.

ταύτη, κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, μὲ τὴν λογικὴν αὐτὴν σειράν, δι' αὐτό.

ἀνάγκη, ἄφευκτος μοῖρα, ἐπιβαλλομένη ὑποχρέωσις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7

ὅφδιώς, προθύμως, εὐχαρίστως.

ἔσοικε... ἀτόπῳ, δόμοιάζει μὲ ἀνακολουθίαν· μετριάζεται οὕτως ἢ ἔκφρασις καὶ δὲν λέγει : τοῦτο εἶναι ἀνακολουθία, ἀτόπον.

φρονιμώτατοι, οἱ φιλόσοφοι.

θεραπεία, ἐπιμέλεια, στοργικὴ φροντίς.

οὐκ ἔχει λόγον, εἶναι ἀδικαιολόγητον· (λιτότης).

αὐτός, μόνος του.

ὅ τι μάλιστα, ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον.

εἰκός (ἐστιν), εἶναι τούναντίον.

πραγματεία, ἡ φιλοσοφικὴ ἔφευνα, ἔξυπνη ἀντίρρησις.

ἀνερευνᾶ λόγους, ἀναζητεῖ ἀντιλογίας, ενδίσκει ἀντιρρήσεις.

νῦν γε καὶ μοι αὐτῷ δοκεῖ λέγειν τι, (τι = κάτι σοβαρόν).

ώς ἀληθῶς, τῇ ἀληθείᾳ, πραγματικῶς, τῷ ὅντι.

τείνω τὸν λόγον, (εἴς τινα) μεταφράζει ἐκ τοῦ τόξου, ἔχω τινὰ ὡς στόχον, ἀποβλέπω, κάνω ὑπαινιγμόν.

ὅφδιώς, χωρὶς τύψιν συνειδήσεως, μὲ Ἐλαφρὸν καρδίαν.

πάνυ μὲν οὖν, πάνυ γε, βεβαιότατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 8

πιθανώτερον, πειστικώτερον.

ἡδίκουν ἄν, θὰ εἴχον ἀδικον, θὰ ἔκαμνα ἀσχῆμα.

ἄνδρας, ἐν τῇ Ἀπολογίᾳ, κεφ. 32, 41α δονομάζει ὡς τοιούτους τούς : Μίνων, Ραδάμανθυν, Αἰακόν, Τοιπτόλεμον, Ὁρφέα, Μουσαῖον, Ἡσίοδον, Ὁμηρον κ. ἄ.

πάνυ δισχυρῶς ομαι, πιστεύω ἀκραδάντως, ὑποστηρίζω μὲ ἐπιμονήν.

θεούς, ἐφ' ὅσον προηγεῖται τὸ παρὸν ἀνδρας τε, ἔπειτε νῦν ἀκολουθηθῆ καὶ παρὰ θεούς, ἐνεκαὶ ὅμως τῆς παρεμβληθείσης προτάσεως καὶ τοῦτο μέν... ἀρχίζει νέα σειρὰ τοῦ λόγου.

ἥξειν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἐλπίζω ἀφίξεσθαι.

όμοίως, (ὅπως θὰ ἡγανάκτον, ἐὰν δὲν εἶχον τὴν πεποίθησιν αὐτήν), δὲν ἔχω τοὺς ιδίους λόγους νῦν ἀγανάκτω.

τι, κάτι σοβαρόν, κάτι ποὺ ἀρχίζει, δημοσ. 7, 63α.

πάλαι λέγεται, ἡ παράδοσις ἀναφέρει· παλαιὰ παράδοσις τοῦ Ὀρφισμοῦ, ποὺ ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι. (ὅρα καὶ 67γ, 69γ, 70γ). Καὶ ὁ Ὄμηρος μᾶς περιγράφει (Ὀδυσ. δ, 563) τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀγαθῶν εἰς τὸ Ἡλύσιον πεδίον.

αὐτὸς ἔχων τὴν διάνοιαν ταύτην, κρατῶν μόνος σου αὐτὴν τὴν γνώμην.

πρῶτον δέ, πρωτύτερα ὅμως, προηγουμένως ὅμως.

σκεψώμεθα, (ρ. σκοπῶ) ἔξετάζω, ἔρωτῶ.

οἱ μέλλων σοι δώσειν τὸ φάρμακον, οὗτος ἐλέγετο δήμιος, δημόσιος κ.ἄ. καὶ ὡς μὴ καθαρὸς κατοικοῦσε ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν εἰσερχόμενος μόνον, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἔργον του.

μᾶλλον, μ. τοῦ δέοντος β' ὁ. συγκρ. Ἡ μᾶλλον τοῦ δέοντος κίνησις ἐγίνετο αἰτία ὑπερβολικῆς θερμάνσεως, ἐνεκαὶ τῆς δοπίας ἐγίνετο πέψις τοῦ κωνείου.

προσφέρειν τῷ φαρμάκῳ, νὰ χοησιμοποιοῦν ὡς ἀντιδραστικὸν κατὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ φαρμάκου.

εἰ δὲ μή, εἰ δὲ ἄλλως.

ἔα καιόρειν αὐτὸν, πές του χαιρετίσματα, ἢ (φε)ς τον καὶ ἂς λέη, μὴ σὲ μέλη δι' αὐτόν.

ἀποδίδωμι τὸν λόγον, ἀπολογοῦμαι, δικαιολογοῦμαι.

ῶς μοι, πῶς μοῦ...

εἰκότως, εἰκότως θαρρεῖν.

οἴσεσθαι, (ρ. φέρω) κερδίζω, ἀποκτῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 9

κινδυνεύουσι, κ. λεληθέναι τοὺς ἄλλους, νομίζουν ὅτι ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχὴν τῶν ἄλλων, ὅσοι δηλ. εἶναι γνήσιοι φιλόσοφοι νομίζουν, ὅτι δὲν τοὺς ὑποπτεύονται οἱ ἄλλοι ἀνθρωποι, ὅτι...

ὅρθῶς ἀπτόμενοι φιλοσοφίας, οἱ γνήσιοι φιλόσοφοι.
ἐπιτηδεύω, ἐπαγγέλλομαι, ἐπιδιώκω.

ἀποθημῆσκειν τε καὶ τεθνάναι, καὶ νὰ πεθαίνουν καὶ νὰ εἶναι
νεκροί. (τὸ α' σημαίνει τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ζωῆς μεταβολήν, τὸ β'
τὸν χρόνον, ποὺ ἔχει τις ἀποθάνει).

δήπου, βεβαίως, ἀν δὲν ἀπατῶμαι.

προθυμοῦμαι, ἐπιδιώκω μὲν ζῆλον.

γελασείω, ἐφετικόν, ἔχω ὅρεξιν νὰ γελάσω.

οἱ πολλοί, οἱ πολλοὶ ἀνθρώποι, τὸ πολὺ κοινόν.

ξυμφάναι ἄν, ο. ξύμφημι, συμφωνῶ.

τοὺς παρ' ἡμῖν, ἐννοεῖ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ δοποῖ οι κατεδίκασαν
τὸν Σω., κατ' ἄλλους ἐννοεῖ τοὺς Θηβαίους ὃς ἀμβλεῖς τὸν νοῦν, δο-
θύτερον τὸ πρῶτον.

σφᾶς γε οὐ λελήθασιν, δὲν ἔχουν διαφύγει τὴν προσοχήν των
(τῶν πολλῶν ἀνθρώπων), οἱ πολλοὶ ἀνθρώποι ἔχουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι..

οἵου θανάτου, καὶ ποίου εἴδους θανάτου εἶναι ἀξιοί.

θανατῶσι, ο. θανατάω -ῶ ἐφετ. ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον.

ἢ, πῶς.

εἴπωμεν γάρ πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς χαίρειν εἰπόντες ἐκείνοις,
ἄς συζητήσωμεν λοιπὸν μόνοι μας χωρὶς νὰ λάβωμεν ὑπ' ὅψει μας
ἔκείνους.

Καὶ (ἡγούμεθα) τὸ τεθνάναι εἶναι τοῦτο, χωρὶς μὲν γε-
γονέναι τὸ σῶμα... Ὁ δρισμὸς τοῦ θανάτου εἶναι λίαν ἐνδιαφέρων
διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τοῦ διαλόγου, ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ χωρίου
τούτου.

ἄρα, ἵσως, τυχόν, δπως καὶ εἰς τὸ κεφ. 4, 61 α.

ξυνδοκεῖ μοι, εἶμαι σύμφωνος καὶ ἐγώ, συμμερίζομαι καὶ ἐγὼ
τὴν γνώμην τινός.

τούτων, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, ἀπὸ τὰ ἐφεξῆς.

εἴσεσθαι, ο. οἴδα.

σπουδάζω, ἐνδιαφέρομαι σοβαρῶς.

ἱμάτια διαφέροντα, ἱμάτια πολυτελῆ, ἐκλεκτά. Εἶναι γνωστόν,
ὅτι εἰς τὰς Ἀθ. κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σω. ὑπῆρχε μεγίστη πολυτέ-
λεια ἐνδυμάτων, ὑποδημάτων κλ., τὰ ὅποια ὁ φιλόσοφος κατεφρόνει,
φροδῶν μόνον τὸν περίφημον τρίβωνα.

πραγματεία, ἐνασχόλησις, ἀσχολία.

ἀπολύω, προσπαθῶ νῦν ἀποχωρίσω, προσπαθῶ νῦν ἀπολυτρώσω.
τείνειν ἐγγύς, βαδίζειν ἐγγύς, β. πολὺ πλησίον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 10

Τί δὲ δῆ, (δοκεῖ σοι).

φρόνησις, ἡ πραγματικὴ γνῶσις τῶν ὄντων (ὅρα καὶ 66 δ.)
οἱ ποιηταὶ ἀεὶ θρυλοῦσιν, συγνάκις ἐπαναλαμβάνουν οἱ ποιη-
ταί.

Τούτων οἱ πλεῖστοι ἦσαν φιλόσοφοι, οἱ δποῖοι ἔξέθεσαν τὰς φι-
λοσοφικὰς θεωρίας των ποιητικῶν π.γ. δ Ὁράκλειτος: πακοὶ μάρτυ-
ρες ἀνθρώποισιν ὁφθαλμοὶ καὶ δάται δ Παρμενίδης: ἄσκοπον (τυφλὸν)
τὸ δόμα καὶ ἡχήσεσσα ἡ ἀκοή· δ Ἀναξαγόρας: ὑπὸ ἀφανδότητος (ἀτε-
λείας) αὐτῶν (τῶν αἰσθήσεων) οὐδενατοί ἐσμεν κρίνειν τὸ ἀληθές· δ
ποιητὴς Ἐπίχαρις; νοῦς δοῦ καὶ νοῦς ἀκούει, τὰ δὲ ἄλλα πάντα κω-
φὰ καὶ τυφλά· δόμοίως καὶ δ Ἐμπεδοκλῆς, ἀποσπ. 4, 9· δ Ὁμηρος
Ἰλ. Ε, 127. (ὅρα καὶ εἰσαγωγὴν).

σχολῆ, δυσκόλως, ἀκόμη δλιγάτερον.

τὸ λογίζεσθαι, ἡ καθαρὰ πνευματικὴ ἐνέργεια χωρὶς συμμετο-
χὴν τῶν αἰσθήσεων.

εἴπερ που ἄλλοθι, κεφ. 2, 58 ε.

ὄντα, τὰ ὄντως ὄντα, αἱ ἰδέαι. (ὅρα κεφ. 19, 74 α, ὡς καὶ εἰσα-
γωγὴν).

παραλυπῶ, ἐνοχλῶ.

ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ζήτησιν τῶν ἰδεῶν.

τί δὲ δὴ τὰ τοιάδε. (λέγεις).

δίκαιον αὐτό, αὐτὴ ἡ ἰδέα τοῦ δικαίου ἀνεξάρτητος, χωρὶς κα-
νένα δεσμὸν πρὸς τὸν ἀνθρώπον, τὰ πράγματα κλ.

καὶ ἐνὶ λόγῳ (εἰπεῖν) περὶ τῆς οὐσίας ἀπάντων τῶν ἄλλων,
δὲ ἔκαστον τυγχάνει ὅν, δηλαδὴ ἐκεῖνο τὸ δποῖον (τί) εἶναι ἔκαστον.
Τὸ δὲ .. ὃν ἐπεξηγεῖ τὸ τῆς οὐσίας.

ὅς ἀν μάλιστα... περὶ οὗ σκοπεῖ, δποῖος δηλαδὴ ἀπὸ ἡμᾶς
περισσότερον καὶ ἀκριβέστερον ἔχει προετοιμασθῆ νὰ ἐννοήσῃ — ἔξε-
τάσῃ — αὐτὸ καθ' ἐαυτὸ κάθε πρᾶγμα, ἀπὸ ὅσα ἔξετάζει, αὐτός...

ἴοι ἀν ἐγγύτατα τοῦ γνῶναι, ἥθελε κατανοήσει κατὰ μεγίστην
προσέγγισιν, ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ πλησιέστατα εἰς τὴν γνῶσιν.

παρατιθέμενος ἐν τῷ διανεῖσθαι, ἔχων ὡς βοηθόν, χρησιμο-
πιῶν, κατὰ τὴν πνευματικήν του ἐνέργειαν.

εἰλικρινής, καθαρός.

ώς ἔπος είπειν, συντόμως εἰπεῖν, κοντολογῆς.

ύπερφυσῶς ὡς ἀληθῆ, ἐκτάκτως ἀληθῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 11

παρίσταται δόξα, ἐπέρχεται ἵδεα, προκύπτει ἀντίληψις.

πινδυνεύει τοι ὕσπερ ἀτραπός τις ἐκφέρειν ἡμᾶς μετὰ
τοῦ λόγου ἐν τῇ σκέψει, πλησιάζει βεβαίως νὰ μᾶς φέρῃ εἰς τὸ
τέρμα (ἐκρέω, ἔξαγω ἐκ δυσκόλου θέσεως) — σκεδὸν μᾶς βγάζει ἀπὸ
τὴν δύσκολον θέσιν—τρόπον τινὰ μία ἀτραπός, δταν τὴν συνοδεύῃ ὁ
ὅρθος λόγος κατὰ τὴν ἔρευναν (καὶ ἡ ἀτραπός αὐτὴ εἶναι ἡ ἵδεα, ὡς
ἔριηνεύει ὁ Robín), ὅτι . . .

οὐ μή, μὲ νποτ. ἀόρ. Ισχυρὰ ἀρνησις.

εἰδωλα, πλάσματα τῆς φαντασίας.

τὸ λεγόμενον, καθὼς λέγει ὁ κόσμος.

ἔγγιγνεται, ἀπροσώπως εἶναι δυνατόν.

ἀσχολίαν ἄγω, δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀσχοληθῶ.

παραπίπτω, ἀκαίρως παρεμβαίνω.

ἔσται, (τοῦτο) οὖ... , φρονήσεως, ἐλξις ἀντί: φρόνησις, ἐπεξή-
γησις εἰς τὸ τοῦτο.

λόγος, συζήτησις, ἡ συλλογιστικὴ σειρά.

όμιλω, ἔχω σχέσιν, προσέχω, ἀπασχολοῦμαι.

ἀναπίμπλαμαι, μολύνομαι.

ἀπολύω, ἀπελευθερώνω, διότι τὸ σῶμα εἶναι τὰ δεσμὰ τῆς ψυχῆς.

τοιούτων, μετ' ἄλλων καθαρῶν, ὡς τῶν ἵδεων.

δι' ἡμῶν αὐτῶν, μὲ μόνην τὴν ψυχήν μας.

ἴσως, λιτότης, ἀσφαλῶς, χωρὶς ἀμφιβολίαν.

μὴ οὐ... ἢ, (φοβοῦμαι) μή . . .

όρθῶς φιλομαθεῖς, οἱ πραγματικοὶ φιλόσοφοι.

παντός γε μᾶλλον, περισσότερον βέβαια ἀπὸ κάθε ἄλλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 12

ἀφικομένῳ (τινὶ ἐκεῖσε) οἶ..., ὅπου . . .

πολλὴ πραγματεία, ἡ μακρὰ καὶ ἐπίπονος σπουδῆ.

οἱ, ἐγκλ. ἀντὶ οὗ, δοτ. ἀντων. οὗ, ποιητ. αἵτ. ὑπὸ αὐτοῦ.

ῶσπερ κεκαθαρμένη, τρόπον τινὰ καθαρά, σὰν ἀποκαθαρμένη.

λόγος, παράδοσις παλαιὰ τοῦ Ὁρφισμοῦ, ποὺ ἐδέχθησαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα καὶ 63γ, 69γ, 70γ).

συναγείρομαι, συνέρχομαι, συμμαζεύομαι.

ἀθροίζομαι, συγκεντρώνομαι. ‘Ο Σω. ὅντως παρεδίδετο εἰς βα-
μυτάτους συλλογισμούς, δόποτε ἔπαινε πᾶσα ἐνέργεια τῶν αἰσθήσεων,
ὅπως συνέβη κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἰς τὴν Ποτείδαιαν: «Συγκεντρω-
μένος (ό Σω.) εἰς μίαν σκέψιν του ἐστέκετο ἀπὸ τὴν αὐγὴν εἰς τὸ
ἴδιον σημεῖον καὶ ἐσυλλογίζετο. Καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐπροχωροῦσεν εἰς τὴν
σκέψιν, ἀντὶ νὰ τὰ παρατήσῃ, ἐξηκολούθει νὰ στέκεται καὶ νὰ τὴν
ζητῇ. Καὶ εἶχε μεσημεριάσει πλέον, καὶ ὁ κόσμος τὸν ἐπῆρεν εἰδῆσιν
καὶ μὲ κατάπληξιν ἀνεκοίνωνεν δὲν ἔνας εἰς τὸν ἄλλον, ὅτι δὲ Σωκράτης
ἀπὸ τὸ πρῶτον στέκεται ἐκεῖ καὶ παρακολουθεῖ κάποιαν σκέψιν του. Εἰς
τὸ τέλος (εἶχε βραδυάσει ἐν τῷ μεταξὺ) μετὰ τὸ δεῖπνον μερικοὶ Ἰωνες
ἔσυραν ἔξω τὰ στρώματά των, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ κοιμηθοῦν εἰς τὰ δρο-
σερά, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ παραφυλάξουν, ἀν δὰ ἐστεκεν ἔτσι ἀκίνητος
καὶ τὴν νύκτα. Καὶ αὐτὸς ἔμεινε πράγματι ὅρθιος, ὡς ποὺ ἐχάραξεν ἦ
αὐγὴ καὶ ἀνέτειλεν δὲν ἥλιος. “Υστερα ἔκαμε τὴν προσευχήν του εἰς τὸν
ἥλιον καὶ ἀπεμακρύνθη» (Πλ. Συμπ. 220γ, μετάφρ. Συκουντρῆ).

παρασκευάζονθ' ἔαυτόν... οὕτω ζῆν, ἐνῶ ἔνας ἄνθρωπος
ἀφ' ἐνὸς παρασκευάζεται εἰς τὴν ζωήν του νὰ ζῇ ἔτσι, ὥστε νὰ είναι
ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερα πρὸς τὸν θάνατον... .

διαβάλλομαι, εὑρίσκομαι εἰς ἔχθραν.

πανταχῆ, κατὰ πάντα τρόπον, ἀπολύτως.

πολλὴ ἀλογία, μεγάλος, χονδροειδής παραλογισμός.

ἀπηλλάχθαι, ἐκ τοῦ ἐλπίσεις ἐστιν.

παιδικά, τὰ ἐρώμενα, τὰ προσφιλῆ.

εἰς “Αἰδουν, π.χ. δὲν Ὁρφεὺς κατῆλθεν εἰς τὸν “Ἄδην χάριν τῆς συζύ-
γου του Εὐρυδίκης. ‘Ο Αχιλλεύς, ἀν καὶ ἐγνώριζε, ὅτι θ' ἀπέθησκε,
ἐὰν ἐφόνευε τὸν “Εκτορα, ἐν τούτοις δὲν διστάζει νὰ τὸν φρονεύσῃ ἐκ-
δικούμενος τὸν θάνατον τοῦ Πατρόκλου, ἵνα συναντήσῃ εἰς τὸν “Ἄδην
— ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν ἀγαπημένον φίλον του.

ἐντεύξεσθαι, ἐπεξ. εἰς τὸ ταῦτα.

ἄλλ' ἥ, ἥ, παρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 13

δν ἄν ἴδης.. ἐπεξήγ. εἰς τὸ τοῦτο.

οὐκ ἄρ' ἦν, δ σύνδ. ἄρα μὲ παρατ. σημαίνει γνῶσιν ἀληθείας, ποὺ δὲν ἔγνωσίζομεν, ἐπομένως δὲν ἦτο (ὅπως ἔνομίζομεν) φιλόσοφος... φιλότιμος, φιλόδοξος.

τὰ ἔτερα, τὸ ἔτερον, δ πληθ. ἵσως διότι πολλὰ εἶναι τὰ εῖδη τοῦ φιλοχοημάτου καὶ φιλοτίμου.

ἡ ὄνομαζομένη, ἡ λεγομένη, ποὺ τὸ κοινὸν θεωρεῖ.

οἱ οὕτω διακείμενοι, οἱ ἔχοντες αὐτὰς τὰς ἀρχάς, (ποὺ ἀνωτέρω ἔξετέσαμεν) δηλ. οἱ φιλόσοφοι.

σωφροσύνη, ἐγκράτεια.

πτοοῦμαι, παραφέρομαι ἀπὸ τὸ πάθος.

όλιγώρως ἔχω, δλιγωρῶ, ἀδιαφορῶ, παραμελῶ.

κοσμίως ἔχω, εἶμαι κόσμιος, εἶμαι ἐγκρατής.

μεῖζονα κακά, π. χ. ἀτίμωσις, δουλεία, αἰχμαλωσία κ.τ.δμ.

ἀρσιμος, φρόνιμος, ἐγκρατής.

τὸ πάθος, τὸ πάθος τὸ περὶ τὴν εὐήθη (μωρὰν) ταύτην σωφροσύνην συμβαίνει αὐτοῖς (εἶναι) ὅμοιον τούτῳ· ἀν καὶ λέγομεν δτι τοῦτο βέβαια εἶναι ἀδύνατον — δτι δηλαδὴ οἱ ἐγκρατεῖς εἶναι σώφρονες ἀπὸ κάποιαν ἀκολασίαν — ἐν τούτοις ὅμως συμβαίνει εἰς αὐτούς, ποὺ ἀσκοῦν τὴν ἀνόητον ταύτην σωφροσύνην, νὰ εἶναι τὸ πάθημά τους ὅμοιον — ἀνάλογον — μὲ τοῦτο, τὸ ἔξης: ἐπειδὴ δηλαδὴ ...

τῷ, τῷ σεσωφρονίσθαι αὐτούς...

Ἐοικε γάρ, ναί, φαίνεται, ἔτσι πράγματι φαίνεται.

μὴ γάρ..., (φοβοῦμαι), φοβοῦμαι μῆπως πράγματι.

αὗτη, ἔλεις πρὸς τὸ κατηγορ. η ὁρθὴ ἀλλαγὴ.

καταλλάττομαι, ἀνταλλάσσω, τὸ ἀπαρέμφ. ἐπεξ. τοῦ αὗτης ὁρθόν, γνήσιον, ἀκίβδηλον.

ταῦτα καταλλάττεσθαι, τὸ ἀπαρέμφ. παθητικόν.

τούτου, γεν. τοῦ τιμήματος.

ώνούμενα, παθ. ἀγοραζόμενα.

πιπράσκω, πωλῶ (πρατήριον, μεταπράτης).

προσγίγνομαι, προστίθεμαι:

ἀπογίγνομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφαιροῦμαι. Ἡ μετάφρασις τοῦ δυσκόλου τούτου χωρίου ἔχει ὡς ἔξης: φοβοῦμαι μῆπως πράγματι

τοῦτο δὲν εἶναι δὸρθος τρόπος ἀνταλλαγῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, τὸν ἀνταλλάσση δηλαδὴ κανεὶς ἡδονὰς μὲν ἡδονὰς καὶ λύτας μὲ λύτας καὶ φόβον μὲ φόβον καὶ μεγαλύτερα μὲ μικρότερα σὰν νομίσματα· ἄλλὰ ἐκεῖνο μόνον εἶναι δόρθὸν νόμισμα, μὲ τὸ δποῖον πρέπει ὅλα αὐτὰ ν' ἀνταλλάσσωνται: ή φρόνησις καὶ τοῦτο προσδιορίζει τὴν ἀξίαν αὐτῶν καὶ μὲ αὐτὸν πράγματι ἀγοράζονται καὶ πωλοῦνται ὅλα, καὶ ή ἀνδρεία καὶ ή σωφροσύνη καὶ ή δικαιοσύνη, καὶ μὲν ἔνα λόγον ἡ ἀληθῆς ἀρετή, μόνον μετὰ τῆς φρονήσεως ἀποκτᾶται, εἴτε προστίθενται εἴτε ἀφαιροῦνται καὶ αἱ ἡδοναὶ καὶ οἱ φόβοι καὶ ὅλα τὰ ἄλλα τὰ παρόμοια...

χωριζόμενα, δύομι. ἀπόλ. ή μετοχὴ ὑποθετική.

σκιαγραφία, σκιᾶς εἰκών, ἀπατηλὴ εἰκών.

ἀνδραποδώδης, δουλοπρεπής, ἀντάξιος δούλων.

πάθαρσις, ἀποκάθαρσις (ἡθική).

καθαρός, ἔξαγνισμός, μέσον καθάρσεως.

τελεταί, τὰ μυστήρια.

καθίστημι, ἴδρυω.

φαῦλος, τυχαῖος, ἄσοφος.

πάλαι, κεφ. 8. 63 γ κλ.

αἰνίττομαι, δι' αἰνιγμάτων, συμβολικῶς, ὑποδηλῶ.

ἀτέλεστος, ἀμύντος, ἀκατήκητος.

τετελεσμένος, (τελετὴ) μεμυημένος.

ναρθηκοφόρος, ὁ φέρων θύρσον κατὰ τὰς τελετὰς τοῦ Βάκχου ως θιασώτης τοῦ θεοῦ θύρσος δὲ εἶναι φάρδος ἐκ νάρθηκος, φυτοῦ καλαμοειδοῦς, ἐστεμμένη εἰς τὴν κορυφήν.

βάκχοι, οἱ μετέχοντες τῶν μυστηρίων τοῦ Βάκχου, οἱ θεόπνευστοι.

παῦρος, ὀλίγος.

Τὸ νόημα τῆς φράσεως: ν αρθηκοφόροι... παῦροι εἶναι τοῦτο, ὅτι δηλ. τὰ ἔξωτερικὰ σύμβολα τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου δὲν σημαίνοντα, ὅτι καὶ ὁ μεταχειρίζομενος αὐτὰ ἐμπνέεται πράγματι ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Ἀνάλογος εἶναι καὶ ἡ φράσις τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου «πολλοὶ μέν εἰσιν ἀλητοί, ὀλίγοι δὲ οἱ ἐκλεκτοί», Μάρκ. 20, 16, ως καὶ τὸ κοινόν: τὸ φάσο δὲν κάνει τὸν πατά. Ἡ φράσις εἶναι παλαιὸς στίχος ἐκ τῆς Ὁρφικῆς διδασκαλίας, ποὺ περιέπεσεν εἰς παροιμίαν. Τὰς ἰδέας τῶν Ὁρφικῶν περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς τύχης τῆς ψυχῆς, περὶ ἐγκρα-

τείας, περὶ μυήσεως καὶ καθαρισμοῦ, ποὺ ὕφειλον νὰ ἔγγυῶνται διὰ τὴν εἰς τὸν Ἀδην μεταβαίνουσαν ψυχὴν ἵνα ταξίδι χωρὶς κινδύνους μ' ἵνα εὐτυχές τέρομα πλησίον τῶν θεῶν, εἶχον δεχθῆ καὶ οἱ Πυθαγόρειοι (ὅρα καὶ 63 γ., 67 γ., 70 γ.).

γενέσθαι, γενέσθαι (εἰς) ὥν.

ἀνύτω, κατορθώνω.

σαφές, τὸ ἀληθές, τὴν ἀλήθειαν.

εἰκότως, συνδετέον πρὸς τὸ οὐχ χαλεπῶς φέρω.

εὖ ἄν ἔχοι, καλῶς θὰ εἴχε, θὰ ἡμούν εὐχαριστημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14

εὔθυνς, ἀσυνδέτως, ἐπεξήγησις.

πνεῦμα, πνοή, ἀνεμος.

καπνός, διοιώσις ἐξ Ἰλ. Ψ, 100 «ψυχὴ δὲ κατὰ χθονὸς ἡύτε καπνὸς φέχετο...»

διαπτομένη, διαπέτομαι, πετῶ ἐδῶ κι ἐκεῖ, ἐξαφανίζομαι.

παραμυθία, παρηγορία, παραμυθητικοὶ λόγοι (ὅρα καὶ διαμυθιστοὶ γῶν διλύγον κατωτέρω), κατ' ἄλλους πειθώ, ἀπόδειξις διὰ μαρτυριῶν.

πίστις, βεβαίωσις, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

ἔστι, διαρκῶς ἔξακολονθεῖ νὰ ὑπάρχῃ.

δύναμις, δύναμις ζωική.

φρόνησις, ἡ δύναμις τοῦ νοεῖν. Ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ὡς καθορίζεται ἐδῶ, ἔχει ὅντως ἀξίαν, διότι ἡ ἀπλῆ ὑπαρξία τῆς ψυχῆς, ὡς παρὸς Ὁμήρω, ὅπου τὰ εἰδωλα, διὰ νὰ ἐννοοῦν, πρέπει νὰ πίουν αἷμα, δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἀξίαν.

διαμυθολογῶ, διηγοῦμαι μύθους, συζητῶ μὲ μύθους, οιψοκινδυνεύω συζητῶν μὲ βάσιν μερικὰς ὑποθέσεις. Ἀξιον σημειώσεως εἶναι τοῦτο ἐδῶ· ὅτι δηλ. ὁ Πλάτων ἐπίτηδες μεταχειρίζεται τὰς λέξεις παραμυθία καὶ διαμυθολογῶ μεν μὲ λεπτὴν σημασιολογικὴν ἀπόχρωσιν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιμένωμεν αὐστηρῶς λογικὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' ἀληθοφανεῖς (εἰκὸς οὕτως ἔχειν). Πίστιν θέλει νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἡ ἀπόδειξίς του εἶναι περισσότερον ἡθικὴ παρὰ θεωρητικὴ (ὅρα καὶ κεφ. 5, 61ε καὶ κεφ. 13, 69γ).

κωμῳδιοποιός, ἐδῶ ὁ Πλάτων ὑπαινίσσεται εἴτε τὸν Ἀριστοφάνη, ὁ διοῖος ἐγελοιοποίει τὸν Σω. εἰς τὰς Νεφέλας (1484..), εἴτε

τὸν Εὔπολιν λέγοντα: μισῶ τὸν Σωκράτη, τὸν πτωχὸν ἀδολέσχην.
ἀδολεσχῶ, φλυαρῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15

αὐτὸς τῆς πη, τὸ αὐτὸν ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, τὸ δὲ τῇδε πη εἰς τὰ ἐπόμενα.

παλαιὸς λόγος, παλαιὰ δοξασία, παράδοσις (τῆς μετεμψυχώσεως ή μετενσωματώσεως). Ἀν καὶ τὸ ἐπόμενον (70ε) μᾶς ὑπενθυμίζει τὸ δόγμα τοῦ Ἡρακλείτου, δι Πλάτων ἐννοεῖ ἐδῶ τὴν διδασκαλίαν τῶν Ὁρφικῶν καὶ Πυθαγορείων (ὅρα καὶ 63γ, 67γ, 69γ). Τὸ αὐτὸν περὶ μετεμψυχώσεως ἐπίστενον καὶ οἱ Αἰγύπτιοι.

μεμνήμεθα, ἐνθυμούμεθα.

ἄλλο τι, ἄλλο τι (ἐστιν) ἢ . . .

τοῦ ταῦτ' εἶναι, τοῦ ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι δηλ. δι θρῦλος εἴναι δοθέσ.

λόγος, ἐπιχείρημα, ἀπόδειξις.

κατ' ἀνθρώπων, ἐν σχέσει πρὸς . . ., ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς . . .

κατὰ ζῷων καὶ φυτῶν, δι Πλάτων δὲν θέλει ν' ἀποδώσῃ ἀθανασίαν εἰς τὰ ζῷα καὶ φυτά, ἀλλὰ θέλει νὰ δεῖξῃ, ὅτι δι νόμος τῆς γενέσεως ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι γενικός.

αἰσχρός, ἀσχημος.

ἔχω, γνωσίω, κοινῶς κατέχω, τὸ ξέρω καλά.

ἔξι ἐναντίων τὰ ἐναντία, τοῦτο ἥδη ἥτο δόγμα τῶν Ἡρακλείτείων.

δυοῖν ὄντοιν, παράδοσις πληθυντικοῦ (ἐναντίων).

μεταξύ, μεταξὺ μείζονος καὶ ἐλάσσονος.

τὸ μὲν . . . τὸ δὲ . . . τὴν μὲν μίαν γένεσιν . . . τὴν δὲ ἄλλην.

διακρίνω — συγκρίνω, χωρίζω — ἐνώνω.

κάν . . ., καὶ (λέγομεν) ἀναγκαῖον ἀν εἶναι οὕτως ἔχειν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 16

ἐγρηγορέναι — καθεύδειν, ἀγρυπνεῖν — κοιμᾶσθαι.

καὶ αἱ γενέσεις . . ., καὶ αἱ γενέσεις αὐτοῖν εἰσὶ δύο μεταξὺ δυοῖν ὄντοιν.

συζυγία, ζεῦγος.

τὴν μὲν — τὴν δέ, ἐπιμερισμὸς εἰς τὸ τὰς γενέσεις.

καταδαρθάνειν — ἀνέγειρεσθαι, κοιμᾶσθαι — ἀγρυπνεῖν, ὑπνος — ἐγρήγορσις.

τοῖν, χρῆσις τοῦ ἀρσεν. ἀρθρου ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ.

ταύτῃ, ἐδῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

ἀναβιώσκεσθαι, ἀναβίωσις, τὸ νὰ ξαναζῇ κανείς.

ἐδόκει, δ παρατ. διότι ἀποβλέπει εἰς κεφ. 15, 70γδ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 17

ἀδίκως, χωρὶς λόγου, χωρὶς αἰτίαν.

ἀνταποδίδωμι, ἀμετάβ. ἀντιστοιχῶ.

ώσπερεὶ πύκλῳ περιόντα, τρόπον τινὰ διαγράφοντα κυκλικὴν τροχιάν.

ἀνακάμπτω, (πάλιν-πλεονασμὸς) ἀμετάβ. ἐπανέρχομαι, ἐπιστρέφω.

τελευτῶντα, ἐν τέλει, εἰς τὸ τέλος.

οἶνον, παραδείγματος χάριν.

λῆρος, ἀρσ. (παραλήρημα) φλυαρία, ἀνοησία, ἀφέλεια παιδαριώδης.

τὸν Ἐνδυμίωνα, τὸν θρῆλον τοῦ Ἐνδυμίωνος. Ὁ Ἐνδυμίων, βισκὸς ὁραιοῖς, ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Διὸς εἰς τὸν Ὀλυμπὸν, ὃπου προσεύκλυσε διὰ τὴν ὡραιότητά του τὴν προσοχὴν τῆς Ἡρας, τὸ δόπονον οὗτος δὲν ἀπέρριψεν. Διὰ τοῦτο ἐξεδιώκη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ ἐτιμωρήθη ὑπὸ αὐτοῦ νὰ κοιμᾶται χωρὶς νὰ ξυπνήσῃ ποτέ.

οὐδαμοῦ ἀν φαίνοιτο, δὲν θὰ ἐτόλμα νὰ φανῇ, δὲν θὰ ἥμποροῦσε νὰ συμβῇ, δὲν θὰ εἴχε καμίαν ἀξίαν.

Ἀναξαγόρας, δ Κλαζομένιος, γεννηθεὶς περὶ τὸ 500 π. Χ. Διάσημος φιλόσοφος, μαθηματικὸς καὶ ἀστρονόμος, ἐγκατασταθεὶς εἰς Ἀθῆνας τὸ 460 π. Χ. περίου. Οὗτος εἶπε τὸ περίφημον: «πάντα χρήματα ἔν διοῦ, εἴτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε». Δηλαδὴ ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν χάος δ Νοῦς (τὸ πνεῦμα) ὠργάνωσε τὸν κόσμον ἀρμονικῶς (ὅρα καὶ εἰσαγωγὴν).

ἐκ τῶν ἄλλων, οὐχὶ ἐκ τῶν τεμνεώτων.

τίς μηχανή..., ποῖος τρόπος θὰ ὑπῆρχε νὰ μή. . . .

παντὸς μᾶλλον, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο (κεφ. 11, 67 β.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 18

ἐνὶ λόγῳ, (ὑπομνήσω σε), μὲ μίαν ἀπόδειξιν... αὐτοί, μόνοι των.

ἐπιστήμη, ἀκριβῆς γνῶσις, ἀληθῆς γνῶσις, γνῶσις.
όρθδος λόγος, δρόθδος συλλογισμός, δρόθη κρίσις.

ἔπειτα, μετὰ τὸ γενικὸν μὲν, θέτει τὸ ἔπειτα εἰδικεύων τὸ παραδειγμα, ἀντὶ νὰ θέσῃ δέ.

διαγράμματα, γεωμετρικὰ σχήματα. Ὁ Πλ. ὑπαινίσσεται ὅ τι καὶ ἐν τῷ «Μένωνι» κεφ. 15—21, 80δ—86γ ἀναφέρεται: Λοῦλος τοῦ Μένωνος ἐρωτώμενος παταλλήλως ὑπὸ τοῦ Σω. εὑρίσκει ἀληθείας γεωμετρικάς, ὡς νὰ είληγε διδαχὴ γεωμετρίαν.

κατηγορεῖ, ἀποδεικνύει (ὅ ἄγων ἐπὶ τὰ διαγράμματα).

μαθεῖν, νὰ μάθω, νὰ ἀκούσω, τοῦτο... δηλ. ν' ἀναμνησθῶ.

γάρ, δι γὰρ ἐδῶ εἶναι ἐπεξηγηματικός.

ἐπίστασθαι, ἐν τῇ διανοίᾳ λαβεῖν, νὰ τὸ ἐγνώσῃς.

ἢ ἄλλην τινὰ αἰσθησιν λαβών, ἢ δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως ἀντιληφθείσ.

οὐ μὴ ἡ αὐτὴ ἐπιστήμη, ποὺ δὲν εἶναι ἀντικείμενον τῆς αὐτῆς γνώσεως.

οὐ τὴν ἔννοιαν ἔλαβεν, τὸ ὅποῖον συνέλαβε μὲ τὸν νοῦν του.

παιδικά, κεφ. 12, 68α.

ἔγνωσαν - ἔλαβον, γνωμικοὶ ἀόριστοι.

γεγραμμένον, ρ. γράφω, ζωγραφῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 19

εἴτε ἐλλείπει..., εἴτε τοῦτο ἐλλείπει (ὑπολείπεται) τι ἔκεινον κατὰ τὴν ὁμοιότητα εἴτε μὴ (ἐλλείπει).

ἴσον, ἡ ἴδεα τοῦ ἴσου.

οὐ ἔστιν, τὸ δὲν, τὸ δοντως δὲν, ἡ ἴδεα.

δὲν, μετοχὴ ἐνδοτική. Ἐπίσης καὶ δὲν τα (ταῦτα).

ἴσα, ἡ ἴδεα τοῦ ἴσου, δι πληθ. κατὰ τὰ ἴσα πράγματα.

ταῦτά τε, τὰ πράγματα.

ἔως ἂν, ἔως ἀν ἔννοιήσῃς, ἐφ' ὅσον δηλ. ἥθελες ἔννοιήσει.

ἐνδεῖ, (ὑποκ. τὰ ἴσα — πράγματα —) τι ἔκεινον, εἶναι κατά τι κατώτερα ἔκεινον (τῆς ἴδεας τοῦ ἴσου).

τῷ, τῷ εἶναι, δηλ. ως πρὸς τὸ νὰ εἴναι.

οἷον ἄλλο τι τῶν δοντων, τοόπον τινὰ κάτι ἄλλο ἀπὸ τὰ δοντα.

ἔκεινο, τὸ δὲν, ἡ ἴδεα.

προσέοικα, προσομοιαζω.

τὰ ἵσα, τὰ ἵσα πράγματα.

όρεγομαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ (όρεξις).

ταύτὸν δὲ πάντα ταῦτα, τὸ αὐτὸν ἵσχει δι' ὅλας τὰς αἰσθήσεις, δὲν ὑπάρχει καμία διαφορά...

τὰ ἐν ταῖς αἰσθήσεσιν, (ἵσα) τὰ αἰσθητὰ ἵσα.

ἀνοίσειν, βραχὺ. ἀντὶ : ἀναφέροντες ἐννοήσειν, νὰ συγκρίνωμεν, νὰ συσχετίσωμεν.

γενόμενοι εὔθυς, εὐθὺς μόλις ἐγεννήθημεν.

πρὸ τούτων, τοῦ δρᾶν, ἀκούειν κλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 20

αὐτήν, τὴν ἐπιστήμην, τὴν γνῶσιν.

τὸ μεῖζον καὶ τὸ ἔλαττον, ἀντὶ νὰ εἴπῃ τὸ ἄνισον.

ἐπισφραγίζομαι, ἐπιθέτω τὴν σφραγίδα, ἐπιθέτω δὲ σφραγίδα, ἐδῶ δίδω τὸ χαρακτηριστικὸν ὄνομα, τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον.

τοῦτο ὁ ἔστι, αὐτὸν ποὺ ὑπάρχει, τὸ δέν, ή ἰδέα.

καὶ .. ἀποκρινόμενοι, κατὰ τὴν διαλεκτικὴν μέθοδον τῆς φιλοσοφικῆς ἔρευνης, τὴν ὅποιαν χαρακτηρίζει ή ἐρωταπόκρισις.

ἔκαστοτε, εἰς ἔκαστην γέννησιν.

γίγνεσθαι, ἐκ τῶν προηγ. νοητέον τὸ ἀνάγκη (ἔστι).

ἀπόλλυμι, λησμονῶ, κοινῶς χάνω, ξεχάνω.

ἀναλαμβάνω, ἀνακτῶ.

δυνατὸν γὰρ δὴ τοῦτο γε ἐφάνη, κεφ. 18 καὶ 19.

οὐδὲν ἄλλ' ἢ . , οὐδὲν ἄλλο (ποιοῦσιν) ἢ ...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 21

δίδωμι λόγον, δίδω λόγον διατί, δικαιολογῶ.

πολὺ μᾶλλον, πολὺ περισσότερον, πολὺ τούναντίον.

τηνικάδε, αὐτὴν ἐδῶ τὴν ὥραν, κοινῶς τέτοια ὥρα, (μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σω., διότι μόνον οἱ φιλόσοφοι εἶναι εἰς θέσιν νὰ δικαιολογοῦν περὶ ὧν ἐπίστανται).

ἐν ἀνθρώπου εἶδει, ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ.

φρόνησις, κεφ. 14, 70β.

εἰ μὴ ἄρα, ἐκτὸς ἐὰν τυχόν, ἐκτὸς ἐὰν ἵσως.

ἐν ... χρόνῳ, ἔξυπακούεται ἢ ἐν τῷ γίγνεσθαι.

ἔλαθον... οὐδὲν εἰπών, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω εἶπον κάτι ἄνευ περιεχομένου, δὲν εἶπον τίποτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 22

ἀναφέρω, κεφ. 19, 75β.

ἀπεικάζω, συγκρίνω, παρομοιάζω, παραβάλλω.

ἄλλως, εἰς μάτην.

ταῦτα...τάδε, αἱ ίδεαι.. αἱ ψυχαὶ (ἢ προύπαρξις τῆς ψυχῆς).

ύπερφυνῶς, κεφ. 10, 66α.

εἰς...καταφεύγει ὁ λόγος, ὡραῖα τελειώνει ἢ συζήτησις (τὸ ἐπιγείρημα, ἢ ἀπόδεξις).

καρτερώτατος, λίαν ἴσχυρογυνώμων, λίαν ἐπίμονος.

οὐκ ἐνδεῶς, λιτότης, ἀρκούντως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 23

ἐνέστηεν, ὑφίσταται ὡς κώλυμα, ἐναντιώνεται.

διασκεδάννυμαι, διασκορπίζομαι, ἔξαφανίζομαι.

τοῦ εἶναι, τῆς ὑπάρξεως.

τοῦτο, ὁ διασκεδασμός.

ἄλλοθέν ποθεν, ἐκ στοιχείων διαφορετικῶν ἀπὸ ἐκεῖνα, ποὺ συνίσταται τὸ σῶμα.

ῶσπερ ἥμισυ, τρόπον τινὰ τὸ ἥμισυ.

τέλος ἔχειν, νὰ εἶναι τελεία.

συντίθημι εἰς ταῦτόν, συνενώνω, συνδυάζω.

αὐθις γίγνεσθαι, νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ζωήν.

ὅπερ λέγεται, (ἀντὶ παρωχημένου), ὅπως ἔχομεν εἴπει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 24

διαπραγματεύομαι, συζητῶ, ἔξετάζω.

ἔτι μᾶλλον, ἀκόμη διεξοδικώτερον (ἢ πρότερον).

δέδοικα τὸ τῶν παίδων, κατέχομαι ἀπὸ τὸν φόβον, τὸν συνήθη εἰς τὰ παιδιά.

διαφυσῶ, φυσῶ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, διασκορπίζω.

ἄλλως τε καί, καὶ μάλιστα.

πνεῦμα, ἀνεμος.

ἐπιγελῶ, γελῶ ἐπιδοκιμάζων.

ἐν ἥμιν, ἐννοεῖ πάντας τοὺς παρόντας.

μορμολύκειον, κυρίως τὸ προσωπεῖον, μὲ τὸ δποῖον ἐφόβιζον τὰ παιδιά, φόβητρον, κοινῶς σκιάζτρο.

ἐπάρδω, ἂδω ὡς ἐπωδήν· ἐπωδαὶ δὲ ἥσαν ἄσματα μαγικὰ ἢ λόγοι, δι’ ὧν ἐθεραπεύοντο νόσοι, τραύματα, κλ. ὅπως τὰ σημερινὰ ἔօρκια. ‘Ο Πλ. ἐδῶ ἐννοεῖ τοὺς φιλοσοφικοὺς λόγους πρὸς θεραπείαν νοσούσης ψυχῆς.

έξεπάρδω, θεραπεύω μὲ ἐπωδάς.

ἐπωδός, ὁ θεραπεύων μὲ ἐπωδάς, ὁ μάγος.

βαρβάρων, ὁ Πλάτων δὲν ἀνεγνώριζεν ἐθνικὰς διαφορὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην. ‘Ο ίδιος ἀπῆλθεν εἰς Αἴγυπτον πρὸς σπουδήν.

ζητεῖν, νὰ ἔξετάζετε αὐτὸ τὸ ζήτημα.

ύπάρξει, ἀποσώπ. Θὰ γίνουν.

ἀπολείπω, ἀφήνω τι ἀτέλεστον ἢ ἀρρητον, διακόπτω.

εἴ σοι ήδομένῳ ἐστίν, ἐὰν σοῦ εἶναι εὐχάριστον.

πῶς γὰρ οὐ μέλλει, (μοι ήδομένῳ εἶναι) καὶ διατί ὅχι ; πῶς νὰ μὴ μοῦ εἶναι ; (εὐχάριστον).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 25

έαυτούς, αὐτοπ. γ’ προσώπ. ἀντὶ α’ ἡμᾶς αὐτούς.

συνθέτω, διαφέρει τοῦ προηγουμένου συντεθέντι, διότι ἡ σύνθεσις ἔξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ.

φύσει, ἀνήκει εἰς τὸ ἐπόμενον προσήκει.

ταύτῃ, ἥπερ, ἔτσι, δπως ἀκριβῶς, καθ’ ὃν ἀκριβῶς τρόπον.

εἴπερ τῷ ἄλλῳ, κεφ. 2, 58 ε.

ἀεὶ κατὰ ταύτᾳ καὶ ώσαύτως ἔχει. Μὲ τὸν τεχνικὸν τοῦτον δρον ὁ Πλ. χαρακτηρίζει πάντοτε τὰς ίδεας, κατ’ ἀντίθεσιν πρὸς τὰ αἰσθητά: τὰ ἄλλοτε ἄλλως (ἔχοντα) καὶ μηδέποτε κατὰ ταῦτά, εἶναι πάντοτε τὰ ίδια μὲ τὸν ἔαυτόν τους καὶ ὁ τρόπος τῆς ὑπάρξεώς των εἶναι ἔνας καὶ ὁ ίδιος, εἶναι ἀναλλοίωτα αἰώνιως, εἶναι πάντοτε τὰ ίδια καὶ κατὰ τὸν ίδιον τρόπον ἔχουν πάντοτε. “Ορα καὶ 78 δ.

δέ, ἐπαναλαμβάνεται ὁ δὲ πρὸς ἔξαρσιν, ἀντιθέτως.

ἴωμεν, ἐπανίσταμεν.

έφ’ ἄπερ (ἥλθομεν) ἐν τῷ ἔμπροσθεν λόγῳ, κεφ. 10, 65βε, κ. ἔ.

αὐτὴ ἡ οὐσία, ἥς λόγον δίδομεν τοῦ εἶναι, αὐτὴ ἡ οὐσία (ἢ ίδεα, ἢ πραγματικότης) διὰ τὴν ὑπάρξιν τῆς δοπίας δίδομεν λόγον.

αὐτὸ ἐκαστον, ὁ ἔστιν, τὸ ὄν, κάθε μία πραγματικότης, ποὺ ὑπάρχει, τὸ ὄν, ὃ τι ἐκαστον εἶναι καθ’ ἔαυτό, τὸ ὄντως ὄν.

ἐνδέχομαι, ἐπιδέχομαι.

ἥ, ἐπαναλαμβάνεται ή ἐρώτησις ἀκριβέστερον ὑπὸ ἄλλην μορφήν.
μονοειδές, ἀπλοῦν, ἀσύνθετον.

οὐδέποτε οὐδαμῆ οὐδαμῶς οὐδεμίαν, ἐπισώρευσις κατὰ πλεονασμὸν ἀρνήσεων πρὸς ἔξαρσιν τοῦ ἀναλλοιώτου.

τί δὲ (οἵει) τῶν πολλῶν, τί δὲ φρονεῖς διὰ τὰ πολλά.

τῶν ἐκείνοις ὁμονύμων, τῶν διμονύμων μὲν ἐκείνας (τὰς ἵδεας).
πᾶν τούναντίον, ὅλως ἀντιμέτως.

οὐκ ἔστιν, (ἄλλο τι) ὅτῳ (δοτ. δργαν.).

ἐπιλαμβάνομαι, ἀπτομαι, συλλαμβάνω, ἀντιλαμβάνομαι.

ἀειδῆς, ἀόρατος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 26

τίθημι, ὑποθέτω, παραδέχομαι, ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου μετὰ τῶν βούλει, βούλεσθε, θέλεις, θέλετε, τίθεται ὑποτακτική.

ἔχον, (θῶμεν).

ἄλλο τι, (ἔστιν ἦ).

ἡμῶν αὐτῶν, οὐχὶ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία.

τῷ εἰδει, μὲν ἀρθρον, διότι ἡδη ἐμνημόνευσε τὴν λέξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 27

πάλαι, ως ἐν κεφ. 10, 65β κ. ἐ.

προσχρῶμαι, χοησιμοποιῶ προσέτι, διότι δύναται νὰ ἔξετάξῃ ἥψυχῃ καὶ ἄνευ τῆς συνεργασίας τοῦ σώματος (κεφ. 10, 65γ).

τὸ διὰ τοῦ σώματος, (σκεπεῖν), δηλ. τὸ δι' αἰσθήσεως.

ἴλιγγιῶ, (ἴλιγγος), ζαλίζομαι.

τοιωτών, δηλ. πλανωμένων καὶ ταραττομένων.

πλάνος, περιπλάνησις.

ἐκεῖνα, τὰ δύντως δύντα, αἱ ἵδεαι.

συγχωρῶ, συμφωνῶ.

ὅλω καὶ παντί, καὶ εἰς τὸ σύνολον καὶ εἰς τὰ μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 28

πεφυκέναι, πεφ. (τοιοῦτον) οἶον ἄρχειν . . .

ξυμβαίνει, ἔξαγεται ως ἀναγκαῖον συμπέρασμα.

νοητόν, τὸ νοοῦν, (ἐνεργητικόν) ἀνόητον, τὸ μὴ νοοῦν.

ἢ, πῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 29

τὸ παράπαν, ἐπίρρημα, παντελῶς.

ἐν ὁρατῷ, (τόπῳ), ἐννοεῖ τὸν τάφον.

διαπίπτω, διαλυόμενος καταρρέω, διαρρέω.

διαπνέομαι, διασκορπίζομαι ὡς καπνός, ἔξαφανίζομαι. Τὰ τρία
ἀπαρέμφατα ἀποτελοῦν κλίμακα ἀποσυνθέσεως.

ἐπιεικῶς, ἀρχετά, λίαν.

ἐπιμένω, παραμένω, διατηροῦμαι.

καί, καὶ ἐὰν μὲν τις.

χαριέντως ἔχω τὸ σῶμα, ἔχω ἀνθηρὸν καὶ χαριτωμένον τὸ σῶμα.
ἄρα, ή ἀκινή τῆς ἡμικίας, ή ὠριμότης.

καὶ πάνυ μάλα, (συχνὸν ἐπιμένει χρόνον).

συμπίπτω, συμμιᾶζομαι, μαραίνομαι (μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν
ἐντοσθίων κλ.).

όλιγου (δεῖν) **ὅλον,** σχεδὸν ὀλόκληρον (τὸ σῶμα).

ταριχευθέντες, ή ταρίχευσις ἥτο συνήθης παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις
(Ἡρόδοτος, βιβλ. 2 κεφ. 86). Τοιαῦτα ταριχευθέντα πτώματα (μούμιες)
ὑπάρχουν σήμερον καὶ εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον.

ἀμήχανον ὅσον, ἀμέτρητον, ἐπ' ἀόριστον.

καὶ ἀν σαπῆ, (τὸ σῶμα).

ώς ἔπος εἰπεῖν, σὰν νὰ εἰποῦμε, σχεδόν.

τοιοῦτον ἔτερον, (κεφ. 2, 58δ) ὅμοιον, ἀνάλογον (μὲ τὴν ψυχήν).

γενναῖος, ὑπέροχος, εὐγενής, ἔξαιρετος.

εἰς "Αἰδουν ώς ἀληθῶς, εἰς τὸν πραγματικὸν "Ἄδην—καὶ οὐχὶ¹
τὸν "Άδην τοῦ πλήθους. Ό Πλ. ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἐτυμολογίαν τῆς
λέξεως "Αἰδης (ἀειδής), τὸν δοποῖον πιστεύει ὅντως ώς ἀειδῆ, ἀόρα-
τον, ὃπου ή καθαρὰ ψυχὴ ενδίσκει καταφύγιον πλησίον τοῦ θεοῦ.

ἴτεον, φημ. ἐπίθ. τοῦ εἶμι, πρέπει νὰ ὑπάγῃ.

διαφυσῶμαι, (κεφ. 24, 77δ), οἱ παρακ. παριστῶσι λόγῳ τῆς βε-
βαιότητος τοῦ λέγοντος τὴν πρᾶξιν ώς τετελεσμένην.

πολλοῦ γε δεῖ, πολὺ ἀπέχει, κάθε ἄλλο.

κοινωνοῦσα, διορίζει τὴν προηγουμένην μετοχήν.

ἔκοῦσα εἶναι, ἔκουσίως, τὸ ἀπαρ. πλεονᾶζει μετὰ τὴν μετοχήν.

τῷ ὄντι, τῷ ὄντι μελετῶσα ορδίως τεθνάναι.

οὐκοῦν, ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὑπὸ τῆς παρενθετικῆς: τὸ δὲ οὐ-
δέν.. διακοπεῖσαν πρότασιν: ἐὰν μὲν καθαρά.

ὑπάρχει αὐτῇ, ἀποσώπ. τῆς ἐπιτρέπεται, δύναται.
ἀνοια, ἔλειψις νοῦ, ἀφοσύη, παραλογισμός.

κατὰ τῶν μεμυημένων, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς μεμυημένους εἰς
τὰ μυστήρια, τὰ Ὀρφικὰ (ὅρα καὶ κεφ. 13, 69γ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 30

Ἐάν δέ, εἶναι ἀντίθεσις εἰς τὸ προηγ. ἐὰν μὲν καθαρά...
γοητεύω, μαγεύω (ὅρα κεφ. 11, 66 δ).

σκοτώδης, σκοτεινός.

αἴρετόν, καταληπτόν, ὅτι δὲ εἶναι σκοτεινὸν διὰ τὰ μάτια καὶ
ἀόρατον, προσιτόν δὲ εἰς τὴν νόησιν καὶ διὰ τῆς φιλοσοφίας καταλη-
πτόν, τοῦτο δὲ συνηθίσμενη καὶ νὰ τὸ μισῆ καὶ νὰ τὸ τρέμῃ καὶ νὰ τὸ
ἀποφεύγῃ, νομίζεις λοιπὸν ὅτι μία ψυχὴ εἰς τοιαύτην κατάστασιν θὰ
ἀποχωρισθῇ—τοῦ σώματος—καὶ θὰ εἶναι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ὀλοκάθαρη;
οἵει..., ἀπόδοσις εἰς τὸ ἐὰν δέ γε...

εἰλικρινής, καθαρός, ὀλοκάθαρος.

οὐδ' ὄπωστιοῦν, κατ' οὐδένα τρόπον.

διαλαμβάνω, πιάνω ἀπὸ τὴν μέσην (ὅρος παλαιστικός).

διειλημμένην, (ἀπαλλάξεσθαι).

όμιλία, συναναστροφή.

συνουσία, ἀχώριστος συμβίωσις, συναναστροφή, κοινωνία.

μελέτη, μέριμνα (διὰ τὸ σῶμα).

ἐμποιῶ ἔνυμφυτον, κάνω συμφυές, συγγωνεύω.

ἐμβριθής, βαρύς, ἐπαχθής.

μνήματα, μνημεῖα νεκρῶν.

κυλινδοῦμαι, κυλίομαι, περιφέρομαι, στριφογυρνῶ.

**σκιοειδῆ φαντάσματα, δημόδεις, δοξασίαι περὶ φαντασμάτων,
ὡς καὶ οἱ παρ᾽ ἡμῖν βρυκόλακες.**

εἶδωλα, δημοιώματα.

εἶναι, (εἰκός ἐστι).

τίνω δίκην, δίδωμι δίκην, τιμωροῦμαι.

τροφῆς, γεν. αἰτ., τροφή, ἀγωγή, τρόπος τοῦ βίου.

ἐπιθυμίᾳ, δοτ. αἰτ. ἔυνεπακολουθοῦντος γεν. ἀντικειμενική.

**ἐνδεμθῶσιν εἰς σῶμα, δεσμευθοῦν μέσα εἰς σῶμα, ἐνσαρκωθοῦν
(ὅρα κεφ. 15, 70γ),**

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 31

εἰς τοιαῦτα ἥθη, εἰς ζῷα ποὺ ἔχουν ἥθη ἀνάλογα μὲν ἔκεινα.
μελετῶ τι, φροντίζω περὶ τυνος, ἀσκῶ τι.

γαστριμαργία, ἀδηφαγία.

ὕβρις, ἀσέλγεια.

εὐλαβοῦμαι, φέρομαι ὡς εὐλαβής, προφυλάττομαι, μὴ διευλα-
βημένους, ἀναιδῶς ζήσαντας.

ἴκτινος, εἶδος ίέρακος, κοινῶς περδικογέρακο.

ἀμέλει, προστ. τοῦ ἀμελεῖν, μὴ σὲ μέλῃ, βεβαίως.

ἐπιτηδεύω, ἀσκῶ, οἵ ἀσκήσαντες τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν
ἀρετήν.

γεγονυῖα, ἡ ὅποια ἀποκτᾶται.

πολιτικόν, κοινωνικῶς ὠργανωμένον, κοινωνικόν.

μέτριος, χρηστός, μετρημένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 32

οὐ θέμις, (εστί τινι) δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον.

φιλομαθής, φιλόσοφος.

καρτερῶ, ὑπομένω σταθερῶς, ἀντέχω εἰς τὰς στερήσεις.

οἰκοφθορία, καταστροφὴ τῆς περιουσίας.

ἀτιμία, ἔλλειψις τιμῶν, στέρησις τιμῶν.

ἀδοξία, ἔλλειψις δόξης, ἀσημώτης.

μοχύηρία, ταπεινὴ κοινωνικὴ θέσις.

τοιγάρτοι, διὰ τοῦτο λοιπόν.

ἄπασιν, ἄπ. χαίρειν εἰπόντες.

πλάττω σώματα, φροντίζω νὰ κάμω ωραῖα σώματα.

αύτοῖς, (τοῖς πλάττουσι σώματα).

λύσις, ἔξιλέωσις, ἀπολύτρωσις.

ταύτη τρέπονται, ἀκολουθοῦν αὐτὴν τὴν ὁδόν.

ἔκεινη, τῇ φιλοσοφίᾳ.

ἢ ὑφηγεῖται, τὴν ὅποιαν ὑποδεικνύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 33

παραλαβοῦσα, ὡς παιδαγωγός.

ἀτεχνῶς, ὅλως διόλου, τελείως (κεφ. 2, 59 α).

είργυμός, εἰργτή, φυλακή.

τοῦ εἰργυμοῦ τὴν δεινότητα κατιδοῦσα, ὅτι..., πρόληψις, ἀντί: κατιδοῦσα (ή φιλοσοφία), ὅτι τοῦ εἰργυμοῦ ή δεινότης δι' ἐπιθυμίας ἐστίν, εἶναι δηλ. ἔργον τῆς ἐπιθυμίας, εἶναι δηλ. συνδεδεμένη μὲ τὴν ἐπιθυμίαν.

ώς ἀν... εἴη τοῦ δεδέσθαι, συμπερο, (ῶστε μάλιστα ἂν εἶναι τὸν δεδεμένον ἔχειν πρότορα), ὅστε νὰ εἶναι πρὸ παντὸς αὐτὸς ὁ ἕδιος ὁ δεμένος συνεργὸς εἰς τὸ δέσιμόν του.

παραμυθοῦμαι, παραινῶ μὲ παραμυθητικοὺς λόγους, ἐνθαρρύνω. σκέψις, παρατήρησις, ἔρευνα.

ἀναχωρῶ, ὑποστρέφω, ὑποχωρῶ, ἀποσύρομαι.

ὅτι, ὅτι τῶν δύνων.

δι' ἄλλων, δι' ἄλλων μέσων, τῶν αἰσθήσεων, ἀντίθ. εἰς τὸ... αὐτὴν καθ' αὐτήν.

ἐν ἄλλοις ὃν ἄλλο, διάφορον ὃν εἰς διάφορους περιπτώσεις, ἀντίθ. εἰς τὸ αὐτὸν καθ' αὐτό.

ἡγεῖσθαι, ἔξαρταται ἀπὸ τὸ παρακελευθένη.

ἔπαθεν, γνωμικὸς ἀόριστος.

ῶν, γενικὴ διαιρετική.

οἶον.., ἐπεξήγησις εἰς τὸ τοσοῦτον κακόν.

λογίζομαι, ἀντιλαμβάνομαι, λογαριάζω.

ἄμα τε... οὐαί, τὸ σύγχρονον, συγγρόνως οὐαί...

οὐχ οὕτως ἔχον, ἀν καὶ δὲν ἔχει οὕτως. Ὁ Πλ. ἐδῶ λέγει, ὅτι μέγιστον κακὸν δὲν εἶναι αἱ συνέπειαι τοῦ πάθους, ἀλλὰ ή πλάνη ή ἔμφυτος εἰς αὐτό, ὅτι δηλ. τὸ ἀντικείμενόν του ἔχει μεγίστην πραγματικότητα καὶ ἀξίαν, ἐνῷ τούναντίον ὡς δρατὸν οὐδεμίαν τοιαύτην ἔχει.

προσηλῶ, καρφώνω.

προσπερονῶ, καρφώνω μὲ περόνην, προσκολλῶ.

όμοδοξῶ, ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην.

όμότροπος, δ' ἔχων τοὺς αὐτοὺς τρόπους.

όμότροφος, δ' ἔχων τὴν αὐτὴν δίαιταν, ἀγωγήν.

ἀναπλέα, (ἀναπλεως) γεμάτη, μολυσμένη ἀπό...

πίπτειν, λόγῳ τοῦ βάρους τῶν ὑλικῶν στοιχείων.

ἄμοιρος, ἀμέτοχος.

συνονσία, (κεφ. 30, 81 γ), αἱ γεν. θείου... ἔξαρτῶνται ἐκ τῆς λ. συνονσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 34

οἱ δικαιῶς φιλομαθεῖς, οἱ γνησίως φιλόσοφοι.

οὐ γάρ, ὅχι βέβαια.

έσυτήν, τὴν ψυχὴν (πλαγία ἀντανάκλασις).

πάλιν αὖ, πλεονασμός.

ἐγκαταδέω, δένω στερεῶς εἰς τι

ἀνήνυτος, (ἀνύ(τ)ω) ἀτελείωτος.

μεταχειριζομένην, μεταχ. (τὴν ψυχὴν) τινὰ ἵστον ἐν αντίῳς

Πηνελ. Ἡ διηροικὴ Πην. ἔξηλωνε τὴν νύκτα ὅτι ὑφαίνε τὴν ὥμεραν, ἐνῶ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνοήτου ὑφαίνει εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τὰ δεσμά, τὰ δόπια ἡ ἀληθῆς φιλοσοφία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σκέψεως προσπαθεῖ νὰ διαλύσῃ (ξηλώσῃ).

ἐν τούτοις οὖσα, ἐνδιατρίβουσα ἐν τούτῳ, προσηγωνομένη εἰς αὐτό.

τὸ ἀληθές..., ἐπεξήγησις εἰς τὸ ἐν τούτῳ.

ἀδόξαστον, τὸ μὴ ἔξαρτον ἐκ τῆς ἀτομικῆς δόξης, αἱ ἰδέαι. ἀπτηλλάχθαι, ἔξαρταὶ ἀπὸ τὸ οἴεται δεῖν.

οὐδὲν δεινόν (ἔστι), δὲν ὑπάρχει φόβος.

ὅπως μή, μήπως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 63

Τὸ μέν, ἀντίθεσις πρὸς τὸ ἀκόλουθον μέντοι.

τοιαῦτ' ἄτα, τέτοια περίπου.

ἄξιον (ἔστι) κινδυνεῦσαι, ἀξίζει νὰ κινδυνεύσῃ κανεὶς μὴ διαψευσθῇ.

καλός, ὁραῖος, διότι περιέχει ὁραίας ἔλπίδας.

ἐπάρδω, κεφ. 24, 77 ε, ψάλλω ως ἔξορκισμόν.

ἡδονᾶς—κόσμους, ὅρα κεφ. 9, 64 δ, ε.

εἴασε χαίρειν, κεφ. 9, 64γ, ἐπεριφρόνησεν.

πλέον θάτερον..., μᾶλλον τὸ ἀντίθετον, μεγαλύτερον κακόν.

ἡγησάμενος, ἡγησ. ἀπεργάζεσθαι (ἀντοὺς—τοὺς κόσμους).

σωφροσύνη... ἀληθείᾳ, ἐπεξηγ. εἰς τὸ τῷ αὐτῆς κόσμῳ.

καλῆ, τὰ ἐδῶ λεγόμενα εἶναι μία ἀδρὰ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ διαλόγου καὶ μᾶλιστα τῶν: 64δ, 69β, 82ε, 84β, 82γ, 107γδ, 63γ, 108δ, κλ.

οἱ ἄλλοι, οἱ ἐν ἀρχῇ τοῦ Φαίδωνος μνημονευθέντες φίλοι.

εἰς αὖθις, ἄλλην φοράν, ἄλλοτε.

ἀνὴρ τραγικός, ἔνας ἥρως τραγῳδίας.

νεκρὸν λούσιν, ἐπεξήγ. Τὸ λούσιν τοὺς νεκροὺς ἵτο σύνηθες εἰς τοὺς ἀρχαίους διὰ λόγους θρησκευτικούς, διότι ὁ ἀποθανὼν θὰ ἥρχετο εἰς συνάφειαν πρὸς τὸν θεοῦ καὶ ἐπομένως ἔποεπε νὰ εἶναι καθαρός. (Ὀδυσ. Ω, 44, Ἰλ. Σ, 345, Ἡροδ. βιβλ. 2, 86, Σοφοκλ. Ἀντιγ. 1201). ‘Η αὐτὴ συνήθεια ἐπικρατεῖ καὶ σῆμερον παρ’ ἡμῖν καθαριζομένων τῶν νεκρῶν δι’ οἶνον, δέξους κλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 64

εἴεν, καλά, ἔστω, διὰ τοῦ εἴεν ὁ λέγων δηλοῦ συγκατάθεσιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο θέμα.

ἐπιστέλλω, (ἐπιστολή) γράφω, παραγγέλλω, ἀφίνω τὴν τελευταίαν παραγγελίαν.

ὅ τι, ὅ τι ποιοῦντες.

ἐν χάριτι ποιῶ τινι, χαρίζομαι εἰς τινα, κάνω κάτι διὰ νὰ ἔξυπηρετήσω καὶ εὐχαριστήσω τινά.

κοινότερον, ὁ συγκρ. βαθμὸς ἀντὶ τοῦ θετικοῦ.

ύμῶν αὐτῶν, τῆς ψυχῆς σας.

όμολογῶ, ὑπόσχομαι, κατ’ ἄλλους ἐρμηνευτάς: συμφωνῶ.

ώσπερ κατ’ ἵχνη, τοόπον τινὰ ἀκολουθοῦντες τὰ ἵχνη.

οὐδὲν πλέον ποιήσετε, δὲν θὰ κατορθώσετε τίποτε.

θάπτωμεν... τρόπον, ἢ ταφὴ ἐγίνετο κατὰ δύο τρόπους, ἢ διὰ καύσεως ἢ διὰ κατορύξεως.

ἔγώ, ὁ Σω. ἐπίστενεν, ὅτι τὸ ἔγὼ εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ὅχι τὸ σῶμα.

διατάττω, διευθύνω.

εἰς μακάρων... εὐδαιμονίας, εἰς τόπους εὐτυχισμένους, ὅπου μακάριοι κατοικοῦν (κεφ. 8, 63γ).

ἄλλως, εἰς μάτην (κεφ. 22, 66ε).

ἡγγυᾶτο, ὅρα τὴν λέξιν: ὁ πατὴρ αὐτοῦ, κεφ. 2, 59β.

οὗτος μὲν γάρ, (ἡγγυᾶτο).

ἢ μήν, ἀληθῶς.

παραμενεῖν, (με).

όρον φέρω, ὑποφέρω εὔκολώτερον, καλύτερον.

προτίθεμαι τὸν νεκρόν, ἐκθέτω τὸν νεκρὸν κεκοσμημένον πρὸ τῆς ταφῆς.

ἐκφέρω, κάνω τὴν ἐκφορὰν τοῦ νεκροῦ.

καλῶς, δόρθως, διότι, τὸ νὰ λέγῃ δὲ Κρίτων, ὅτι θάπτει τὸν Σω. ἀντὶ νὰ λέγῃ, ὅτι θάπτει τὸ πτῶμα τοῦ Σω., δὲν εἶναι δόρθων.

εἰς αὐτὸ τοῦτο πλημμελές (ἔστι), αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι σφάλμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 65

ἀνίστατο εἰς..., βραχὺλ. ἀντί: ἀναστὰς ἦει εἰς... ἢ ἀνίστατο καὶ ἦει εἰς...

τοτὲ δ' αὖ, ὡς ἐὰν προηγεῖτο τοτὲ μέν.

ἀτεχνῶς, κεφ. 2, 59α, προσδιορίζει τὸ δόρφανοι.

τὰ παιδία, ὅρα λέξιν Ξανθίππη κεφ. 3, 60α.

οἰκεῖαι γυναικες, ἡ Ξανθίππη καὶ αἱ συγγενεῖς γυναικες.

ἐναντίον τοῦ Κρίτωνος, ἐνώπιον τοῦ Κρίτωνος.

καταγιγνώσκω, κατηγορῶ, ἀποδίδω ὡς μοιφήν.

ἀρχόντων, τῶν ἔνδεκα, κεφ. 2, 58γ.

ἄλλως, καὶ ἐξ ἄλλων περιπτώσεων.

ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, τῆς φυλακίσεως τοῦ Σωκράτους.

τοὺς αἰτίους, ἐννοεῖ τοὺς κατηγόρους κλ.

τὰ ἀναγκαῖα, τὸ ἀναπότοπον, τὸ μοιραῖον (κεφ. 6, 62γ).

ἀστεῖος, εὐγενὴς τοὺς τρόπους, (ὅπως εἶναι οἱ ἀστοὶ κατ' ἀντίστιν πρὸς τοὺς ἀγροίκους), λεπτός.

λῶστος, ἀριστος, χρυσὸς ἀνθρωπος.

ὁ ἀνθρωπος, δὲ μέλλων νὰ δώσῃ τὸ φάρμακον.

πίνοντας, τὸ κώνειον.

έγχωρεῖ, ἀπροσώπως, ἔξεστι, ὑπάρχει ἀκόμη καιρός.

όφιλισκάνω γέλωτα, θεωροῦμαι γελοῖος.

γλίχομαι, ποιῶ, ἐπιθυμῶ ἔξαιρετικά.

οὐδενὸς ἔτι ἐνόντος, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει πλέον τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 66

παῖς, ὑπηρέτης τοῦ Κρίτωνος (κεφ. 3,60 α).

κύλιξ, ποτήριον, κυρίως κρασιοπότηρον, εὐρύ, δίωτον.

ὦ βέλτιστε, φίλτατε, ἀγαπητέ μου, καλέ.

γάρ, ἐπειδὴ καὶ αἰτιολογεῖ τὸ τί χρὴ ποιεῖν.

περίειμι, περιπατῶ, περιτίεναι - κατακεῖσθαι, ἀμφότερα ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ χρήματος.

αὐτὸ ποιήσει, θὰ ἐνεργήσῃ μόνον του.

όρέγω, (δογμιὰ) ἐκτείνω, προσφέρω.

ἴλεως, ἔλαρός, εὔθυμος, χαρούμενος, γαλήνιος.

τρέω, τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου, οὐδὲν τρέσας, ἄνευ φόβου.

οὐδὲ διαφθείρας οὕτε... προσώπου, καὶ χωρὶς νῦ ἀλλοιώσῃ οὕτε τὸ χρῶμά του οὕτε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του.

ταυροηδόν, μὲ βλέμμα ταύρου, μὲ βλέμμα ἀτενές.

ἀποσπένδω, προσφέρω σπονδήν.

μέτροις, ἵκανός, ὀρκετός.

μανθάνω, ἔννοω, καταλαβαίνω.

ἄλλ' εὔχεσθαι γέ που, ἄλλ' ἀφοῦ δὲν ἐπιτρέπεται σπονδή, ἐπιτρέπεται ὅμως τούλάχιστον—νομίζω—ἡ εὐχή.

χρή, (εὔχεσθαι).

ἐπισχόμενος, (τὴν κύλικα), ἀφοῦ ἐκράτησε τὸ ποτήριον εἰς τὰ χεῖλη του, ἢ ἀφοῦ ἐκράτησε τὴν ἀναπνοήν του ἢ ἀφοῦ ἔμεινεν ἀκίνητος.

εὐκόλως, μὲ ἀταραξίαν, χωρὶς δυστροπίαν.

ἐπιεικῶς, μόλις, διποσδήποτε.

οὐκέτι, (οἷοί τ’ ἥμεν).

βίᾳ ἐμοῦ αὐτοῦ, παρὰ τὴν προσπάθειάν μου νὰ συγκρατηθῶ.

ἀστακτὶ ἔχωρει, ἔτρεχαν κρουνηδόν, ποτάμι (οὐχὶ κατὰ σταγόνας).

ἔγκαλυψάμενος, καλύψας διὰ τοῦ ἴματίου τὸ πρόσωπον.

οἶου, διότι τοιούτου.

ἀναβρυχῶμαι, ἐκβάλλω βρυχηθμὸν δδύνης, ξεσπῶ εἰς θρήνους.

οὐδένα δντινα οὐ, ἔλξις (οὐδεὶς ἦν, δντινα οὐ), πάντας.

κατακλῶ, συντρίβω, οργίζω τὴν καρδίαν.

οὐχ ἥκιστα, λιτότης, πρὸ παντός.

πλημμελῶ, κάνω μουσικὸν σφάλμα, μεταφορικῶς ἀμαρτάνω, κάνω ἀνόητα πράγματα.

εὐφημία, τὰ καλὰ λόγια ἢ ἡ σιωπή· οἱ παριστάμενοι εἰς θυσίαν ὕφειλον νὰ λέγουν καλὰ λόγια ἢ νὰ σιωπῶσι, μήπως ἀκουσίως εἴπουν ἀσχημα λόγια. Ἐπειδὴ δὲ καὶ δ θάνατος κατὰ τοὺς Πυθαγορείους ἦτο ἰερὰ στιγμή· διότι μᾶς φέρει εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ θεῖον, ἐπρέσβευον οὗτοι, δτι πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν ἐν εὐφημίᾳ.

ἐπέχω, κρατῶ, σταματῶ, συγκρατῶ, παύομαι.

διαλιπῶν χρόνον, μετὰ πάροδον χρόνου.

ούκ, εἰς τὸ ἔννοούμενον αἰσθάνεσθαι.

ἐπανιών, προχωρῶν πρὸς τὰ ἐπάνω τοῦ σώματος μὲ τὸ χέρι του.
αὐτός, δ ὑπηρέτης.

ῆτρον, ὑπογάστριον.

ἐνεκεκάλυπτο, οἱ ἀρχαῖοι συνήθιζον κατὰ τὰς ἐπιθανατίους
στιγμὰς νὰ καλύπτουν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀποθνήσκοντος.

ἀλεκτρυόνα, οἱ θεραπεύμενοι ἐμυσίαζον εἰς τὸν Ἀσκληπιὸν
ἔνα πετεινόν. Ὁ Σω. λοιπὸν ἐπιθυμεῖ νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν θυσίαν διὰ
τοῦ Κρίτωνος εἰς ἐκδήλωσιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν θεὸν τῆς ὑγείας,
διότι νομίζει, ὅτι τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του θεραπεύεται ἀπὸ ὅ τι
εἰς τὸν διάλογον ἔχαρακτήρισεν δις νόσον: τὴν ἐνωσιν τῆς ψυχῆς μὲ
τὸ σῶμα.

ἐκινήθη, κατελήφθη ὑπὸ σπασμοῦ.

συνέλαβε, ἔκλεισε (ἔπιασε μαζὶ τὰ δύο χείλη . . .).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 67

καὶ ἄλλως, καὶ ἐν γένει, καὶ ἐπὶ πλέον.

**Αγάδοχος ἐκτυπώσεως καὶ βιβλιοθεσίας
ΧΡΗΣΤΟΣ Β. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΣ
Καπνοκοπτηρίου 6 — Ἄθηναι*

0020556607

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εικοδομικής Πληροφορίας
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΠΟΥΛΗΣ

